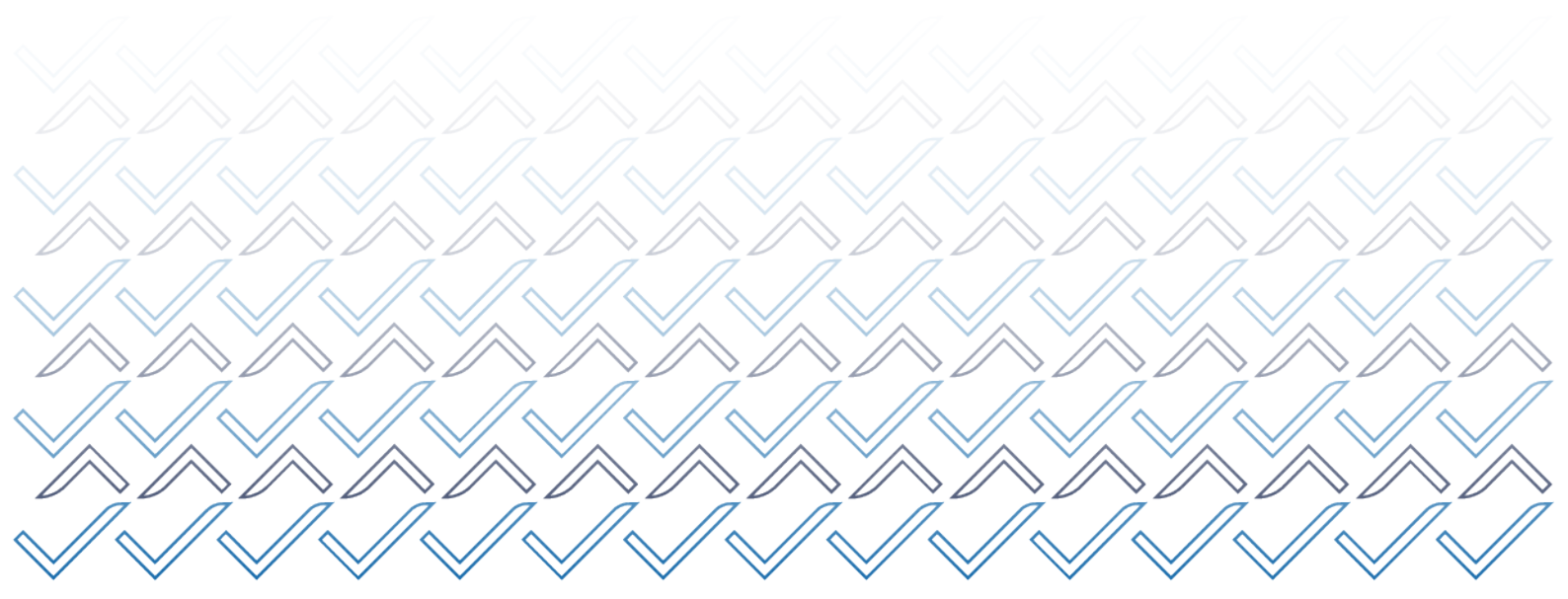

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

AB „VIA LIETUVA“ VEIKLA ORGANIZUOJANT VALSTYBINĖS REIKŠMĖS KELIŲ ATKŪRIMĄ, PRIEŽIŪRĄ IR PLĖTRĄ

2024 m. lapkričio 4 d.

Nr. VAE-10

Valstybės kontrolė – aukščiausioji valstybinio audito institucija – prižiūri, ar teisėtai ir efektyviai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas. Valstybės kontrolė, teikdama audito pastebėjimus ir rekomendacijas, skatina teigiamą ir veiksmingą valstybinio audito poveikį valstybės finansų valdymo ir kontrolės sistemai bei į rezultatus ir visuomenės poreikius orientuotam viešajam valdymui. Daugiau apie Valstybės kontrolės veiklą ir valstybinio audito rezultatus – interneto svetainėje www.valstybeskontrolė.lt.

Audito grupė: Mindaugas Šalčius (departamento vadovas), Giedrė Piktelytė (grupės vadovė), Toma Pacevičiūtė, Arturas Balsys ir Algimantas Sorakas.

Valstybinio audito ataskaita pateikta: Lietuvos Respublikos Seimo Audito ir Ekonomikos komitetams, Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Susisiekimo ministerijai ir AB „Via Lietuva“.

Turinys

PAGRINDINIAI FAKTAI	4
SANTRAUKA	5
ĮŽANGA	11
AUDITO REZULTATAI	13
1. AB „VIA LIETUVA“ VALSTYBINĖS REIKŠMĖS KELIŲ ATKŪRIMO, PRIEŽIŪROS IR PLĖTROS DARBŲ PLANAVIMAS TOBULINTINAS	13
1.1. Valstybinės reikšmės kelių ir (ar) elementų prioritetinių eilių sudarymui trūksta pagrįstumo	14
1.2. Numatomų vykdyti valstybinės reikšmės kelių ir (ar) elementų darbų atrankos procesas nepakankamai skaidrus	19
2. AB „VIA LIETUVA“ NEUŽTIKRINO TINKAMO VALSTYBINĖS REIKŠMĖS KELIŲ ATKŪRIMO, PRIEŽIŪROS IR PLĖTROS DARBŲ ĮGYVENDINIMO	21
2.1. 78 proc. viešojo pirkimo sutarčių dėl valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos darbų projektavimo įgyvendinimas vėlavo	22
2.2. Valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos ir kiti darbai užtrunka ilgiau nei planuota	24
2.3. Nepakankamai bendradarbiaujama su savivaldybėmis vykdant joms svarbių valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos darbus	27
3. NESUDARYTOS PAKANKAMOS PRIELAIDOS UŽTIKRINTI AB „VIA LIETUVA“ STRATEGINIO TIKSLO, SUSIJUSIO SU VALSTYBINĖS REIKŠMĖS KELIŲ ATKŪRIMU, PRIEŽIŪRA IR PLĖTRA, PASIEKIMĄ	30
3.1. Nustatytos netinkamos strateginio tikslo, susijusio su valstybinės reikšmės kelių atkūrimu, priežiūra ir plėtra, įgyvendinimo rodiklių reikšmės	31
3.2. Numatytos priemonės valstybinės reikšmės kelių atkūrimo, priežiūros ir plėtros finansavimo užtikrinimui vykdomos per lėtai	32
REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS	37
PRIEDAI	42
1 priedas. Santrumpos ir sąvokos	42
2 priedas. Audito apimtis ir metodai	44
3 priedas. Pokyčių vertinimo rodiklių duomenys	50
4 priedas. Atrinktų prioritetinių eilių sudarymo metodikos ir jose numatyti kelių ruožų ir (ar) elementų vertinimo kriterijai	52
5 priedas. Valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos darbų projektavimo paslaugų neatlikimo nustatytais terminais pavyzdžiai	54
6 priedas. Valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos ir kitų darbų neįvykdymo nustatytais terminais pavyzdžiai	55

PAGRINDINIAI FAKTAI

21,2 tūkst. km

valstybinės reikšmės kelių ilgis, iš jų su asfalto danga – 15,6 tūkst. km.

37 proc.

valstybinės reikšmės kelių su asfalto danga – blogos būklės (2023-12-31 duomenimis).

1306,5 mln. Eur

2021–2023 m. panaudota iš valstybės biudžeto, karinio mobilumo, Europos Sąjungos paramos ir savivaldybių biudžetų valstybinės reikšmės kelių atkūrimui, priežiūrai ir plėtrai.

43,6 mln. Eur

2021–2023 m. panaudota iš valstybės biudžeto bendrovės veiklos administravimui (personalo darbo užmokesčiui, administracinių pastatų, transporto priemonių išlaikymui, telekomunikacinėms, konsultacinėms ir kitoms išlaidoms).

29 proc.

(29 iš 100) valstybinės reikšmės kelių ruožų 2020–2022 m. įrengti vidutinio greičio matuokliai už 0,9 mln. Eur, nepakankamai pagrindžiant jų įrengimo tikslingumą.

78 proc.

(128 iš 165) viešojo pirkimo sutarčių dėl valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos darbų projektavimo 2021–2023 m. įgyvendinimas vėlavo nuo 5 iki 1044 kalendorinių dienų.

86 proc.

(552 iš 641) viešojo pirkimo sutarčių dėl valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos ir kitų darbų atlikimo 2021–2023 m. įgyvendinimas vėlavo nuo 4 iki 1087 kalendorinių dienų.

25 proc.

(62 iš 247) bendradarbiavimo su savivaldybėmis sutarčių nuo jų pasirašymo nebuvo pradėtos įgyvendinti (nepradėti vykdyti statybos projektavimo darbai) nuo 9 mėnesių iki 6 metų.

3 metais

bendrovė vėluoja teikti numatytas komercines paslaugas, kurios generuotų papildomas pajamas valstybinės reikšmės kelių atkūrimui, priežiūrai ir plėtrai.

SANTRAUKA

Audito svarba

Valstybinės reikšmės kelių infrastruktūros išsaugojimas jų laiku ir kokybiškai prižiūrint, kelių būklės gerinimas ir tolesnė plėtra yra itin svarbus veiksnys užtikrinant saugų asmenų judumą, mažinant ekonominius ir socialinius skirtumus tarp Lietuvos regionų, plėtojant ekonominius santykius bei pritraukiant užsienio investicijas. Akcinė bendrovė „Via Lietuva“¹, valdydama valstybinės reikšmės kelių, turi užtikrinti saugių eismo sąlygų organizavimą ir koordinavimą, nuolatinį kelių infrastruktūros būklės gerėjimą, skaidrų ir efektyvų išteklių panaudojimą kelių kokybei gerinti, tinklui plėsti ir prižiūrėti.

Siekiant šių tikslų svarbu, kad valstybinės reikšmės kelių atkūrimui, priežiūrai ir plėtrai būtų užtikrintas finansavimas, bendrovė tinkamai planuotų šių kelių atkūrimo, priežiūros ir plėtros darbus bei jiems skirtą finansavimą, laiku įgyvendintų numatytus infrastruktūrinius projektus ir sklandžiai bendradarbiautų su suinteresuotomis šalimis.

Audito tikslas ir apimtis

Audito tikslas – įvertinti, ar AB „Via Lietuva“ veikla organizuojant valstybinės reikšmės kelių atkūrimą, priežiūrą ir plėtrą yra efektyvi ir rezultatyvi.

Pagrindiniai audito klausimai:

- ✓ ar AB „Via Lietuva“ tinkamai planuoja valstybinės reikšmės kelių atkūrimo, priežiūros ir plėtros darbus;
- ✓ ar AB „Via Lietuva“ užtikrina tinkamą valstybinės reikšmės kelių plėtros, atkūrimo ir priežiūros darbų įgyvendinimą;
- ✓ ar sudarytos prielaidos užtikrinti efektyvią ir rezultatyvią AB „Via Lietuva“ veiklą.

Audituojamieji subjektai:

- ✓ Susisiekimo ministerija: formuoja kelių priežiūros ir plėtros valstybės politiką, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą, tvirtina valstybinės reikšmės kelių plėtros, modernizavimo ir veiklos užtikrinimo pažangos priemones. Taip pat ministerija yra AB „Via Lietuva“, kurios visos akcijos nuosavybės teise priklauso valstybei, valdytoja.
- ✓ AB „Via Lietuva“: patikėjimo teise valdo, naudoja valstybinės reikšmės kelių ir jais disponuoja, organizuoja ir koordinuoja jų atkūrimą, priežiūrą ir plėtrą, atlieka šių kelių projektavimo, tiesimo, statybos, rekonstravimo, taisymo (remonto) ir priežiūros darbų užsakovo funkcijas. Taip pat užtikrindama eismo saugumą bendrovė planuoja,

¹ Nuo 2020-09-01 iki 2023-01-01 – VĮ Lietuvos automobilių kelių direkcija; nuo 2023-01-02 iki 2024-03-04 – AB Lietuvos automobilių kelių direkcija; nuo 2024-03-05 – AB „Via Lietuva“.

organizuoja ir koordinuoja eismo valdymo, kontrolės, stebėjimo ir apskaitos sistemų diegimą, naudojimą ir plėtrą.

Informaciją rinkome iš 60 savivaldybių, Lietuvos savivaldybių asociacijos, Lietuvos projektavimo įmonių asociacijos, asociacijos „Lietuvos keliai“, VŠĮ Centrinės projektų valdymo agentūros.

Audituojamas laikotarpis – 2021–2023 m. Siekdami įvertinti tendencijas ir pokyčius, naudojome ankstesnių laikotarpių ir 2024 m. duomenis.

Auditas atliktas pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus. Audito apimtis ir taikyti metodai išsamiau aprašyti 2 priede „Audito apimtis ir metodai“ ([44 psl.](#)).

Pagrindiniai audito rezultatai

Akcinės bendrovės „Via Lietuva“ veikla organizuojant valstybinės reikšmės kelių atkūrimą, priežiūrą ir plėtrą būtų efektyvesnė ir rezultatyvesnė papildomai reglamentavus bendrovės valstybinės reikšmės kelių atkūrimo, priežiūros ir plėtros darbų planavimo procesą, užtikrinus projektavimo ir statybos darbų įgyvendinimą laiku bei operatyviau sprendžiant pakankamo finansavimo kelių būklės pagerinimui klausimus.

1. AB „Via Lietuva“ valstybinės reikšmės kelių atkūrimo, priežiūros ir plėtros darbų planavimas tobulintinas

✓ Siekiant nustatyti, kurie valstybinės reikšmės keliai ir (ar) jų elementai turėtų būti remontuojami ir (ar) rekonstruojami pirmiausia, pagal nustatytus kriterijus jie įvertinami ir išreitinguojami – sudaromos jų prioritetinės eilės. AB „Via Lietuva“ iš viso buvo patvirtinusi² 28 valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų prioritetines eiles. Audito metu negalėjome įsitikinti, ar auditorių³ (iš 28) pasirinktų vertinti prioritetinių eilių sudarymui naudojami duomenys buvo patikimi, nes⁴ (iš 5) vertinimui pasirinktų prioritetinių eilių sudarymą pagrindžiančiuose dokumentuose nebuvo nurodyta, kaip apskaičiuotos kriterijų reikšmės, kuriai datai atliktas skaičiavimas ir kokio laikotarpio duomenys buvo naudojami. Prioritetinės eilės buvo sudarytos remiantis ne aktualiais, o 2–5 m. senumo duomenimis. Bendrovė nepateikė jokių pagrindžiančių dokumentų dėl vienos⁵ vertinimui pasirinktos prioritetinės eilės sudarymo. Nesant patikimų duomenų, naudojamų valstybinės reikšmės kelių ruožų ir (ar) jų elementų vertinimo kriterijų reikšmėms apskaičiuoti, negalėjome patvirtinti, kad kelių ruožai ir (ar) jų elementai įvertinti teisingai ir vietos eilėje jiems priskirtos pagrįstai (1.1 poskyris, [14–16 psl.](#)).

² 2023-12-31.

³ 5 atrinktos prioritetinės eilės: 1) Momentinio greičio matuoklių vietų gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo; 2) Pėsčiųjų ir dviratininkų infrastruktūros rekonstravimo ir remonto; 3) Vidutinio greičio matuoklių vietų ne gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo; 4) Rekonstruotinių ir remontuotinių krašto kelių ruožų; 5) Ruožų, atrenkamų pagal Asfaltuotinių valstybinės reikšmės rajoninių kelių ruožų tarp skirtingų kelio dangų („zebrų“) atrankos metodiką ir pagal Gyvenviečių teritorijose esančių asfaltuotinių žvyrkelių ruožų atrankos metodiką, sąrašas.

⁴ 4 atrinktos prioritetinės eilės: 1) Momentinio greičio matuoklių vietų gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo; 2) Pėsčiųjų ir dviratininkų infrastruktūros rekonstravimo ir remonto; 3) Vidutinio greičio matuoklių vietų ne gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo; 4) Rekonstruotinių ir remontuotinių krašto kelių ruožų.

⁵ Ruožų, atrenkamų pagal Asfaltuotinių valstybinės reikšmės rajoninių kelių ruožų tarp skirtingų kelio dangų („zebrų“) atrankos metodiką ir pagal Gyvenviečių teritorijose esančių asfaltuotinių žvyrkelių ruožų atrankos metodiką, sąrašas.

- ✓ Siekiant užtikrinti eismo saugumą, AB „Via Lietuva“ pagal nustatytus kriterijus įvertinusi valstybinės reikšmės kelių ruožus gali juose įrengti vidutinio greičio matuoklius. Numatyta⁶, kad juos tikslinga įrengti, kai kelio ruožo ilgis yra nuo 1 iki 10 km. Atsižvelgiant į vietos ir eismo sąlygas, išskirtiniais atvejais kelio ruožo ilgis gali būti trumpesnis ar ilgesnis. Nustatėme, kad 4,4 proc. (171 iš 3 881) valstybinės reikšmės kelių ruožų į 2021 m. ir 6 proc. (227 iš 3 998) į 2018 m. vidutinio greičio matuoklių vietų ne gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinės eilės buvo įtraukti nenurodant priežasčių, kodėl jie buvo vertintini kaip išskirtiniai. Pagal šias eiles 2020–2022 m. 29 proc. (29 iš 100) valstybinės reikšmės kelių ruožų įrengti vidutinio greičio matuokliai už 0,9 mln. Eur, nepakankamai pagrindžiant jų įrengimo tikslingumą. Nepakankamai pagrindus, kodėl kelių ruožuose, trumpesniuose nei 1 km arba ilgesniuose nei 10 km, turėtų būti įrengiami vidutinio greičio matuokliai, neužtikrinama, kad valstybės biudžeto pinigai būtų panaudojami efektyviai ir tikslingai (1.1 poskyris, [16–18 psl.](#)).
- ✓ AB „Via Lietuva“ nepateikė pagrindžiančių dokumentų apie 2021–2023 m. atliktą valstybinės reikšmės kelių ruožų ir (ar) jų elementų, kuriuose numatoma einamaisiais metais atlikti statybos darbus, atranką, finansavimo jiems paskirstymą bei sudaryto atrinktų kelių ruožų ir (ar) jų elementų sąrašo. Nesant šių dokumentų negalėjome įsitikinti, kad bendrovės audituojamu laikotarpiu priimti sprendimai dėl planuojamų vykdyti darbų apimčių buvo pagrįsti. Nustatėme, kad teisės aktuose nebuvo reglamentuotas kelių ruožų ir (ar) jų elementų, kuriuose planuojama atlikti darbus, planavimo procesas (investavimo prioritetai, kelių ruožų ir (ar) jų elementų atranka iš prioritetinių eilių, finansavimo paskirstymo principai ir kt.). Nenumačius darbų planavimo ir finansinių išteklių suplanuotiems darbams paskirstymo proceso ir neužtikrinus šio proceso atsekamumo, nesudaromos prielaidos nuosekliai, kryptingai ir skaidriai vykdyti valstybinės reikšmės kelių atkūrimą, priežiūrą ir plėtrą (1.2 poskyris, [19–21 psl.](#)).

2. AB „Via Lietuva“ neužtikrino tinkamo valstybinės reikšmės kelių atkūrimo, priežiūros ir plėtros darbų įgyvendinimo

- ✓ AB „Via Lietuva“ užsakymu 2021–2023 m. pagal viešojo pirkimo sutartis iš viso buvo rengiami 165 valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos darbų projektai. Nustatėme, kad pagal 78 proc. (128 iš 165) sutarčių projektai nebuvo parengti jose numatytais terminais, t. y. parengimas vėlavo nuo 5 iki 1 044 k. d. ([5 priedas](#)). Projektų parengimo vėlavimą lėmė jų rengimo metu užsakovo arba projektuotojų netinkamas veikimas ar neveikimas (pvz., bendrovės darbuotojai dėl didelio darbo krūvio vėlavo tikrinti projektų sprendinius ir projektuotojams operatyviai teikti pastabas bei atsakymus į jiems iškilusius klausimus dėl projektinių sprendinių patikslinimo papildymo ar keitimo; projektavimo įmonė netinkamai planavo darbų atlikimą ir kt.). Kadangi didžioji dalis (78 proc.) viešųjų pirkimų sutarčių dėl valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos darbų projektų parengimo neįgyvendinamos laiku, didėja šių projektų administravimo sąnaudos, apsunkinamas statybos darbų planavimo procesas, gali vėliau būti pradėti vykdyti kokybės reikalavimų neatitinkančių remontuotinių kelių ir (ar) jų elementų statybos darbai (2.1 poskyris, [22–24 psl.](#)).
- ✓ AB „Via Lietuva“ užsakymu 2021–2023 m. rangovai iš viso vykdė valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos ir kitus darbus pagal 641 viešojo pirkimo sutartį. Nustatėme, kad pagal 86 proc. (552 iš 641) sutarčių kelių ir (ar) jų elementų statybos ir

⁶ Vidutinio greičio matuoklių vietų ne gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinės eilės sudarymo metodika.

kitus darbus rangovai vėlavo atlikti nuo 4 iki 1 087 k. d. ([6 priedas](#)). Rangovai darbus vėlavo atlikti, nes reikėjo šalinti nustatytą atliktų statybos darbų broką, dėl darbų metu atsiradusių netikslumų projektuose, papildomų (iš anksto nesuplanuotų) statybos darbų poreikio ir kita. Nustatėme, kad 16 proc. laiku neįgyvendintų auditorių pasirinktų vertinti sutarčių nebuvo taikomos statybos darbų vėlavimo rizikos suvaldymo priemonės, o kitoms (84 proc.) auditorių pasirinktoms vertinti sutartims jos buvo taikomos, bet buvo nepakankamai veiksmingos. Kadangi didžioji dalis (86 proc.) viešojo pirkimo sutarčių dėl valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos ir kitų darbų atlikimo neįgyvendinamos laiku, šie keliai gali būti eksploatuojami su apribojimais, todėl kelių naudotojai gali patirti papildomus laiko ir finansinius kaštus, jiems gali tekti važiuoti ilgesnį laiką, stovėti prie eismo pralaidumo reguliavimo vietų, gali didėti apkrova aplinkkeliams (2.2 poskyris, [24–27 psl.](#)).

- ✓ AB „Via Lietuva“ visoms savivaldybėms sudarė galimybę bendradarbiaujant su bendrove įgyvendinti projektus valstybinės reikšmės keliuose anksčiau negu numatyta jos patvirtintose prioritetinėse eilėse, jeigu savivaldybės užtikrina minimalų finansinį prisidėjimą įgyvendinant projektus. Tokiais atvejais buvo pasirašomos bendradarbiavimo (partnerystės) sutartys. AB „Via Lietuva“ 2016–2023 m. iš viso su visomis (60) savivaldybėmis buvo sudariusi 247 bendradarbiavimo sutartis dėl infrastruktūrinių projektų įgyvendinimo, iš kurių: 40 proc. (100 iš 247) sutarčių buvo numatyti jų įgyvendinimo terminai, o 60-yje proc. (147 iš 247) šie terminai nenumatyti. Nustatėme, kad 25 proc. (62 iš 247) sutarčių nuo jų pasirašymo nebuvo pradėtos įgyvendinti (nepradėti vykdyti statybos projektavimo darbai) nuo 9 mėn. iki 6 metų, nes bendrovė pasirašė sutartis neturėdama arba turėdama nepakankamą finansavimą jas įgyvendinti. Nepriėmus konkrečių sprendimų dėl nevykdomų bendradarbiavimo su savivaldybėmis sutarčių, nėra aiškūs jų įgyvendinimo terminai, taip sukeliami nepagrįsti lūkesčiai dėl savivaldybėms svarbių valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos darbų vykdymo, apsunkinamas susijusių savivaldybinių projektų įgyvendinimo ir finansavimo planavimas (2.3 poskyris, [27–30 psl.](#)).

3. Nesudarytos pakankamos prielaidos užtikrinti AB „Via Lietuva“ strateginio tikslo, susijusio su valstybinės reikšmės kelių atkūrimu, priežiūra ir plėtra, pasiekimą

- ✓ AB „Via Lietuva“ 2021–2023 m. kasmet vidutiniškai pasiekė 20 proc. (4 iš 20) strateginio tikslo „Užtikrinti saugų ir patogų susisiekimą valstybinės reikšmės keliais juos efektyviai prižiūrint ir plėtojant“ veiklos rodiklių, 40 proc. (8 iš 20) – nepasiekė, 40 proc. (8 iš 20) – viršijo. Kadangi kasmet vidutiniškai 80 proc. veiklos rodiklių skyresi nuo siektinų jų reikšmių, bendrovė siektinas rodiklių reikšmes buvo suplanavusi netinkamai (per daug ambicingai ar paprastai) ir tai neleido objektyviai įvertinti ir parodyti šio strateginio tikslo pažangos (3.1 poskyris, [31–32 psl.](#)).
- ✓ 2021–2026 m. valstybinės reikšmės kelių atkūrimui, priežiūrai ir plėtrai skirtas bei planuojamas skirti finansavimas buvo (bus) mažesnis (nuo 9,4 iki 804,8 mln. Eur) už apskaičiuotą poreikį. Nustatėme, kad priemonių (pvz., elektroninės kelių rinkliavos sistemos įdiegimas, komercinių paslaugų teikimas, infrastruktūros plėtros fondo įsteigimas), kurių numatyta ar planuota imtis siekiant mažinti finansavimo trūkumą, įgyvendinimas vėluoja. Vėluojant įdiegti jau numatytus finansavimo šaltinius (elektroninė kelių rinkliavos sistema, komercinių paslaugų teikimas) prarandama galimybė 2022–2025 m. gauti apie 91,7 mln. Eur papildomų pajamų kelių plėtros, atkūrimo ir priežiūros projektams įgyvendinti. Valstybinės reikšmės kelių atkūrimui,

priežiūrai ir plėtrai planuojamam skirti finansavimui neatitinkant poreikio bei užsitęsus numatytų finansavimo šaltinių įdiegimui, nesudaromos prielaidos pasiekti iškeltų strateginių tikslų dėl tinkamos kelių kokybės, kad valstybėje būtų užtikrintas saugus ir patogus susisiekimas automobilių keliais (3.2 poskyris, [32–36 psl.](#)).

Pokyčiai audito metu

Nuo 2020-09-01 biudžetinė įstaiga Lietuvos automobilių kelių direkcija buvo pertvarkyta į valstybės įmonę, o nuo 2023-01-02 valstybės įmonė – į akcinę bendrovę, kuri pakeitė pavadinimą ir nuo 2024-03-05 tapo akcine bendrove „Via Lietuva“. Pertvarkius biudžetinę įstaigą Lietuvos automobilių kelių direkciją į valstybės įmonę, nuo 2020-09-01 pradėtas vykdyti specialusis įpareigojimas – valstybinės reikšmės kelių valdymas bei saugių eismo sąlygų užtikrinimo organizavimas ir koordinavimas, siekiant įgyvendinti eismo saugumo priemones valstybinės reikšmės keliuose. Pertvarkius valstybės įmonę Lietuvos automobilių kelių direkciją į akcinę bendrovę, nuo 2023-01-02 pradėti esminiai pokyčiai bendrovėje:

- ✓ išrinktas naujas akcinės bendrovės generalinis direktorius, suformuota nauja aukščiausiojo lygio vadovų komanda, atnaujinta organizacinė struktūra;
- ✓ parengta ir pradėta įgyvendinti akcinės bendrovės pokyčių valdymo programa, apimanti pokyčius visose jos veiklos srityse:
 - sudaryta akcinės bendrovės Vadovų taryba, Nestandartinių sprendimų komisija ir Projektų priežiūros komitetas;
 - siekiant standartizuoti projekcinį valdymą buvo parengta ir patvirtinta bendrovės Projektų valdymo politika, Projektų valdymo veiklos vadovas, sukurta nauja Projektų valdymo grupė, kurioje konsoliduotos visos šio valdymo kompetencijos;
 - identifikuotos esamos išorinės ir vidinės rizikos, parengtas Rizikų registras, patvirtintas Papildomų priemonių rizikų valdymui veiksmų planas, siekiant efektyviau valdyti bendrovėje kylančias rizikas;
 - pakeista tipinė viešojo pirkimo sutartis dėl valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos ir kitų darbų – papildyta nuostatomis dėl darbų grafikų ir dėl darbų žiemos pertraukos (nuo gruodžio 15 iki kovo 15 d.).

Rekomendacijos

Susisiekimo ministerija

1. Tam, kad valstybinės reikšmės kelių valdytojas užtikrintų valstybinės reikšmės kelių kokybę, saugų ir patogų susisiekimą jais ir taip pasiektų jam iškeltus strateginius tikslus dėl jų efektyvios priežiūros ir plėtojimo, inicijuoti sprendimus dėl finansavimo modelio, kuris padėtų užtikrinti tvarų kelių atkūrimo, priežiūros ir plėtros finansavimą (3-iasis pagrindinis audito rezultatas).

Akcinė bendrovė „Via Lietuva“

2. Siekiant, kad būtų užtikrintas skaidrus ir kryptingas valstybės biudžeto ir iš kitų šaltinių gaunamų bei uždirbamų pinigų panaudojimas valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų kokybei gerinti ir tinklui plėsti, reglamentuoti šių kelių ir (ar) jų elementų atrankos iš prioritetinių eilių ir jų sąrašo sudarymo, keitimo, atnaujinimo ir viešinimo procesus (1-asis pagrindinis audito rezultatas).
3. Siekiant, kad valstybinės reikšmės kelių ir (ar) elementų statybos darbų eiliškumas pagal svarbą būtų planuojamas pagrįstai, sudarant jų prioritetines eiles užtikrinti, kad būtų naudojami laiku pateikti patikimi ir eilių sudarymo metu aktualūs duomenys (1-asis pagrindinis audito rezultatas).
4. Siekiant planuotais terminais užtikrinti saugų ir patogų susisiekimą valstybinės reikšmės keliais, tobulinti jų infrastruktūrinių projektų įgyvendinimo procesą (2-asis pagrindinis audito rezultatas).
5. Siekiant, kad būtų užtikrintas sklandus bendradarbiavimas su savivaldybėmis dėl joms svarbių savivaldybės teritorijoje esančių valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos darbų įgyvendinimo, tobulinti bendradarbiavimo su savivaldybėmis procesą taip, kad darbams atlikti būtų suplanuoti terminai ir darbai įgyvendinami laiku (2-asis pagrindinis audito rezultatas).
6. Siekiant, kad būtų galima objektyviai įvertinti ir parodyti strateginio tikslo, susijusio su valstybinės reikšmės kelių atkūrimu, priežiūra ir plėtra pasiekimą, atsižvelgiant į rodiklių reikšmes praeityje, atlikti vidinių ir išorinių veiksnių analizę bei numatyti tinkamas tikslo įgyvendinimo rodiklių reikšmes (3-iasis pagrindinis audito rezultatas).

Rekomendacijų įgyvendinimo priemonės ir terminai, laukiamas audito poveikis ir pokyčių vertinimo rodikliai pateikti ataskaitos dalyje „Rekomendacijų įgyvendinimo planas“ (37 psl.). Aktuali informacija apie rekomendacijų įgyvendinimo būklę, rezultatus ir įvykusius pokyčius yra skelbiama atvirose duomenyse Valstybės kontrolės interneto svetainėje <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/AtviriDuomenys>.

JŽANGA

AB „Via Lietuva“ organizuoja ir koordinuoja valstybinės reikšmės automobilių kelių atkūrimą, priežiūrą ir plėtrą, saugių eismo sąlygų užtikrinimą, įgyvendina eismo saugumo priemones valstybinės reikšmės keliuose⁷, kurių bendras ilgis yra 21,2⁸ tūkst. km, iš jų asfaltuoti – 15,6 tūkst. km.

Pagrindiniai bendrovės valdymo organai – visuotinis akcininkų susirinkimas, kolegialus valdymo organas bendrovės valdyba ir jos paskirtas įmonės vadovas – generalinis direktorius. Iš viso 2024-06-30 bendrovėje dirbo 317 darbuotojų, 2023-12-31 – 303, 2022-12-31 – 291. Darbuotojų savanoriškos kaitos rodiklis 2023 m. – 15 proc. (2022 m. – 4 proc.)⁹.

Siekiant valstybės numatytų tikslų, Susisiekimo ministerija, kaip AB „Via Lietuva“ akcininkė, yra iškėlus¹⁰ bendrovei nefinansinius (valstybinės reikšmės kelių kokybės ir saugumo, valstybei svarbių projektų, klientų aptarnavimo kokybės, skaidrumo ir rizikų valdymo, efektyvumo ir kt.) ir finansinius (ilgalaikio pelningumo, dividendų ir kt.) lūkesčius. Kad jie būtų įgyvendinti, bendrovės veiksmai ir veikloje taikomos priemonės yra nukreiptos į 4¹¹ strateginių tikslų įgyvendinimą, iš kurių vienas – „Užtikrinti saugų ir patogų susisiekimą valstybinės reikšmės keliais juos efektyviai prižiūrint ir plėtojant“ – yra tiesiogiai susijęs su valstybinės reikšmės kelių atkūrimu, priežiūra ir plėtra. Įgyvendinant jį tikimasi¹², kad valstybinės reikšmės kelių ir kelių statinių kokybė atitiks teisės aktuose nustatytus rodiklius, o valstybinės reikšmės kelių su asfalto danga, kurios būklės indekso reikšmė viršija leistinas ribas, dalis¹³ valstybinės reikšmės kelių su asfalto danga tinkle iki 2025 m. pabaigos sumažės iki 31 proc., t. y. 6 proc. lyginant su 2023 m. (2023 m. – 37 proc.).

2021–2023 m. AB „Via Lietuva“ veikla buvo finansuojama valstybės biudžeto (KPPP) lėšomis¹⁴. Per šį laikotarpį veiklos administravimui (personalo darbo užmokesčiui, administracinių pastatų, transporto priemonių išlaikymui, telekomunikacinėms, konsultacinėms ir kt. išlaidoms) bendrovė panaudojo 43,6 mln. Eur.

⁷ Kelių įstatymas, 5 str. 3 d.; ekonomikos ir inovacijų ministro 2021-03-16 įsakymu Nr. 4-193 patvirtintas Valstybės valdomų įmonių ir jų dukterinių bendrovių vykdomų specialiųjų įpareigojimų sąrašas, 45 eil.: „Valstybinės reikšmės kelių valdymas bei saugių eismo sąlygų užtikrinimo organizavimas ir koordinavimas, siekiant įgyvendinti eismo saugumo priemones valstybinės reikšmės keliuose“.

⁸ Iš jų: 1,8 tūkst. km magistraliniai, 4,9 tūkst. km krašto ir 14,5 tūkst. km rajoniniai keliai.

⁹ AB „Via Lietuva“ 2023 m. tvarumo ataskaita, 29 psl. Prieiga per internetą: <https://vialietuva.lt/wp-content/uploads/2024/04/AB-Via-Lietuva-tvarumo-ataskaita-2023-m.pdf> (žiūrėta 2024-08-27).

¹⁰ Raštas dėl valstybės siekiamų tikslų ir keliamų lūkesčių AB LAKD, kuriam pritarta susisiekimo ministro 2024-01-09 įsakymu Nr. 3-10.

¹¹ 1) Užtikrinti saugų ir patogų susisiekimą valstybinės reikšmės keliais juos efektyviai prižiūrint ir plėtojant; 2) Didinti veiklos procesų efektyvumą ir skaidrumą; 3) Sukurti reikšmingą ekonominę ir socialinę naudą valstybei kuriantį valstybinės reikšmės kelių tinklą; 4) Kurti pažangią organizaciją – Kelių priežiūros ir plėtros kompetencijų centrą Lietuvoje.

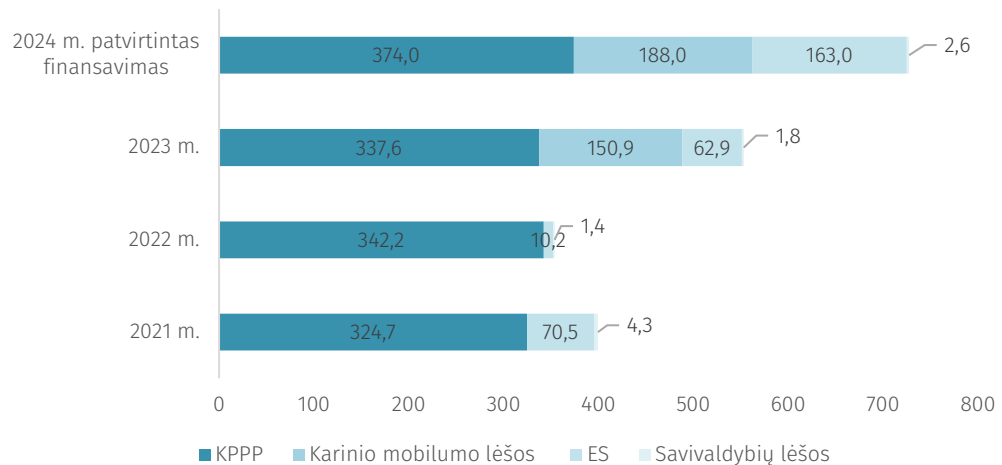
¹² Raštas dėl valstybės siekiamų tikslų ir keliamų lūkesčių AB LAKD, kuriam pritarta susisiekimo ministro 2024-01-09 įsakymu Nr. 3-10, III skyrius „Nefinansiniai lūkesčiai“.

¹³ Blogos būklės valstybinės reikšmės kelių su asfalto danga.

¹⁴ SM ir VĮ LAKD Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo lėšų, skirtų valstybės įmonei Lietuvos automobilių kelių direkcijai, naudojimo sutartys: 2021-02-24 Nr. 1F-8 ir 2022-03-07 Nr. 1F-24; SM ir AB LAKD 2023-04-26 Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo lėšų, skirtų akcinei bendrovei Lietuvos automobilių kelių direkcijai, naudojimo sutartis Nr. S-412.

AB „Via Lietuva“ valstybinės reikšmės kelių atkūrimui, priežiūrai ir plėtrai per 2021–2023 m. iš viso panaudojo 1 306,5 mln. Eur, iš jų: 1 004,5 mln. Eur (76,9 proc.) KPPP¹⁵, 150,9 mln. Eur (11,5 proc.) karinio mobilumo¹⁶, 143,6 mln. Eur (11,0 proc.) Europos Sąjungos paramos, 7,5 mln. Eur (0,6 proc.) savivaldybių lėšų. Šiuo laikotarpiu KPPP finansavimas buvo panašaus lygmens (nuo 324,7 iki 342,2 mln. Eur). Bendras finansavimas 2023 m. padidėjo 56,4 proc. lyginant su 2022 m. dėl skirtų karinio mobilumo lėšų (150,9 mln. Eur) ir ES paramos (52,7 mln. Eur). Taip pat 2024 m. 31,5 proc. padidėjo planuojamas finansavimas, palyginti su 2023 m. panaudotu.

1 pav. 2021–2023 m. AB „Via Lietuva“ veiklai ir valstybinės reikšmės kelių atkūrimui, priežiūrai ir plėtrai panaudotas ir 2024 m. patvirtintas finansavimas mln. Eur.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal AB „Via Lietuva“ duomenis

¹⁵ SM ir VĮ LAKD valstybės biudžeto lėšų, skirtų direkcijai programoms vykdyti, naudojimo sutartis: „Susisiekimo valstybinės ir vietinės reikšmės keliais užtikrinimas“, 2021-03-05 Nr. 1F-11 ir „Transporto ir ryšių politikos įgyvendinimas“, 2022-03-02 Nr. 1F-18; SM ir AB LAKD valstybės biudžeto lėšų, skirtų direkcijai programai „Transporto ir ryšių politikos įgyvendinimas“ vykdyti, naudojimo sutartis, 2023-02-24 Nr. 1F-24.

¹⁶ Vyriausybės nutarimais (2023-07-26 Nr. 593 ir 2023-12-20 Nr. 973) skirtos valstybės vardu pasiskolintos lėšos karinio mobilumo ir dvigubo naudojimo infrastruktūros projektų valstybinės reikšmės keliuose išlaidoms apmokėti.

AUDITO REZULTATAI

1. AB „VIA LIETUVA“ VALSTYBINĖS REIKŠMĖS KELIŲ ATKŪRIMO, PRIEŽIŪROS IR PLĖTROS DARBŲ PLANAVIMAS TOBULINTINAS

1. Siekiant užtikrinti saugų ir patogų susisiekimą valstybinės reikšmės keliais ir taip patenkinti visuomenės lūkesčius, svarbu, kad šių kelių atkūrimo, priežiūros ir plėtros darbų bei jų finansavimo planavimas būtų aiškus, pagrįstas, nuoseklus ir skaidrus.
2. Laikėmės nuostatos, kad valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų atkūrimo, priežiūros ir plėtros darbų planavimas yra aiškus, pagrįstas, nuoseklus ir skaidrus, kai:
 - ✓ valstybinės reikšmės kelių ruožų ir (ar) jų elementų vertinimo kriterijų reikšmėms apskaičiuoti naudojami patikimi¹⁷ duomenys¹⁸, remiantis apskaičiuotomis kriterijų reikšmėmis kelių ruožams ir (ar) jų elementams priskiriami balai, pagal kuriuos išreitinguoti kelių ruožai ir (ar) jų elementai įtraukiami į prioritetines eiles¹⁹;
 - ✓ valstybinės reikšmės kelių ruožų ir (ar) jų elementų atrankos iš prioritetinių eilių procesas yra reglamentuotas²⁰, pagal nustatytus kriterijus iš prioritetinių eilių atrenkami kelių ruožai ir (ar) jų elementai, kuriuose numatoma atlikti darbus²¹, ir sudaromas atrinktų objektų sąrašas²², kuris skelbiamas viešai²³, sąraše esančių kelių ir (ar) jų elementų darbų apimties įtraukiamos į AB „Via Lietuva“ strateginį veiklos planą²⁴, o planuojami įsigyti darbai – į Viešųjų pirkimų planą²⁵.

¹⁷ Patikimais duomenis laikysime, kai jie yra gauti iš patikimų šaltinių (AB „Via Lietuva“ apskaičiuoti, TKA pateikti ir pan.) ir yra aktualūs prioritetinių eilių sudarymo metu.

¹⁸ Kelių įstatymas, 5 str. 3 d. 2 ir 3 p.

¹⁹ VĮ Lietuvos automobilių kelių direkcijos direktoriaus: 1) 2021-12-13 įsakymu Nr. VE-233 patvirtinta Momentinio greičio matuoklių vietų gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinės eilės sudarymo metodika, 4.2–4.3 p.; 2) 2021-04-23 įsakymu Nr. VE-70 patvirtinta Pėsčiųjų ir dviratininkų infrastruktūros rekonstravimo ir remonto prioritetinės eilės sudarymo metodika, 8–9 p.; 3) 2021-12-13 įsakymu Nr. VE-233 patvirtinta Vidutinio greičio matuoklių vietų ne gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinės eilės sudarymo metodika, 4.3–4.4 p.; 4) 2021-04-28 įsakymu Nr. VE-72 patvirtinta Rekonstruotinių ir remontuotinių valstybinės reikšmės kelių ruožų vertinimo ir prioritetinės eilės sudarymo metodika, IV skirsnis; 5) LAKD Valstybinės reikšmės kelių ir tiltų projektų vertinimo ir atrankos komisijos 2017-09-15 posėdžio protokolu Nr. 6-776 patvirtinta Gyvenviečių teritorijose esančių asfaltuotųjų žvyrkelių ruožų atrankos metodika, VIII skirsnis.

²⁰ Raštas dėl valstybės siekiamų tikslų ir keliamų lūkesčių VĮ LAKD, kuriam pritarta susisiekimo ministro 2022-08-29 įsakymu Nr. 3-417, II skyrius; raštas dėl valstybės siekiamų tikslų ir keliamų lūkesčių AB LAKD, kuriam pritarta susisiekimo ministro 2024-01-09 įsakymu Nr. 3-10, II skyrius.

²¹ Rekonstravimo, kapitalinio remonto ar paprastojo remonto.

²² Strateginio planavimo ir stebėsenos proceso aprašas, 5 p. „VĮ SVP projekto rengimo ir tikslinimo aprašas“, 5 ir 6 eil.

²³ Viešojo administravimo įstatymas, 3 str. 11 p., Vyriausybės 2010-07-14 nutarimu Nr. 1052 patvirtintas Valstybės valdomų įmonių veiklos skaidrumo užtikrinimo gairių aprašas, 5.14 p.

²⁴ VĮ LAKD direktoriaus 2021-07-11 įsakymu Nr. V-117 patvirtintas Strateginio planavimo ir stebėsenos proceso aprašas, 5 p., 5–6 eil.

²⁵ Viešųjų pirkimų įstatymas, 26 str. 1 d.

1.1. Valstybinės reikšmės kelių ir (ar) elementų prioritetinių eilių sudarymui trūksta pagrįstumo

3. Tam, kad būtų galima nustatyti, kurie valstybinės reikšmės keliai ir (ar) jų elementai turėtų būti remontuojami ir (ar) rekonstruojami pirmiausiai, pagal nustatytus kriterijus jie įvertinami ir išreitinguojami – sudaromos jų prioritetinės eilės.
4. AB „Via Lietuva“ pagal prioritetinių eilių sudarymo metodikas²⁶ iš viso buvo patvirtinusi²⁷ 28²⁸ valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų prioritetines eiles. Sudarant 5²⁹ (iš 28) auditorių pasirinktas vertinti prioritetines eiles, kelių ruožų ir (ar) jų elementų įvertinimui buvo naudojami nuo 4 iki 6 kriterijų (pvz., eismo intensyvumo, kelių ruožų ir (ar) jų elementų būklės, eismo įvykių kelyje ir kt. (4 priedas), kurių reikšmėms apskaičiuoti duomenys buvo surenkami AB „Via Lietuva“ arba gaunami iš kitų institucijų (pvz., VŠĮ Transporto kompetencijų agentūros, Valstybinės duomenų agentūros ir kt.). Išanalizavę informaciją apie naudojamus duomenis šių kriterijų reikšmėms apskaičiuoti, negalėjome įsitikinti, kad jie buvo patikimi, nes:
 - ✓ visų (5) pasirinktų vertinti prioritetinių eilių sudarymo metodikose ar kt. teisės aktuose nebuvo reglamentuoti duomenų kriterijams skaičiuoti gavimo šaltiniai, jų kaupimo ir saugojimo vietos, pateikimo ir atnaujinimo terminai;

Naudojamų duomenų kriterijaus „Vidutinis metinis paros eismo intensyvumas“ reikšmei apskaičiuoti pavyzdys

Metodikose³⁰ nurodyta, kad visoms auditorių pasirinktoms vertinti prioritetinėms eilėms sudaryti naudojamas kriterijus „Vidutinio metinio paros eismo intensyvumas“, kurio reikšmė kiekvienais metais apskaičiuojama vadovaujantis Vidutinio metinio paros eismo intensyvumo apskaičiavimo iš trumpalaikio matavimo duomenų rekomendacijomis³¹. Nustatėme, kad minėtuose ir kt. teisės aktuose nebuvo reglamentuota iš kur gaunami duomenys reikalingi šio kriterijaus reikšmei apskaičiuoti, kokie jų pateikimo terminai, kada jie atnaujinami bei kur saugoma informacija apie pagal šiuos duomenis apskaičiuotas kriterijaus reikšmes.

²⁶ 2023-12-31 iš viso patvirtintos 22 prioritetinių eilių sudarymo metodikos. Prieiga per internetą: <https://lakd.lt/keliu-ir-ju-elementu-planavimo-metodikos> (žiūrėta 2024-03-22).

²⁷ 2023-12-31.

²⁸ Prieiga per internetą: <https://lakd.lt/prioritetines-eiles-sarasai-pagal-keliu-ir-ju-elementu-planavimo-metodikas> (žiūrėta 2024-03-22).

²⁹ 1) VĮ Lietuvos automobilių kelių direkcija direktoriaus 2021-12-13 įsakymu Nr. VE-233 patvirtinta Momentinio greičio matuoklių vietų gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinės eilės; 2) AB Lietuvos automobilių kelių direkcijos generalinio direktoriaus patarėjo 2023-05-24 įsakymu Nr. VE-106 patvirtinta Pėsčiųjų ir dviratininkų infrastruktūros rekonstravimo ir remonto prioritetinė eilė; 3) 2021-12-20 įsakymu Nr. VE-239 patvirtinta Vidutinio greičio matuoklių vietų ne gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinė eilė; 4) AB Lietuvos automobilių kelių direkcijos generalinio direktoriaus 2023-04-27 įsakymu Nr. VE-90 patvirtinta Rekonstruotųjų ir remontuotųjų krašto kelių ruožų prioritetinė eilė; 5) LAKD Valstybinės reikšmės kelių ir tiltų projektų vertinimo ir atrankos komisijos 2017-09-15 posėdžio protokolu Nr. 6-776 patvirtintas Ruožų, atrinkamų pagal Asfaltuotųjų valstybinės reikšmės rajoninių kelių ruožų tarp skirtingų kelio dangų („zebrų“) atrankos metodiką ir pagal Gyvenviečių teritorijose esančių asfaltuotųjų žvyrkelių ruožų atrankos metodiką, sąrašas.

³⁰ VĮ Lietuvos automobilių kelių direkcijos direktoriaus: 1) 2021-12-13 įsakymu Nr. VE-233 patvirtinta Momentinio greičio matuoklių vietų gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinės eilės sudarymo metodika, 4.1.3 p.; 2) 2021-04-23 įsakymu Nr. VE-70 patvirtinta Pėsčiųjų ir dviratininkų infrastruktūros rekonstravimo ir remonto prioritetinės eilės sudarymo metodika, 7.3 p.; 3) 2021-12-13 įsakymu Nr. VE-233 patvirtinta Vidutinio greičio matuoklių vietų ne gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinės eilės sudarymo metodika, 4.2.1 p.; 4) 2021-04-28 įsakymu Nr. VE-72 patvirtinta Rekonstruotųjų ir remontuotųjų valstybinės reikšmės kelių ruožų vertinimo ir prioritetinės eilės sudarymo metodika, 39.2 p.; 5) LAKD Valstybinės reikšmės kelių ir tiltų projektų vertinimo ir atrankos komisijos 2017-09-15 posėdžio protokolu Nr. 6-776 patvirtinta Gyvenviečių teritorijose esančių asfaltuotųjų žvyrkelių ruožų atrankos metodika, III d. 2 p.

³¹ Lietuvos automobilių kelių direkcijos direktoriaus 2020-04-08 įsakymu Nr. V-57 patvirtintos Vidutinio metinio paros eismo intensyvumo apskaičiavimo iš trumpalaikio matavimo duomenų rekomendacijos R VMPEI TM 20.

- ✓ 4³² (iš 5) auditorių pasirinktų vertinti prioritetinių eilių sudarymą pagrindžiančiuose el. dokumentuose (*Excel* lentelėse) nenurodyta, kaip apskaičiuotos kriterijų reikšmės, kuriai datai atliktas skaičiavimas ir kokio laikotarpio duomenys buvo naudojami. El. dokumentai buvo nepatvirtinti, sudarius dokumentus nenaudojama el. dokumento užrašymo funkcija, kad duomenų negalima būtų keisti. AB „Via Lietuva“ nurodė, kad šie el. dokumentai nebuvo įkelti į jokiais bendrovės naudojamą informacinę sistemą ar į bendrą bendrovės dokumentų tinklą, jie buvo saugomi skaičiavimus atlikusių darbuotojų kompiuteriuose;
- ✓ nepateikė jokių pagrindžiančių dokumentų dėl 1³³ (iš 5) pasirinktos vertinti prioritetinės eilės sudarymo ir nurodė, kad bendrovėje įvyko už šios eilės sudarymą atsakingų asmenų pasikeitimai, o naujiems darbuotojams surasti dokumentų nepavyko;

Planuojamų asfaltuoti žvyrkelių prioritetinės eilės sudarymo pagrįstumo pavyzdys

Sudarant prioritetinės eilę³⁴ asfaltuotinus kelių ruožus turėjo įvertinti AB „Via Lietuva“, sudaryti pradinį šių ruožų sąrašą ir jį pateikti savivaldybėms. Savivaldybės galėjo jį pakoreguoti, nurodant 3 savo prioritetinius kelių ruožus. Savivaldybių pakoreguotas ir tarybos patvirtintas atrinktų asfaltuotinių žvyrkelių ruožų prioritetinis sąrašas turėjo būti perduotas AB „Via Lietuva“. Siekiant užtikrinti tolygią kelių ruožų atranką pagal savivaldybes, kiekvienos savivaldybės prioritetas turėjo būti vertinamas išlaikant proporcijas tarp AB „Via Lietuva“ vertinimo balo ir konkrečios savivaldybės suteikto prioriteto. Tuo tikslu, pirminiai AB „Via Lietuva“ suteikti balai turėjo būti perskaičiuojami³⁵. Tačiau AB „Via Lietuva“ nepateikė dokumentų, kuriuose būtų nurodytas pirminis asfaltuotinių kelių ruožų įvertinimas ir jų išreitingavimas, jo pagrindu sudaryto sąrašo suderinimas su savivaldybėmis (pvz. savivaldybėms pateiktų atrinktų asfaltuotinių kelių sąrašų, savivaldybių pateiktų duomenų apie suteiktus prioritetus AB „Via Lietuva“ atrinktiems ruožams ir kt.), atlikto pradinio asfaltuotinių kelių ruožų sąrašo koregavimą.

- ✓ 4³⁶ (iš 5) pasirinktos vertinti prioritetinės eilės buvo sudarytos remiantis ne aktualiais, o 2–5 m. senumo duomenimis.

Neaktualių duomenų naudojamų prioritetinių eilių sudarymo kriterijų reikšmėms apskaičiuoti pavyzdys

- ✓ 4 (iš 5) pasirinktų vertinti prioritetinių eilių sudarymui naudojamas vertinimo kriterijus „Vidutinis metinis paros eismo intensyvumas (VPMEI)“. Jis apskaičiuojamas vadovaujantis Vidutinio metinio paros eismo intensyvumo apskaičiavimo iš trumpalaikio matavimo

³² 1) VĮ Lietuvos automobilių kelių direkcija direktoriaus 2021-12-13 įsakymu Nr. VE-233 patvirtinta Momentinio greičio matuoklių vietų gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinės eilės; 2) AB Lietuvos automobilių kelių direkcijos generalinio direktoriaus patarėjo 2023-05-24 įsakymu Nr. VE-106 patvirtinta Pėsčiųjų ir dviratininkų infrastruktūros rekonstravimo ir remonto prioritetinė eilė; 3) VĮ Lietuvos automobilių kelių direkcija direktoriaus 2021-12-20 įsakymu Nr. VE-239 patvirtinta Vidutinio greičio matuoklių vietų ne gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinės eilės; 4) AB Lietuvos automobilių kelių direkcijos generalinio direktoriaus 2023-04-27 įsakymu Nr. VE-90 patvirtinta Rekonstruotinių ir remontuotinių krašto kelių ruožų prioritetinė eilė.

³³ LAKD Valstybinės reikšmės kelių ir tiltų projektų vertinimo ir atrankos komisijos 2017-09-15 posėdžio protokolu Nr. 6-776 patvirtintas Ruožų, atrenkamų pagal Asfaltuotinių valstybinės reikšmės rajoninių kelių ruožų tarp skirtingų kelio dangų („zebrų“) atrankos metodiką ir pagal Gyvenviečių teritorijose esančių asfaltuotinių žvyrkelių ruožų atrankos metodiką, sąrašas buvo sudarytas pagal dvi metodikas. Pagal pirmąją metodiką įtraukti iš viso 226 kelio ruožai, o pagal antrąją – 100 ruožų. Nagrinėjimui atrinkome 100 kelio ruožų, kurie į sąrašą buvo įtraukti pagal Gyvenviečių teritorijose esančių asfaltuotinių žvyrkelių ruožų atrankos metodiką.

³⁴ Ten pat.

³⁵ Valstybinės reikšmės kelių ir tiltų projektų vertinimo ir atrankos komisijos 2017-09-15 posėdžio protokolu Nr. 6-776 patvirtinta Gyvenviečių teritorijose esančių asfaltuotinių žvyrkelių ruožų atrankos metodika, III d. 5 p., IV ir V d.

³⁶ 1) VĮ Lietuvos automobilių kelių direkcija direktoriaus 2021-12-13 įsakymu Nr. VE-233 patvirtinta Momentinio greičio matuoklių vietų gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinės eilės; 2) AB Lietuvos automobilių kelių direkcijos generalinio direktoriaus patarėjo 2023-05-24 įsakymu Nr. VE-106 patvirtinta Pėsčiųjų ir dviratininkų infrastruktūros rekonstravimo ir remonto prioritetinė eilė; 3) VĮ Lietuvos automobilių kelių direkcija direktoriaus 2021-12-20 įsakymu Nr. VE-239 patvirtinta Vidutinio greičio matuoklių vietų ne gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinės eilės; 4) AB Lietuvos automobilių kelių direkcijos generalinio direktoriaus 2023-04-27 įsakymu Nr. VE-90 patvirtinta Rekonstruotinių ir remontuotinių krašto kelių ruožų prioritetinė eilė.

duomenų rekomendacijomis³⁷, kuriose numatyta³⁸, kad kriterijus apskaičiuojamas remiantis koeficiento ir pasikliautinojo intervalo reikšmėmis, kurios apskaičiuotos remiantis 2016–2019 m. duomenimis. Taigi, 4 (iš 5) pasirinktoms vertinti prioritetinėms eilėms sudaryti kriterijaus reikšmės skaičiavimui buvo naudojami 2–5 metų senumo duomenys.

- ✓ 2023 m. sudarant pėsčiųjų ir dviratininkų infrastruktūros rekonstravimo ir remonto prioritetinę eilę³⁹ kriterijaus „Tako dangos būklė“ vertinimui buvo naudojami pagal techninę specifikaciją esamos pėsčiųjų ir dviračių infrastruktūros prie valstybinės reikšmės kelių 2019 m. bendrovės užsakymu atlikto tyrimo duomenys. Taigi, prioritetinei eilei sudaryti buvo naudojami 4 metų senumo kriterijaus duomenys.

5. Nesant patikimų duomenų, naudojamų valstybinės reikšmės kelių ruožų ir (ar) jų elementų vertinimo kriterijų reikšmėms apskaičiuoti, negalėjome patvirtinti, kad kelių ruožai ir (ar) jų elementai įvertinti teisingai ir vietos eilėje jiems priskirtos pagrįstai.

Valstybinės reikšmės kelių ruožai, kuriuose tikslinga įrengti vidutinio greičio matuoklius, į prioritetines eiles ne visada buvo įtraukti pagrįstai

6. Siekiant užtikrinti eismo saugumą, AB „Via Lietuva“ pagal nustatytus kriterijus įvertinusi valstybinės reikšmės kelių ruožus gali juose įrengti vidutinio greičio matuoklius. Metodikoje⁴⁰ nurodyta, kad juos tikslinga įrengti, kai kelio ruožo ilgis yra nuo 1 iki 10 km. Atsižvelgiant į vietos ir eismo sąlygas, išskirtiniais atvejais ruožo ilgis gali būti trumpesnis ar ilgesnis. Auditorių vertinimui pasirinktoje 2021 m. patvirtintoje vidutinio greičio matuoklių vietų ne gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinėje eilėje⁴¹ nebuvo nurodyta, kokiais išskirtiniais atvejais remiantis į eilę buvo įtraukti 3 (iš 3881) kelio ruožai, trumpesni nei 1 km, ir 168 (iš 3881) ruožai, ilgesni nei 10 km. Metodikoje⁴² neregamentuota ir tai, kokios vietos ir eismo sąlygos gali būti laikomos išskirtiniais atvejais.

Į 2021 m. patvirtintą vidutinio greičio matuoklių vietų ne gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinę eilę įtrauktų kelio ruožų, kurių ilgis trumpesnis nei 1 km ar ilgesnis nei 10 km, pavyzdžiai

- ✓ Prioritetinės eilės 870 vietoje nurodomas kelio 5122 Ožkabaliai–Turgalaukis–Liudvinavas 17,000–17,866 km ruožas, kurio ilgis 0,866 km, t. y. trumpesnis nei 1 km. AB „Via Lietuva“ nepateikė paaiškinimo, dėl kokių išskirtinių atvejų šie ruožai buvo įtraukti į prioritetinę eilę;
- ✓ Prioritetinės eilės 7 vietoje nurodomas kelio 102 Vilnius–Švenčionys–Zarasai 48,900–77,000 km ruožas, kurio ilgis 28,100 km, t. y. ilgesnis nei 10 km. Tačiau AB „Via Lietuva“ nepateikė paaiškinimo, dėl kokių išskirtinių atvejų šie ruožai įtraukti į prioritetinę eilę;
- ✓ Prioritetinės eilės 8 vietoje nurodomas kelio 118 Kupiškis–Utena ruožas nuo 28,062 iki 45,107 km, kurio ilgis 17,045 km, t. y. ilgesnis nei 10 km. Tačiau AB „Via Lietuva“ nepateikė paaiškinimo, dėl kokių išskirtinių atvejų šis ruožas buvo įtrauktas į prioritetinę eilę.

7. AB „Via Lietuva“ nurodė, kad sudarant minėtą prioritetinę eilę valstybinės reikšmės kelių ruožai buvo atrinkti pagal vietos ir eismo sąlygas, t. y. pagal kelio reikšmę, kelio (gatvės) kategoriją arba skerspjūvį, eismo intensyvumą ir sudėtį. Bendrovė nenurodė, kokios sąlygos, t. y. koks eismo intensyvumas, eismo sudėtis ir t. t. buvo laikomos išskirtiniais

³⁷ Lietuvos automobilių kelių direkcijos direktoriaus 2020-04-08 įsakymu Nr. V-57 patvirtintos Vidutinio metinio paros eismo intensyvumo apskaičiavimo iš trumpalaikio matavimo duomenų rekomendacijos R VMPEI TM 20.

³⁸ Ten pat, 3 priedo 3.1–3.3 lentelės.

³⁹ Patvirtinta AB LAKD generalinio direktoriaus 2023-05-24 įsakymu Nr. VE-106.

⁴⁰ VĮ Lietuvos automobilių kelių direkcijos direktoriaus 2021-12-13 įsakymu Nr. VE-233 patvirtinta Vidutinio greičio matuoklių vietų ne gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinės eilės sudarymo metodika, 4.1.2 p.

⁴¹ VĮ Lietuvos automobilių kelių direkcija direktoriaus 2021-12-20 įsakymu Nr. VE-239 patvirtinta Vidutinio greičio matuoklių vietų ne gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinė eilė.

⁴² VĮ Lietuvos automobilių kelių direkcijos direktoriaus 2021-12-13 įsakymu Nr. VE-233 patvirtinta Vidutinio greičio matuoklių vietų ne gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinės eilės sudarymo metodika.

atvejais, todėl, auditorių nuomone, 4,4 proc. (171 iš 3881) valstybinės reikšmės kelių ruožų į 2021 m. Vidutinio greičio matuoklių vietų ne gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinę eilę buvo įtraukti nepagrįstai (nenurodant priežasčių).

8. Išanalizavę 2018 m. patvirtintą⁴³ vidutinio greičio matuoklių vietų ne gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinę eilę nustatėme, kad į ją nepagrįstai (nenurodant priežasčių) įtraukti 6 proc. (227 iš 3998) kelių ruožų, kurie trumpesni nei 1 km ir ilgesni nei 10 km. Pagal šią eilę 2020–2022 m. vidutinio greičio matuokliai įrengti 100 (iš 3 998) valstybinės reikšmės kelių ruožų, iš kurių 29 proc. (29 iš 100) buvo ilgesni nei 10 km. Šiuose (29) ruožuose įrengti vidutinio greičio matuokliai už 0,9 mln. Eur, nepakankamai pagrindus jų įrengimo tikslingumą (nenurodžius priežasčių).
9. Nepakankamai pagrindžiant, kodėl kelių ruožuose, trumpesniuose nei 1 km arba ilgesniuose nei 10 km, turėtų būti įrengiami vidutinio greičio matuokliai, neužtikrinama, kad valstybės biudžeto pinigai būtų panaudojami efektyviai ir tikslingai.
10. Metodikoje⁴⁴ nurodyta, kad, sudarant vidutinio greičio matuoklių vietų ne gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinę eilę, kelio ruožams suteikiami balai pagal 4 vertinimo kriterijų apskaičiuotas reikšmes. Didžiausia galima bendra balų suma yra 100, iš jų: pagal 2 kriterijus „Eismo įvykių pasekmės“⁴⁵ ir „Nesaugus važiavimo greitis yra, tikėtina, pagrindinė eismo įvykius nulėmusi priežastis“⁴⁶ ruožas gali surinkti po 30 balų, o pagal kitus 2 kriterijus „Vidutinis metinis paros eismo intensyvumas“⁴⁷ ir „Lenkimo ribojimas kelio ruože“⁴⁸ – po 20 (iš 100 galimų) balų.
11. Nustatėme, kad 95 proc. (3 676 iš 3 881) kelių ruožų buvo įtraukti į 2021 m. patvirtintą⁴⁹ vidutinio greičio matuoklių vietų ne gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinę eilę, nors pagal 2⁵⁰ (iš 4) kriterijus, susijusius su eismo įvykiais, buvo skiriama po 0 balų, t. y. tuose ruožuose per paskutinius 4 metus nebuvo eismo įvykių, kuriuose būtų žuvę ar sužeisti žmonės arba būtų pasirinktas nesaugus važiavimo greitis, kuris būtų įvardijamas kaip eismo įvykio priežastis.

1 lentelė. Į 2021 m. patvirtintą Vidutinio greičio matuoklių vietų ne gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinę eilę įtrauktų kelio ruožų pavyzdžiai

Vieta sąrašė	Kelio Nr.	Kelio pavadinimas	Ruožo ilgis km	VMPEI balų skaičius	Eismo įvykių pasekmių balų skaičius	Eismo įvykių priežasties balų skaičius	Lenkimo ribojimo kelio ruože balų suma	Bendra balų suma
42	A16	Vilnius–Prienai–Marijampolė	2,546	20	0	0	20	40
62	161	Telšiai–Seda	3,058	15	0	0	20	35

⁴³ Patvirtinta Lietuvos automobilių kelių direkcijos direktoriaus 2018-10-10 įsakymu Nr. V-223.

⁴⁴ VĮ Lietuvos automobilių kelių direkcijos direktoriaus 2021-12-13 įsakymu Nr. VE-233 patvirtinta Vidutinio greičio matuoklių vietų ne gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinės eilės sudarymo metodika, 4.2 p.

⁴⁵ Eismo įvykių pasekmės – eismo įvykių metu sužeisti arba žuvę eismo dalyviai atitinkamame kelio ruože liudija apie ruožo pavojingumą.

⁴⁶ Nesaugus važiavimo greitis yra, tikėtina, pagrindinė eismo įvykius nulėmusi priežastis – leistino važiavimo greičio viršijimas lemia eismo įvykių pasekmių sunkumą.

⁴⁷ Vidutinis metinis paros eismo intensyvumas – svarbus veiksnys, nulemiantis eismo įvykio tikimybę, t. y. kuo didesnis kelio ruožo intensyvumas, tuo didesnė eismo įvykio tikimybė tame kelio ruože.

⁴⁸ Kelio ruožuose, kuriuose draudžiama lenkti, būtina užtikrinti leistino važiavimo greičio laikymąsi.

⁴⁹ Patvirtinta VĮ Lietuvos automobilių kelių direkcijos direktoriaus 2021-12-20 įsakymu Nr. VE-239.

⁵⁰ Eismo įvykių pasekmės ir nesaugus važiavimo greitis yra, tikėtina, pagrindinė eismo įvykius lėmusi priežastis.

Vieta sąrašė	Kelio Nr.	Kelio pavadinimas	Ruožo ilgis km	VMPEI balų skaičius	Eismo įvykių pasekmių balų skaičius	Eismo įvykių priežasties balų skaičius	Lenkimo ribojimo kelio ruože balų suma	Bendra balų suma
63	139	Kauno HE– Garliava	3,892	15	0	0	20	35
64	201	Marijampolė– Kalvarija	1,507	15	0	0	20	35

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal AB „Via Lietuva“ duomenis

12. Valstybinės reikšmės keliuose vidutinio greičio matuoklių įrengimas – viena priemonių, pasitelkiamų užtikrinti saugesnį eismą kelio ruožuose, kuriuose viršytas leistinas važiavimo greitis buvo eismo įvykių ar nelaimių priežastis. Auditorių nuomone planuojant valstybinės reikšmės kelio ruožuose įrengti vidutinio greičio matuoklius nepakanka juos įvertinti vien pagal eismo intensyvumo ir lenkimo ribojimą juose kriterijus, kadangi šie kriterijai yra bendriniai ir neliudija konkretaus ruožo pavojingumo dėl viršyto leistino važiavimo greičio. Taip nepagrindžiama, koku tikslu ruožuose, kuriuose nefiksuota eismo įvykių ar nelaimių dėl viršyto leistino greičio, planuojama įrengti vidutinio greičio matuoklius.
13. AB „Via Lietuva“ nurodė, kad pagal metodiką buvo reitinguojami ir įtraukiami į eilę visi pagal kriterijus įvertinti kelių ruožai, neatsižvelgiant į tai, kiek jie balų surinko pagal atskirus kriterijus. Bendrovės nuomone, taip tiek gyventojams, tiek savivaldybėms aiškiau, ar tam tikrame kelio ruože bus įrengta leistino važiavimo greičio kontrolės sistema. Auditorių nuomone, prioritetinės eilės sudaromos, vykdytinų darbų eiliškumui valstybiniuose reikšmės keliuose numatyti ir į jas įtraukti objektus, kuriuose nenumatoma vykdyti darbų nėra efektyvu.
14. STT atlikusi⁵¹ Vidutinio greičio matuoklių vietų ne gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinės eilės sudarymo metodikos antikorupcinį vertinimą nurodė, kad jos nuostatos gali būti ydingos antikorupcinio požiūriu, nes pagal ją sudarant prioritetinę eilę nevertinami eismo saugumo užtikrinimo požiūriu galimai aktualūs duomenys, leidžiantys užtikrinti tikslingesnį vidutinio greičio matuoklių naudojimą.
15. Pagal 2021 m. prioritetinę eilę, į kurią buvo įtrauktas 3 881 kelio ruožas, kur tikslinga įrengti vidutinio greičio matuoklius, iš viso įrengtas vienas matuoklis, likusių (3 880) įrengimą 2023 m. bendrovė nusprendė sustabdyti, nes siekiama maksimaliai skaidrinti jų įrengimo procesą – planuojama peržiūrėti metodiką, įvertinti ir ją atnaujinti pagal naujausią nelaimių keliuose statistiką.

⁵¹ STT 2023-11-08 raštas Nr. 4-01-9195 AB LAKD „Antikorupcinio vertinimo išvada dėl Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo projekto Nr. XIVP 3015, Momentinio greičio matuoklių vietų gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinės eilės sudarymo metodikos ir Vidutinio greičio matuoklių vietų ne gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinės eilės sudarymo metodikos“.

1.2. Numatomų vykdyti valstybinės reikšmės kelių ir (ar) elementų darbų atrankos procesas nepakankamai skaidrus

16. Vienas AB „Via Lietuva“ veiklos tikslų – efektyviai ir skaidriai naudoti gaunamas ir uždirbamas lėšas valstybinės reikšmės kelių infrastruktūros kokybei gerinti, tinklui plėsti ir prižiūrėti, eismo saugumo priemonėms įgyvendinti⁵².
17. Nustatėme, kad bendrovė strateginiuose veiklos planuose⁵³ buvo pateikusi išsamius duomenis⁵⁴ apie svarbiausius Lietuvos ekonomikai ir tarptautiniam susisiekimui bei kariniam mobilumui įgyvendinamus valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų strateginius projektus, o informacija apie kitus 2021–2023 m. numatomus vykdyti kelių ir ar (jų) elementų statybos darbus buvo pateikta nurodant tik bendras jų apimtis (2 lentelė).

2 lentelė. AB „Via Lietuva“ 2023–2026 m. strateginiame veiklos plane numatytų priemonių ir rodiklių pavyzdžiai

Priemonė	Rodiklis
Valstybinės reikšmės kelių rekonstrukcijos ir remontai (suremontuota/rekonstruota/kapitališkai suremontuota, km)	300
Tiltų, viadukų statyba, rekonstrukcija, remontas (pastatyta, rekonstruota, suremontuota tiltų, viadukų vnt.)	27
Pėsčiųjų ir dviračių takų tiesimas, rekonstravimas, tvarkymas (nutiesta, rekonstruota, sutvarkyta pėsčiųjų ir dviračių takų, km)	60

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal AB „Via Lietuva“ duomenis

18. Negalėjome nustatyti konkrečių suplanuotų ir į strateginį planą įtrauktų kelio ruožų ir jų elementų statybos darbų, nes bendrovė nepateikė pagrindžiančių dokumentų apie atliktą kelių ruožų ir (ar) jų elementų atranką, juose numatomus atlikti darbus, finansavimo jiems paskirstymą, nepateikė ir sudaryto atrinktų objektų sąrašo. AB „Via Lietuva“ paaiškino, kadangi 2023 m. buvo įmonės valdymo ir personalo pasikeitimų, 2021–2023 m. planavimo dokumentacijos (pagal kokius kriterijus iš prioritetinių eilių buvo atrenkami konkretūs kelių ruožai ir (ar) jų elementai, kokie konkretūs ruožai ir (ar) jų elementai buvo atrinkti ir kaip jiems paskirstytas planuojamas finansavimas) nepavyko surasti. Nesant šių duomenų negalėjome įsitikinti, kad AB „Via Lietuva“ audituojamu laikotarpiu priimti sprendimai dėl planuojamų vykdyti darbų apimčių buvo pagrįsti. Taip pat negalėjome įsitikinti, ar viešųjų pirkimų planuose⁵⁵ numatyti konkrečių valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų darbų pirkimai buvo įtraukti remiantis objektyviai ir skaidriai atlikta objektų atranka.
19. Bendrovė 2024 m. sudarė pradėtų ir planuojamų vykdyti valstybinės reikšmės kelių projektų sąrašą, kuriam pritarė⁵⁶ bendrovės Vadovų taryba. Nustatėme, kad jame buvo nurodyti projektų pavadinimai, pateikta informacija, ar tai planuojamas įgyvendinti ar tęstinis projektas, sudarytos projekto įgyvendinimo⁵⁷ sutarties pradžia ir pabaiga. Tačiau buvo neužtikrintas pakankamas priimtų sprendimų atsekamumas, nes iš sąrašė pateiktos

⁵² Raštas dėl valstybės siekiamų tikslų ir kelių lūkesčių VĮ LAKD, kuriam pritarta susisiekimo ministro 2022-08-29 įsakymu Nr. 3-417; raštas dėl valstybės siekiamų tikslų ir kelių lūkesčių AB LAKD, kuriam pritarta susisiekimo ministro 2024-01-09 įsakymu Nr. 3-10, II skyrius.

⁵³ Susisiekimo ministro 2021-03-31 įsakymu Nr. 3-181 patvirtintas VĮ LAKD 2021–2024 m. strateginis veiklos planas ir 2022-01-31 įsakymu Nr. 3-24 patvirtintas 2022–2025 m. strateginis veiklos planas; AB LAKD valdybos 2023-01-05 patvirtintas strateginis 2023–2026 m. veiklos planas.

⁵⁴ Pvz., kelio atkarpos, kurioje numatoma atlikti statybos darbus, investicijų projekto pavadinimas, aprašymas, vertė, įgyvendinimo terminas, planinės siektinų rodiklių reikšmės.

⁵⁵ 2021–2023 m. viešųjų pirkimų planai.

⁵⁶ 2024-03-19 protokololas Nr. TAR-48.

⁵⁷ Projektavimo ir (ar) rangos darbų sutartis.

informacijos nebuvo galima nustatyti, kurie projektai strateginiai, kurie buvo atrinkti iš prioritetinių eilių ir iš kokių, kurią vietą užėmė eilėje, kokiais kriterijais remiantis jie buvo atrinkti ir koks bei iš kokių šaltinių šiems projektams buvo numatytas finansavimas.

20. Teisės aktuose nebuvo reglamentuotas kelių ruožų ir (ar) jų elementų, kuriuose planuojama atlikti darbus, planavimo procesas: investavimo prioritetai, ruožų ir (ar) jų elementų atranka iš prioritetinių eilių, darbų⁵⁸ nustatymas, jiems vykdyti finansavimo paskirstymas ir kt. AB „Via Lietuva“ nurodė, kad paskirstant finansavimą pirmiausia buvo planuojama įgyvendinti svarbius strateginius projektus, kuriems skirtas tikslinis finansavimas⁵⁹, ir Lietuvos ekonomikai ir tarptautiniam susisiekimui svarbius strateginius projektus, kurie buvo nurodyti strateginiuose dokumentuose⁶⁰. Sprendimai dėl kitų valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų darbų projektų finansavimo buvo priimami vadovaujantis patvirtintomis jų prioritetinėmis eilėmis. Skirstant finansavimą be nustatytų konkrečių kriterijų, nesudaromos prielaidos nuosekliai ir skaidriai vykdyti valstybinės reikšmės kelių atkūrimo, priežiūros ir plėtros planavimą.
21. AB „Via Lietuva“ priskiriama viešojo administravimo subjektams⁶¹, kurie savo veikloje turi vadovautis skaidrumo principu – visuomenė ir kitos suinteresuotos šalys turėtų būti informuojamos apie priimamus sprendimus ir vykdomą veiklą⁶². Nustatėme, kad bendrovė savo interneto svetainėje skelbė⁶³ informaciją apie svarbius valstybinės reikšmės kelių strateginius projektus, sudarytas kelių ruožų ir (ar) jų elementų prioritetines eiles, tačiau nebuvo skelbiama, kuriuose iš prioritetinių eilių atrinktuose ruožuose einamaisiais metais planuojama vykdyti kelių statybos darbus.
22. Valstybinės reikšmės keliai yra savivaldybių teritorijose, todėl jos yra vienos iš suinteresuotųjų šalių dėl jų teritorijose esančiuose keliuose numatomų atlikti darbų. Remiantis savivaldybių apklausos rezultatais, visos (59⁶⁴ iš 60) atsakiusios savivaldybės pateikė nuomonę, kad AB „Via Lietuva“ sudarytą planuojamų vykdyti valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų projektų sąrašą turėtų skelbti viešai bendrovės interneto svetainėje, nes ši informacija yra aktuali gyventojams, ji palengvintų savivaldybėms darbų planavimą vietinės reikšmės keliuose.

Savivaldybių nurodytos priežastys, kodėl, jų nuomone, toks sąrašas turėtų būti skelbiamas

- ✓ 56 proc. (33 iš 59) nurodė, kad tai aktuali informacija gyventojams (jie galėtų pasižiūrėti kada ir kokie keliai bus remontuojami; ja remdamasi savivaldybė galėtų atsakyti į gyventojų paklausimus apie numatomus ar vykstančius darbus; pavišinti vietos spaudoje, kitose informacinėse erdvėse);

⁵⁸ Projektavimo ir (ar) statybos (rekonstravimo, kapitalinio ar paprastojo remonto) darbų.

⁵⁹ Pvz.: dvejopos paskirties (kariniam ir civiliam mobilumui) svarbūs objektai: „Via Baltica“ ir kt.

⁶⁰ Pvz., Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane susisiekimo srityje nurodytos priemonės: Nr. 5.7.19 „Įgyvendinti automobilių kelių jungties projektą „Via Baltica“, iki 2024 m. rekonstruojant 40,23 km ruože Marijampolė–Lietuvos ir Lenkijos siena“, Nr. 5.7.20 „Įgyvendinti magistralinio kelio Nr. A14 Vilnius–Utena rekonstrukcijos projektą iki 2024 m., rekonstruojant 74,1 km“; Nr. 5.7.21 „Pradėti valstybinės reikšmės krašto kelio Nr. 130 Kaunas–Prienai–Alytus ruožo Kaunas–Prienai rekonstrukciją“.

⁶¹ Viešojo administravimo įstatymas, 2 str. 20 d.: viešojo administravimo subjektas – viešasis juridinis asmuo, valstybės ar savivaldybės valdoma įmonė, kolegiali ar vienasmenė institucija, neturinti juridinio asmens statuso, įstatymų nustatytą specialų statusą turintis fizinis asmuo, šio įstatymo nustatyta tvarka įgalioti atlikti viešąjį administravimą.

⁶² Viešojo administravimo įstatymas, 3 str. 11 p.; susisiekimo ministro 2024-01-16 įsakymu Nr. 3-20 patvirtintas Susisiekimo ministerijos 2024–2026 m. strateginis veiklos planas, 2 psl.

⁶³ Prieiga per internetą: <https://lakd.lt/prioritetines-eiles-sarasai-pagal-keliu-ir-ju-elementu-planavimo-metodikas> (žiūrėta 2024-03-22).

⁶⁴ Apklausa 60 savivaldybių, iš kurių 59-ios 2023-04-22 pateikė atsakymus į Valstybės kontrolės klausimyną dėl bendradarbiavimo su LAKD.

- ✓ 19 proc. (11 iš 59) nurodė, kad skelbiamas sąrašas padėtų savivaldybei planuoti darbus tuose vietinės reikšmės keliuose, kurie jungiasi su valstybinės reikšmės keliais;
- ✓ 15 proc. (9 iš 59) nurodė, kad sąrašas turėtų būti skelbiamas, nes savivaldybei aktualu žinoti kokie jos teritorijoje atliekami darbai, kada prasidės, kiek užtruks;
- ✓ 14 proc. (8 iš 59) nurodė kitas priežastis (pvz., dėl renginių planavimo ir eismo organizavimo; tai būtų naudinga institucijoms, kurių inžineriniai tinklai yra tose vietose; savivaldybė galėtų tokią informaciją perduoti ūkio subjektams, kurių veiklai ir judėjimui daro įtaką vykdomi darbai ir kt.).

23. AB „Via Lietuva“ nurodė, kad bendrovės interneto svetainėje skelbiamas viešųjų pirkimų planas, kuriame nurodomi einamaisiais metais planuojami vykdyti pirkimai, tarp kurių skelbiami kelių ir (ar) jų elementų projektavimo ir rangos darbų pirkimai. Informacinėje sistemoje <https://eismoinfo.lt> skelbiama informacija apie remonto darbus, jų trukmę ir apylankas, perspėjimus apie eismo apribojimus dėl gamtinių sąlygų ir įspėjimus apie eismui pavojingas kliūtis bei eismo sutrikimus. Bendrovės nuomone, šios viešai skelbiamos informacijos pakanka, todėl papildomai skelbti apie einamaisiais metais planuojamus vykdyti valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų projektus ir planuojamą jiems skirti finansavimą yra netikslinga.
24. Viešųjų pirkimų planų paskelbimo pagrindinis tikslas – preliminarai informuoti rinkos dalyvius apie perkančiųjų subjektų poreikius, kad šie galėtų iš anksto numatyti ir įvertinti savo galimybes varžytis dėl pirkimų sutarčių, taip pat, esant reikalui, prisitaikyti prie perkančiųjų subjektų planuojamų pirkimų⁶⁵, o informacinėje sistemoje <https://eismoinfo.lt> skelbiami duomenys apie faktiškai vykdomus darbus valstybinės reikšmės keliuose, todėl, auditorių nuomone, suinteresuotoms šalims (pvz., gyventojams, savivaldybėms) viešai nepateikiama aktuali informacija iš kokių prioritetinių eilių buvo atrinkti kelio ruožai, kuriuose numatoma atlikti darbus, kokia jų užimama vieta eilėje, jeigu buvo parenkama ne eiliškumo tvarka, kokios priežastys lėmė juos atrinkti, koks buvo skirtas finansavimas, kiek laiko juose planuojama vykdyti darbus ir kt. Laiku ir nuosekliai pateikiama informacija padėtų visuomenei geriau suprasti priimamų sprendimų priežastis ir kurti pasitikėjimą bendrove ir jos vykdomais darbais.
25. Teisės aktuose nustačius valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų planavimo procesą, užtikrinus priimtų sprendimų dėl einamaisiais metais planuojamų vykdyti darbų apimčių ir finansavimo atsekamumą bei viešai pateikus informaciją apie šiuos sprendimus visuomenei, būtų užtikrintas bendrovei keliamo tikslo dėl skaidraus lėšų panaudojimo pasiekimas.

2. AB „VIA LIETUVA“ NEUŽTIKRINO TINKAMO VALSTYBINĖS REIKŠMĖS KELIŲ ATKŪRIMO, PRIEŽIŪROS IR PLĖTROS DARBŲ ĮGYVENDINIMO

26. Valstybinės reikšmės keliai – svarbus veiksnys plėtojant Lietuvos transporto ir logistikos sektorių, užtikrinant asmenų judumą, todėl svarbu išsaugoti kelių infrastruktūrą ją laiku ir kokybiškai prižiūrint ir gerinant jos būklę. AB „Via Lietuva“ kaip šių kelių valdytojas

⁶⁵ Prieiga per internetą: <https://klausk.vpt.lt/hc/lt/articles/360016402460-38-strapsnis-Pirkim%C5%B3-planai> (žiūrėta 2024-06-14).

atlieka jų projektavimo, tiesimo, statybos, rekonstravimo, taisymo (remonto) ir priežiūros darbų statytojo (užsakovo) funkcijas⁶⁶. Bendrovė įsigyja darbus Viešųjų pirkimų įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka⁶⁷ ir sudarytose jų pirkimo sutartyse nustato sutarties priverolių įvykdymo terminus⁶⁸.

27. Laikėmės nuostatos, kad AB „Via Lietuva“ kaip statytojas (užsakovas) užtikrina tinkamą valstybinės reikšmės kelių atkūrimo, priežiūros ir plėtros darbų įgyvendinimą, kai:

- ✓ pagal visas viešojo pirkimo sutartis valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų projektai parengti bei statybos ir kt. darbai įvykdyti jose nustatytais terminais⁶⁹, projektų parengimui bei statybos ir kt. darbų įvykdymui parinktos ir taikomos veiksmingos rizikų suvaldymo priemonės⁷⁰;
- ✓ metodikose⁷¹ numatytais atvejais⁷² su savivaldybėmis pasirašomos bendradarbiavimo sutartys dėl joms svarbių valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos darbų įvykdymo, šiose sutartyse numatyti darbų įvykdymo terminai ir jų laikomasi⁷³, analizuojamas⁷⁴ sutarčių įgyvendinimas ir analizių pagrindu priimami sprendimai dėl tolimesnio bendradarbiavimo sutarčių įgyvendinimo.

2.1. 78 proc. viešojo pirkimo sutarčių dėl valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos darbų projektavimo įgyvendinimas vėlavo

28. Norint atlikti valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos darbus⁷⁵ statytojas (užsakovas) privalo turėti nustatyta tvarka parengtą ir patvirtintą (kai tai privaloma) statinio projektą⁷⁶. AB „Via Lietuva“, kaip statytojas (užsakovas), dėl kelių ir (ar) jų elementų statybos darbų projektavimo paslaugų atlikimo su projektuotojais sudaro viešojo pirkimo sutartis⁷⁷. Jose nurodyta⁷⁸ per kiek mėnesių projektuotojas įsipareigoja suteikti projektavimo

⁶⁶ Kelių įstatymas, 5 str. 3 d. 1 p., Statybos įstatymas, 2 str. 99 d.

⁶⁷ Kelių įstatymas, 5 str. 6 d.

⁶⁸ Viešųjų pirkimų įstatymas, 87 str. 1 d. 5 p.

⁶⁹ CK 6.652 str.

⁷⁰ VĮ LAKD direktoriaus 2022-11-07 įsakymu Nr. VE-188 patvirtintas Rizikų valdymo veiklos vadovas, 10 d. „Stebėseną“.

⁷¹ VĮ LAKD direktoriaus 2022-09-12 įsakymu Nr. VE-164 patvirtinta Valstybinės reikšmės kelių ruožų perdavimo savivaldybėms prioritetinės eilės sudarymo metodika ir AB LAKD direktoriaus 2023-04-13 įsakymu Nr. VE-77 patvirtinta Savivaldybių finansinės dalies prisidėjimo prie valstybinės reikšmės kelių ruožų projektų sudarymo metodika.

⁷² AB LAKD direktoriaus 2023-04-13 įsakymu Nr. VE-77 patvirtintos metodikos 1.3 p. nurodyta, kad visoms savivaldybėms numatyta galimybė bendradarbiaujant su LAKD įgyvendinti projektus valstybinės reikšmės keliuose anksčiau negu numatyta direkcijos patvirtintuose prioritetinės eilės sąrašuose pagal kelių ir jų elementų planavimo metodikas, jeigu savivaldybės užtikrina minimalų finansinį prisidėjimą. Tada pasirašomos bendradarbiavimo (partnerystės) sutartys. 4.10 p. nurodyta, kad yra galimybė bendradarbiauti direkcijai pasiūlius perimti valstybinės reikšmės kelius ar kelių ruožus, kurie neatitinka valstybinės reikšmės kelių statuso, su sąlyga, kad prieš tai bus atlikti kelio ar kelio elementų įrengimo ir (ar) remonto darbai.

⁷³ Civilinis kodeksas, 6.256 str. 1 d.

⁷⁴ Kelių įstatymas, 5 str. 3 d. 3 p.

⁷⁵ Statyti naują statinį, rekonstruoti statinį, atlikti statinio kapitalinį remontą.

⁷⁶ Statybos įstatymas, 14 str. 1 d. 3 p.

⁷⁷ Pvz., LAKD ir UAB „A“ 2021-03-26 viešojo pirkimo sutartis Nr. S-252 „Dėl Magistralinio kelio A1 Vilnius–Kaunas–Klaipėda ruožo nuo 19,63 iki 20,26 km rekonstravimo projekto, įrengiant triukšmo užvarą, A laidos parengimas“.

⁷⁸ Ten pat, 14 p.

paslaugas⁷⁹. Paslaugų rezultatus projektuotojas perduoda užsakovui, o užsakovas priima pasirašydamas suteiktų paslaugų priėmimo–perdavimo aktą, kuriuo užsakovas patvirtina priėmęs, o projektuotojas – perdavęs suteiktų paslaugų rezultatus⁸⁰.

29. AB „Via Lietuva“ užsakymu 2021–2023 m. pagal viešojo pirkimo sutartis iš viso buvo rengiami 165 valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos darbų projektai. Už projektavimo paslaugų atlikimą 2021–2023 m. iš viso sumokėta 7,7 mln. Eur.
30. Išnagrinėję duomenis apie minėtų projektų parengimą nustatėme, kad pagal 78 proc. (128 iš 165) viešojo pirkimo sutarčių projektai nebuvo parengti jose numatytais terminais (3 lentelė), t. y. jų parengimas vėlavo⁸¹ nuo 5 iki 1 044 k. d. (5 priedas).

3 lentelė. Viešojo pirkimo sutartys, pagal kurias 2021–2023 m. buvo atliekamos valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos darbų projektavimo paslaugos (2023-12-31 duomenimis), vnt. (proc.)

Eil. Nr.	Projektavimo paslaugos	Viešojo pirkimo sutarčių	
		skaičius	procentai
1.	Atliktos viešojo pirkimo sutartyse numatytais terminais	14	8
2.	Neatliktos viešojo pirkimo sutartyse nustatytais terminais	128 ⁸²	78
3.	Neatliktos dėl viešojo pirkimo sutarčių nutraukimo	7	4
4.	Atlikimo terminas viešojo pirkimo sutartyse numatytas 2024–2025 m.	16	10
5.	Iš viso (1+...+4 eil.):	165	100

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal AB „Via Lietuva“ duomenis

31. Išanalizavę 50 (iš 128) auditorių pasirinktų vertinti viešųjų pirkimų sutarčių vėlavimo priežastis nustatėme, kad kiekvienos sutarties įgyvendinimas vėlavo dėl kelių priežasčių.

Viešojo pirkimo sutarčių dėl valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos darbų projektavimo įgyvendinimo vėlavimo priežastys

- ✓ Pagal 94 proc. (47 iš 50) sutarčių viena iš projektų parengimo vėlavimo priežasčių buvo netinkamas užsakovo veikimas ar neveikimas (pvz., AB „Via Lietuva“ darbuotojai dėl didelio darbo krūvio vėlavo tikrinti projektų sprendinius ir projektuotojams operatyviai teikti pastabas / atsakymus į jiems iškilusius klausimus dėl projektinių sprendinių patikslinimo papildymo ar keitimo; užsitęsė AB „Via Lietuva“ kelio statinių ir (ar) žemės sklypų, kuriuose buvo numatomi vykdyti darbai, registravimas VĮ Registrų centre ir kt.);
- ✓ pagal 66 proc. (33 iš 50) sutarčių viena iš projektų parengimo vėlavimo priežasčių buvo projektuotojo netinkamas veikimas ar neveikimas. AB „Via Lietuva“ nurodė, kad projektuotojai neatskleisdavo užsakovui projektų parengimo vėlavimo priežasčių. Jų nuomone, pvz., projektavimo įmonė vienu metu turėdavo didelį kiekį vykdomų sutarčių, netinkamai planavo darbų atlikimą, subrangovai (geologai, topografai) vėlavo atlikti darbus ir kt.;
- ✓ pagal 24 proc. (12 iš 50) sutarčių viena iš projektų parengimo vėlavimo priežasčių buvo trečiųjų asmenų netinkamas veikimas ar neveikimas (pvz., mokslinės archeologijos komisija neišdavė leidimo statybvietyje atlikti archeologinius tyrinėjimus; savivaldybė atmetė ir netvirtino projektinių pasiūlymų; AB ESO nesutiko derinti projektų, nes buvo nesutvarkyti žemės sklypai, kuriuose numatoma vykdyti darbus ir kt.);

⁷⁹ Ten pat, 7.1 p. nurodyta, kad gauti (patikslinti) prisijungimo (projektavimo) sąlygas (pagal poreikį), 7.2 p – parengti užsakovo techninėje užduotyje nurodytus reikalavimus atitinkančią valstybinės reikšmės magistralinio kelio A1 Vilnius–Kaunas–Klaipėda ruožo nuo 19,63 iki 20,26 km rekonstravimo projekto, įrengiant triukšmo užtvarą, A laidą, suderinti ją su visomis suinteresuotomis institucijomis ir užsakovu, taip pat atlikti kitas procedūras, nurodytas techninėje užduotyje.

⁸⁰ Ten pat, 29 p.

⁸¹ 2023-12-31.

⁸² Iš jų: pagal 76 proc. (97 iš 128) viešojo pirkimo sutartis projektavimo paslaugos atliktos vėliau nei sutartyse numatytais terminais ir 24 proc. (31 iš 128) sutartis projektavimo paslaugos 2023-12-31 nebuvo atliktos, nors pagal sutartyje nurodytus terminus jos turėjo būti baigtos.

- ✓ pagal 16 proc. (8 iš 50) sutarčių viena iš projektų parengimo vėlavimo priežasčių buvo jų rengimo metu pasikeitę normatyvinių dokumentų reikalavimai (pvz., parengtų projektų viešinimo; statybos leidimo gavimo).

32. Tam, kad viešojo pirkimo sutartys dėl valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų projektų parengimo būtų įgyvendintos laiku, turi būti identifikuotos rizikos ir parinktos veiksmingos jų suvaldymo priemonės, kurios sumažintų arba pašalintų tikimybę sutartis įgyvendinti pavėluotai. AB „Via Lietuva“ 2022–2023 m. buvo nustačiusi projektavimo riziką⁸³, identifikavusi jai taikomas nuolatinės valdymo priemones. Visoms (50) auditorių pasirinktoms vertinti viešojo pirkimo sutartims jos buvo taikomos (pvz., nuolat bendrauta su projektuotojais, jiems teikiama pagalba bendraujant su trečiosiomis šalimis – savivaldybėmis, AB ESO, AB „Litgrid“ ir kt.) sprendžiant projekto derinimo klausimus, taip pat projektuotojams buvo skaičiuojami delspinigiai, pasinaudojama sutarties garantu, ar galimybe jas nutraukti⁸⁴ ir kt.). Nuolatinės rizikų suvaldymo priemonės buvo nepakankamai veiksmingos, nes didžioji dalis (78 proc.) projektų 2021–2023 m. buvo parengti vėliau nei numatyta sutartyse. Bendrovė 2024 m. šiai rizikai⁸⁵ parinko papildomas suvaldymo priemones (pvz., parengti sutarčių valdymo metodiką, sukurti vieningą vykdomų sutarčių duomenų bazę jų įgyvendinimo stebėsenai ir kt.), numatė jų įgyvendinimo terminus, atsakomybes ir laukiamus rezultatus⁸⁶. Jų efektą bendrovė planuoja pamatuoti 2025 m.
33. Kadangi didžioji dalis (78 proc.) viešųjų pirkimų sutarčių dėl valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos darbų projektų parengimo neįgyvendinamos laiku, didėja šių projektų administravimo sąnaudos, apsunkinamas statybos darbų planavimo procesas, gali vėliau būti pradėti kokybės reikalavimų neatitinkančių remontuotinių kelių ir (ar) jų elementų statybos darbai.

2.2. Valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos ir kiti darbai užtrunka ilgiau nei planuota

34. AB „Via Lietuva“ su rangovais pasirašytose viešojo pirkimo sutartyse⁸⁷ dėl valstybinės reikšmės kelių ir jų elementų statybos ir kt. darbų atlikimo nurodyta⁸⁸, kad darbai laikomi visiškai baigtais, rangovui įvykdžius sutartyje numatytus darbus per sutartyje numatytą terminą ir Atliktų statybos darbų perdavimo statytojui (užsakovui) komisijos darbo reglamento nustatyta tvarka pasirašius rangovo atliktų statybos darbų perdavimo statytojui (užsakovui) aktą. Taip pat sutartyje nurodyta⁸⁹, kad rangovas per 2 mėnesius nuo šio akto pasirašymo dienos turi

⁸³ 1 pagrindinė rizika „Projektavimo rizika“, kuri išskaidyta į smulkesnes: Projektavimo klaidos; Projektavimo vėlavimai; Projektinės dokumentacijos neatitiktis projekto tikslams; Vėlavimas gauti statybos leidimą.

⁸⁴ AB „Via Lietuva“, vadovaudamasi viešojo pirkimo sutarties dėl statybos darbų projektavimo nuostata, jog užsakovas, įspėjęs prieš 30 k. d., gali nutraukti sutartį vienašališkai dėl esminio sutarties pažeidimo ir reikalauti atlyginti nuostolius, jeigu teikėjas paslaugas vėluoja teikti daugiau nei 2 (du) mėnesius arba paslaugas atlieka taip lėtai, kad jas baigti iki sutartyje nustatyto termino pabaigos pasidaro aiškiai negalima, iš viso nutraukė 1 (iš 50) atrinktų sutarčių dėl jų vėlavimo ir projektavimo įmonę įtraukė į nepatikimų teikėjų sąrašą.

⁸⁵ „Sutarčių nesuvaldymo rizika infrastruktūriniuose projektuose“, AB „Via Lietuva“ 2024-05-15 Rizikų registras.

⁸⁶ AB „Via Lietuva“ generalinio direktoriaus 2024-06-14 įsakymas Nr. 6-2330 „Dėl papildomų priemonių rizikų valdymui veiksmų plano“.

⁸⁷ Pvz., VĮ Lietuvos automobilių kelių direkcijos ir AB „B“ 2022-02-02 viešojo pirkimo sutartis Nr. S-102 „Rajoninio kelio Nr. 1437 Šukeliškė-Senasis Dūkštas ruožo nuo 1,950 iki 3,389 km kapitalinis remontas“.

⁸⁸ Ten pat, 16 ir 46 p.

⁸⁹ Ten pat, 7.3 p.

parengti ir perduoti užsakovui išpildomąją dokumentaciją⁹⁰, gauti statybos užbaigimo aktą ar parengti deklaraciją apie statybos užbaigimą⁹¹.

35. AB „Via Lietuva“ užsakymu 2021–2023 m. iš viso rangovai vykdė valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos ir kt. darbus pagal 641 viešojo pirkimo sutartį. Rangovams per šį laikotarpį buvo sumokėta 536,6 mln. Eur.
36. Nustatėme, kad pagal 86 proc. (552 iš 641) viešojo pirkimo sutarčių valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos ir kt. darbai nebuvo įvykdyti sutartyse nustatytais terminais (4 lentelė), t. y. rangovai darbus vėlavo⁹² atlikti nuo 4 iki 1 087 k. d. Pažymėtina, kad pagal 36,1 proc. (199 iš 552) sutarčių darbai vėlavo nuo pusmečio iki 3 metų (6 priedas).

4 lentelė. 2021–2023 m. valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos ir kt. darbų įvykdymas pagal sudarytas viešojo pirkimo sutartis (2023-12-31 duomenimis), vnt. (proc.)

Eil. Nr.	Statybos ir kt. darbai	Viešojo pirkimo sutarčių skaičius									
		Naujos statybos darbų		Kapitalinio remonto darbų		Rekonstrukcijos remonto darbų		Paprastojo remonto darbų		Iš viso:	
		Vnt.	Proc.	Vnt.	Proc.	Vnt.	Proc.	Vnt.	Proc.	Vnt.	Proc.
1.	Įvykdyti sutartyse numatytais terminais	1	2,5	7	18,0	3	7,7	28	71,8	39	6 (100)
2.	Neįvykdyti sutartyse nustatytais terminais	3	0,5	220	39,9	92	16,7	237	42,9	552 ⁹³	86 (100)
3.	Įvykdymo terminas sutartyse numatytas 2024–2025 m.			14	31,1	11	24,4	20	44,5	45	7 (100)
4.	Neįvykdyti dėl viešojo pirkimo sutarčių nutraukimo ⁹⁴			1	20,0	4	80,0			5	1 (100)
5.	Iš viso (1 eil.+...+4 eil.):	4	0,6	242	37,7	110	17,2	285	44,5	641	100

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal AB „Via Lietuva“ duomenis

37. Išnagrinėję 109 (iš 552) auditorių pasirinktų vertinti viešojo pirkimo sutarčių įgyvendinimą nustatėme, kad pagal kiekvieną sutartį darbų įgyvendinimas vėlavo dėl kelių priežasčių.

Viešojo pirkimo sutarčių dėl valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos ir kitų darbų atlikimo įgyvendinimo vėlavimo priežastys

- ✓ pagal 86,2 proc. (94 iš 109) sutarčių viena iš vėlavimo priežasčių – rangovų netinkamas veikimas ar neveikimas (pvz., rangovas netinkamai planavo reikalingų išteklių poreikį darbams atlikti arba jų nepakankamai turėjo ir kt.);
- ✓ pagal 21,1 proc. (23 iš 109) sutarčių viena iš vėlavimo priežasčių – nustatyto atliktų statybos darbų broko šalinimas;

⁹⁰ Atlikti ir (arba) atnaujinti kelio ruožo, kuriame buvo vykdomi statybos darbai, žemės sklypo ir statinio kadastrinius matavimus, parengti ar atnaujinti Nekilnojamojo turto registre užregistruoto statinio, o esant pakitimams – žemės sklypo (-ų), su užsakovu suderintas ir pasirašytas kadastrinių duomenų bylas, jas pateikti VĮ „Registrų centrui“ išankstinei patikrai ir gauti ją liudijantį kadastro tvarkytojo spaudą ant žemės sklypo plano ar nekilnojamojo daikto kadastro duomenų bylos bei pateikti laisvos formos deklaraciją, patvirtinančią išpildomosios geodezinės nuotraukos ir parengtos kadastrinės bylos atitiktį parengtam projektui.

⁹¹ VĮ Lietuvos automobilių kelių direkcijos ir AB „B“ 2022-02-02 viešojo pirkimo sutartis Nr. S-102 „Rajoninio kelio Nr. 1437 Šukeliškė-Senasis Dūkštas ruožo nuo 1,950 iki 3,389 km kapitalinis remontas“, 7.4 p.

⁹² 2023-12-31.

⁹³ Iš jų: pagal 73,9 proc. (408 iš 552) viešojo pirkimo sutarčių rangovai statybos ir kt. darbus vėlavo atlikti ir 26,1 proc. (144 iš 552) sutarčių rangovai darbų 2023-12-31 buvo neatlikę, nors terminas vadovaujantis sutartimis buvo pasibaigęs.

⁹⁴ Pvz., viešojo pirkimo sutartis nutrauktos dėl rangovo bankroto ir kt.

- ✓ pagal 24,8 proc. (27 iš 109) sutarčių viena iš vėlavimo priežasčių – netikslumai projektuose, papildomų (iš anksto nesuplanuotų) statybos darbų poreikis ir kitos nenumatytos aplinkybės.
- ✓ pagal 6,4 proc. (7 iš 109) sutarčių viena iš vėlavimo priežasčių – trečiųjų šalių netinkamas veikimas ar neveikimas (pvz., statybos darbų metu randami AB ESO, AB „Telia“ ar vandens tiekimo įmonių komunikaciniai ar komunaliniai tinklai, kurių toje vietoje neturėtų būti; savivaldybė užtruko išduoti leidimą dėl saugotinių medžių ir krūmų kirtimo ir kt.);
- ✓ pagal 6,4 proc. (7 iš 109) sutarčių viena vėlavimo priežasčių – užsakovo netinkamas veikimas ar neveikimas (pvz., AB „Via Lietuva“ vėlavo atlikti bandymus dėl baigtų statybos darbų kokybės).

38. Viešojo pirkimo sutartyse⁹⁵ nustatyta, kad užsakovas, įspėjęs prieš 30 k. d., gali nutraukti sutartį vienašališkai dėl esminio sutarties pažeidimo ir reikalauti atlyginti nuostolius, jeigu rangovas statybos darbus vėluoja atlikti daugiau nei 2 mėnesius arba darbus atlieka taip lėtai, kad juos baigti iki sutartyje nustatyto termino pabaigos pasidaro aiškiai negalima, tačiau AB „Via Lietuva“ tokių sprendimų dėl rangovų vėluojančių atlikti darbus nepriėmė. AB „Via Lietuva“ teigimu, esant sutarčių vėlavimui dėl rangovo kaltės, pirmiausia rangovams buvo skaičiuojami delspinigiai. Jiems pasiekus maksimalią vertę⁹⁶ bendrovė visada svarstydavo ir vertindavo sutarčių nutraukimo galimybę. Įvertinusi rizikas, jog nutraukus sutartis darbų užbaigimui bus sudėtinga pritraukti kitus rangovus ir (arba) darbų užbaigimo kaina labai išaugs, bendrovė imdavosi kitų poveikio priemonių (pvz., delspinigiai, susitikimai su rangovais).
39. Pagal 28 proc. (31 iš 109) auditorių pasirinktų vertinti sutarčių statybos užbaigimo dokumentai buvo perduoti vėliau nei per 2 mėn. nuo valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų atliktų statybos darbų užbaigimo perdavimo statytojui (užsakovui) akto pasirašymo. Rangovai šiuos dokumentus AB „Via Lietuva“ vėlavo perduoti nuo 7 iki 795 k. d. Perdavė vėliau nei numatyta sutarties sąlygose, nes laiku neatliko statybos darbų, taip pat užtruko atnaujinti kelio ruožų, kuriuose buvo vykdomi statybos darbai, žemės sklypų ir statinių kadastrinius matavimus, parengti naujas ar atnaujinti⁹⁷ esamas kadastrinių duomenų bylas ir jas pateikti VĮ „Registrų centrui“ išankstinei patikrai.
40. Neatnaujinus kelio ruožo, kuriame buvo vykdomi statybos darbai, žemės sklypo ir statinio kadastrinių matavimų ir jų pagrindu neatnaujinus kadastrinių duomenų bylą, nepasirašomas statybos užbaigimo aktas ir statytojas (užsakovas) pasikeitus kelio ruožo, kuriame buvo vykdomi statybos darbai, žemės sklypo ir (ar) statinio kadastriniams duomenims negali šių pokyčių užregistruoti Nekilnojamojo turto registre, taip neužtikrinama, kad valstybės turto apskaitos duomenys būtų tikslūs.
41. Siekiant sumažinti arba pašalinti tikimybę, kad viešojo pirkimo sutartyse numatytų valstybinės reikšmės kelių ir jų elementų statybos ir kt. darbų atlikimas vėluos, bendrovė turi identifikuoti rizikas ir parinkti veiksmingas jų suvaldymo priemones. Nustatėme, kad 16 proc. laiku neįgyvendintų auditorių pasirinktų vertinti sutarčių nebuvo taikomos rizikų suvaldymo priemonės, o kitoms (84 proc.) pasirinktoms vertinti sutartims jos buvo taikomos (pvz., rangovai buvo raginami raštais, jiems taikyti garantai ir delspinigiai, vyko aukščiausio lygio vadovų komunikavimas su rangovais ir kt.), tačiau buvo nepakankamai veiksmingos, nes jau kelių ir (ar) jų elementų projektavimo etape nebuvo užtikrinta, kad projektai būtų parengti tinkamai ir įgyvendinimo metu jų nereikėtų tikslinti. Taip pat nebuvo įvertintas papildomų (iš anksto nesuplanuotų) darbų poreikis ir nenumatytos kitos aplinkybės, kad būtų išvengta

⁹⁵ Pvz., VĮ Lietuvos automobilių kelių direkcijos ir AB „B“ 2022-02-02 viešojo pirkimo sutartis Nr. S-102 „Rajoninio kelio Nr. 1437 Šukeliškė-Senasis Dūkštas ruožo nuo 1,950 iki 3,389 km kapitalinis remontas“, 122.2 ir 122.3 p.

⁹⁶ 2,7, arba 5,4 proc., priimtos viešojo pirkimo sutarties sumos.

⁹⁷ Pakeičiant kelio ruožų, kuriuose buvo vykdomi statybos darbai žemės sklypų ir statinių kadastrinius duomenis.

galimų trukdžių šias sutartis įgyvendinti laiku. AB „Via Lietuva“ teigimu, 16 proc. laiku neįgyvendintoms auditorių pasirinktoms vertinti sutartims nebuvo taikomos rizikų suvaldymo priemonės, nes bendrovėje 2021 m. nebuvo įdiegtos rizikų valdymo sistemos, o kitoms (84 proc.) sutartims jos buvo taikomos (su rangovais buvo organizuojami susitikimai, objekto apžiūros vietoje, delspinigiai ir kt.) ir, bendrovės vertinimu, įgyvendinus šias priemones, rizikos buvo suvaldytos, kadangi statybos darbų objektai, kad ir vėluojant, buvo priimti. Auditorių nuomone, nors statybos darbų objektai buvo priimti, tačiau parinktos suvaldymo priemonės turėjo užkirsti kelią darbų vėlavimui. Bendrovė 2024 m. statybos darbų atlikimo vėlavimo rizikai⁹⁸ parinko papildomas suvaldymo priemones (pvz., parengti sutarčių valdymo metodiką, sukurti vieną vykdomų sutarčių duomenų bazę jų įgyvendinimo stebėsenai ir kt.), numatė jų įgyvendinimo terminus, atsakomybes ir laukiamus rezultatus⁹⁹. Jų efektą bendrovė planuoja matuoti 2025 m.

42. Kadangi, didžioji dalis (86 proc.) viešojo pirkimo sutarčių dėl valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos ir kitų darbų atlikimo neįgyvendinamos laiku, šie keliai gali būti eksploatuojami su apribojimais, todėl kelių naudotojai gali patirti papildomus laiko ir finansinius kaštus, jiems gali tekti važiuoti ilgesnį laiką, stovėti prie eismo pralaidumo reguliavimo vietų, gali didėti apkrova aplinkkeliams.

2.3. Nepakankamai bendradarbiaujama su savivaldybėmis vykdant joms svarbių valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos darbus

43. Valstybinės reikšmės keliai kerta savivaldybių teritorijas, todėl savivaldybės suinteresuotos paspartinti joms svarbių kelių statybos darbus. AB „Via Lietuva“ visoms savivaldybėms sudarė galimybę bendradarbiaujant su bendrove įgyvendinti projektus¹⁰⁰ valstybinės reikšmės keliuose anksčiau negu numatyta bendrovės patvirtintuose prioritetinės eilės sąrašuose, jeigu savivaldybės užtikrina minimalų finansinį prisidėjimą¹⁰¹ įgyvendinant projektus. Tokiu atveju pasirašomos bendradarbiavimo (partnerystės) sutartys, kuriose numatoma preliminarinė projektų įgyvendinimo data¹⁰². AB „Via Lietuva“ pasiūlius savivaldybėms perimti valstybinės reikšmės kelių ar kelių ruožus, kurie neatitinka valstybinės reikšmės kelių statuso¹⁰³ (su sąlyga, kad prieš tai bus atlikti kelio ar jo elementų įrengimo ir (ar) remonto darbai¹⁰⁴) taip pat pasirašomos bendradarbiavimo sutartys.
44. AB „Via Lietuva“ 2016–2023 m. su visomis (60) savivaldybėmis iš viso buvo sudariusi 247¹⁰⁵ bendradarbiavimo sutartis dėl joms svarbių valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų

⁹⁸ „Sutarčių nesuvaldymo rizika infrastruktūriniuose projektuose“, AB „Via Lietuva“ sudarytas 2024-05-15 Rizikų registras.

⁹⁹ AB „Via Lietuva“ generalinio direktoriaus 2024-06-14 įsakymas Nr. 6-2330 „Dėl papildomų priemonių rizikų valdymui veiksmų plano“.

¹⁰⁰ Pvz., kapitalinio remonto, autobusų sustojimo aikštelių, pėsčiųjų takų, inžinerinių eismo saugumo priemonių įrengimo.

¹⁰¹ AB LAKD direktoriaus 2023-04-13 įsakymu Nr. VE-77 patvirtinta Savivaldybių finansinės dalies prisidėjimo prie valstybinės reikšmės kelių ruožų projektų sudarymo metodika, 1.3 p.

¹⁰² Ten pat, 1.4. p.

¹⁰³ Ten pat, 4.10 p.

¹⁰⁴ VĮ LAKD direktoriaus 2022-09-12 įsakymu Nr. VE-164 patvirtinta Valstybinės reikšmės kelių ruožų perdavimo savivaldybėms prioritetinės eilės sudarymo metodika, 1.3 p.

¹⁰⁵ Iš jų: 2016 m. – 2 sutartys, 2017 m. – 4, 2018 m. – 29, 2019 m. – 61, 2020 m. – 59, 2021 m. – 48, 2022 m. – 29 ir 2023 m. – 15. 99 proc. (245 iš 247) sutarčių buvo sudarytos dėl savivaldybių teritorijose esančių valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos darbų atlikimo, 1 proc. (2 iš 247) sudarytos dėl kelių perdavimo savivaldybėms, prieš tai atlikus jų remonto darbus.

statybos darbų įvykdymo, iš kurių: 40 proc. (100 iš 247) sutarčių buvo numatyti jų įgyvendinimo terminai, o 60 proc. (147 iš 247) – nenumatyti. Minėtu laikotarpiu AB „Via Lietuva“ investavo 49,7 mln. Eur į 78 (iš 247) sutarčių įgyvendinimą, o savivaldybės (21 iš 60) prisidėjo 7,0 mln. Eur prie 30 (iš 247) sutarčių įgyvendinimo.

45. Nustatėme, kad 25 proc. (62 iš 247) sutarčių nuo jų pasirašymo nebuvo pradėtos įgyvendinti, t. y. nepradėti vykdyti statybos projektavimo darbai (5 lentelė).

5 lentelė. Bendradarbiavimo su savivaldybėmis sutartys dėl projektų įgyvendinimo valstybinės reikšmės keliuose (2023-12-31 duomenimis), vnt. (proc.)

Bendradarbiavimo sutartys			Įgyvendintos	Vykdomi statybos darbai	Iš jų:		
Terminuotos	Neterminuotos	Iš viso			Vykdomi projektavimo darbai	Suprojektuoti, bet nepradėti vykdyti statybos darbai	Nepradėti vykdyti projektavimo darbai
100 (40 proc.)	147 (60 proc.)	247 (100 proc.)	82 (33,2 proc.)	34 (13,8 proc.)	36 (14,5 proc.)	33 (13,4 proc.)	62 (25,1 proc.)

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal AB „Via Lietuva“ duomenis

46. Bendradarbiavimo sutartys (25 proc.) nuo jų pasirašymo su savivaldybe nebuvo pradėtos įgyvendinti nuo 9 mėn. iki 6 metų.

Nepradėtų įgyvendinti bendradarbiavimo su savivaldybe sutarčių dėl joms svarbių valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos darbų vykdymo pavyzdžiai

- ✓ AB „Via Lietuva“ ir Molėtų r. sav. pasirašė¹⁰⁶ bendradarbiavimo sutartį dėl pėsčiųjų tako įrengimo rajoninio kelio Nr. 2812 ruože nuo 14,58 iki 15,017 km, kuriam Dubingių mst. suteiktas Radvilų g. pavadinimas. Preliminarus projekto įgyvendinimas ir išlaidų apmokėjimas buvo numatytas 2019 m. Praėjus 6 metams nuo sutarties pasirašymo projektavimo darbai nebuvo pradėti dėl įstrigusio kelio žemės sklypo formavimo procedūrų.
- ✓ AB „Via Lietuva“ ir Tauragės r. sav. pasirašė¹⁰⁷ bendradarbiavimo sutartį dėl rajoninio kelio Nr. 4524 ruožo nuo 00,000 iki 3,397 km taisymo. Sutartyje numatyta statybos darbų įgyvendinimo pradžia 2023 m. Praėjus 4 metams nuo sutarties pasirašymo projektavimo darbai nepradėti.

47. AB „Via Lietuva“ nurodė, kad didžiojoje dalyje (60 proc.) bendradarbiavimo sutarčių nebuvo tiksliai fiksuojamos jų įgyvendinimo datos, kadangi KPPP finansavimas nėra nuoseklus. 2021–2022 m. nebuvo analizuojamas šių sutarčių įgyvendinimas ir nepriimami sprendimai dėl nevykdomų sutarčių nutraukimo arba naujo jų įgyvendinimo termino nustatymo. 2023 m. bendrovės vadovybė bendradarbiavimo sutarčių su savivaldybėmis įgyvendinimą išskyrė kaip vieną sričių, kurioje buvo nusistovėjusi ydinga praktika, turinti itin neigiamą įtaką bendrovės reputacijai – buvo pasirašomos bendradarbiavimo sutartys, neturint arba turint nepakankamą finansavimą jas įgyvendinti. Taip savivaldybėms buvo suformuotas nepagrįstas lūkestis, kad pasirašytos sutartys bus įgyvendintos ir darbai atlikti. Siekiant spręsti šią situaciją, pradėta vykdyti sutarčių analizė. Remiantis analizės duomenimis, darbus 22 proc. (37 iš 167) objektų planuojama įgyvendinti 2024–2027 m., darbus 42 proc. (70 iš 167) objektų – 2028–2050 m., o darbų įgyvendinimas 36 proc. (60 iš 167) objektų priklauso nuo savivaldybių, nes pagal sutartis joms numatyta organizuoti ir finansuoti projektavimo bei rangos darbus. Kadangi didžiosios dalies (42 proc.) objektų

¹⁰⁶ LAKD ir Molėtų r. sav. 2018-06-29 pasirašytą bendradarbiavimo sutartį Nr. S-413 dėl pėsčiųjų tako įrengimo valstybinės reikšmės rajoninio kelio Nr. 2812 Joniškis–Dubingiai–Dirmeitai–Paberžė ruože nuo 14,58 km iki 15,017 km, kuriam Dubingių miestelyje suteiktas Radvilų g. pavadinimas.

¹⁰⁷ LAKD ir Tauragės r. sav. 2020-11-10 pasirašytą bendradarbiavimo sutartį Nr. S-S-1465 dėl valstybinės reikšmės rajoninio kelio Nr. 4524 Tauragė–Norkaičiai ruožo nuo 0,0 iki 3,397 km taisymo.

įgyvendinimas planuojamas 2028–2050 m., bendrovė numatė 5¹⁰⁸ alternatyvas dėl tolimesnio bendradarbiavimo sutarčių įgyvendinimo. Šias alternatyvas AB „Via Lietuva“ pristatė bendrovės valdybai, kuri pasiūlė¹⁰⁹ informaciją apie finansinį poreikį bendradarbiavimo su savivaldybėmis sutartims įvykdyti pateikti Susisiekimo ministerijai.

48. Nepriėmus konkrečių sprendimų dėl nevykdomų bendradarbiavimo su savivaldybėmis sutarčių, nėra aiškūs jų įgyvendinimo terminai ir taip sukeliami nepagrįsti lūkesčiai dėl savivaldybėms svarbių valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos darbų vykdymo.
49. CK nurodyta, kad kiekvienas asmuo privalo tinkamai ir laiku vykdyti savo sutartines prievolės¹¹⁰. Išnagrinėję duomenis apie 100 (iš 247) terminuotų bendradarbiavimo su savivaldybėmis sutarčių įgyvendinimą nustatėme, kad 55 proc. (55 iš 100) sutarčių įgyvendinimas vėlavo nuo 1 iki 5 metų. Pagrindinės vėlavimo priežastys: finansavimo trūkumas valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos darbų įgyvendinimui, užsitęsios statybos darbų viešųjų pirkimų vykdymo procedūros, savivaldybių įsipareigojimų (pvz. statybos darbų projektų parengimas, savivaldybės organizuotos statybos darbų pirkimo procedūros ir pan.) neįvykdymas laiku.

Terminuotų bendradarbiavimo su savivaldybe sutarčių neįgyvendinimo laiku pavyzdžiai

- ✓ AB „Via Lietuva“ ir Molėtų r. sav. pasirašė¹¹¹ bendradarbiavimo sutartį dėl 2 kelio Nr. 119 S. Dariaus ir S. Girėno gatvėje ruožų: 0,350 iki 0,538 km ir 0,538 iki 0,827 km kapitalinio remonto. Sutartyje numatyta, kad statybos darbai bus įvykdyti 2019 m. Vieno ruožo statybos darbai baigti 2024-01-02, t. y. 5 metais vėliau nei buvo numatyta sutartyje. Kito, 2024-04-20 duomenimis, dar vykdomi. Bendrovė nurodė, kad sutartyje buvo numatytas per daug ambicingas statybos darbų įgyvendinimo terminas.
- ✓ AB „Via Lietuva“ ir Klaipėdos r. sav. pasirašė¹¹² bendradarbiavimo sutartį dėl rajoninio kelio Nr. 2212 Klaipėda–Radailiai–Kretinga ruožo nuo 4,278 iki 10,855 km kapitalinio remonto, įrengiant autobusų sustojimo aikšteles, pėsčiųjų takus, jų apšvietimą ir inžinerines eismo saugumo priemones. Pagal sutartį visi kapitalinio remonto darbai turėjo būti baigti 2023 m. pabaigoje. Tačiau 2024-04-20 duomenimis, šie darbai nebuvo pradėti, kadangi AB „Via Lietuva“ pasamdytas projektuotojas laiku neparengė kapitalinio remonto darbų projekto. ir Taigi, sutarties įgyvendinimas vėluoja 1 metus. Apžiūros vietoje metu¹¹³, Klaipėdos r. sav. atstovai informavo, kad pagal sutartį laiku neįrengus autobusų sustojimo aikštelių ir pėsčiųjų takų bei jų apšvietimo, išlieka neužtikrintas gyventojų saugumas kelyje, nes jiems autobusų tenka laukti siauruose kelkraščiuose ir vaikščioti jais.

50. Laiku neįgyvendinus bendradarbiavimo su savivaldybėmis sutartyse numatytų valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos darbų neužtikrinamas eismo dalyvių saugumas šiuose kelių ruožuose.

¹⁰⁸ Pratęsti bendradarbiavimo sutarties galiojimo terminą; užtikrinti didesnę savivaldybės finansinį prisidėjimą (20–50 proc.); nutraukti / perrašyti bendradarbiavimo sutartis; siūlyti savivaldybei perimti sutvarkytą kelią; pritraukti papildomą finansavimą iš ES, SM ar PPP.

¹⁰⁹ Valdybos 2024-09-01 posėdžio protokolas Nr. 138.

¹¹⁰ Civilinis kodeksas, 6.256 str. 1 d.

¹¹¹ LAKD ir Molėtų r. 2018-06-29 bendradarbiavimo sutartis Nr. S-412.

¹¹² LAKD ir Klaipėdos r. sav. 2020-03-04 bendradarbiavimo sutartis Nr. S-138.

¹¹³ Taikydami nestatistinį atrankos metodą, profesiniu sprendimu, atrinkome 5 (Klaipėdos m., Klaipėdos r., Kauno r., Prienų r. ir Šilalės r.) (iš 60) savivaldybes. Dėl laiko stokos iš 5 savivaldybių apėmėme 3: Klaipėdos m., Klaipėdos r. ir Šilalės r. Susitikimuose su jų atstovais aptarėme bendradarbiavimo su AB „Via Lietuva“ dėl valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos jų teritorijoje klausimus; nagrinėjome su AB „Via Lietuva“ pasirašytų bendradarbiavimo sutarčių vėlavimo priežastis; atlikome savivaldybių įvardintų kelių ir (ar) jų elementų statybos darbų trūkumų apžiūrą.

51. Savivaldybių apklausos rezultatai parodė, kad 35 proc. (21 iš 59¹¹⁴) atsakiusiųjų nurodė, kad bendradarbiavimą su AB „Via Lietuva“ pagal pasirašytas bendradarbiavimo sutartis vertina patenkinamai arba blogai. Pagrindinės problemos: stringantis sutarčių vykdymas, nesilaikoma įgyvendinimo terminų, komunikacijos operatyvumo stoka, ilgi sprendimų priėmimo ir projektų derinimo terminai. Dėl jų savivaldybėms sunku planuoti susijusių projektų įgyvendinimą ir finansavimą. Savivaldybių nuomone, AB „Via Lietuva“, siekdama pagerinti bendradarbiavimą, turėtų operatyviau reaguoti į savivaldybių užklausas, gerinti komunikaciją – paskirti atsakingus darbuotojus ir skelbti jų kontaktus viešai, organizuoti periodinius susitikimus, ieškoti konstruktyvių sprendimų dėl vykdomų bendrų projektų.
52. Taigi, siekiant, kad būtų užtikrintas sklandus bendradarbiavimas su savivaldybėmis dėl joms svarbių savivaldybės teritorijoje esančių valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos darbų įgyvendinimo, AB „Via Lietuva“ turėtų tobulinti bendradarbiavimo su savivaldybėmis procesą taip, kad darbams atlikti būtų suplanuoti terminai ir darbai įgyvendinami laiku.

3. NESUDARYTOS PAKANKAMOS PRIELAIDOS UŽTIKRINTI AB „VIA LIETUVA“ STRATEGINIO TIKSLO, SUSIJUSIO SU VALSTYBINĖS REIKŠMĖS KELIŲ ATKŪRIMU, PRIEŽIŪRA IR PLĖTRA, PASIEKIMĄ

53. Siekiant efektyviai prižiūrėti ir plėtoti valstybinius reikšmės kelius, svarbu imtis veiksmingų priemonių, kurios sudarytų prielaidas užtikrinti pakankamą finansavimą šių kelių atkūrimui, priežiūrai ir plėtrai ir įvertinti, ar užtikrinamas saugus ir patogus susisiekimas keliais.
54. Laikėmės nuostatos, kad sudarytos prielaidos užtikrinti AB „Via Lietuva“ strateginio tikslo, susijusio su valstybinės reikšmės kelių atkūrimu, priežiūra ir plėtra, pasiekimą, kai:
 - ✓ kasmet tikslo ir jo uždavinių pasiekimui įvertinti nustatytos tinkamos veiklos rodiklių reikšmės¹¹⁵, esant nuokrypių analizuojamos jų priežastys¹¹⁶, atsiskaitoma bendrovės valdybai už jų įgyvendinimą¹¹⁷ ir, prireikus, priimami sprendimai dėl strateginio plano koregavimo ir (arba) veiklos tobulinimo¹¹⁸;

¹¹⁴ Apklausa 60 savivaldybių, iš jų 59-ios 2024-04-17 pateikė atsakymus dėl įsitraukimo į valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų atkūrimo, priežiūros ir plėtros planavimą ir įgyvendinimą.

¹¹⁵ Strateginio valdymo įstatymas, 4 str. 2 p.; Ūkio ministerijos parengtos Strateginio planavimo ir strateginio valdymo gairės, prieiga per internetą: https://governance.lt/wp-content/uploads/2019/03/Strateginio_planavimo_ir_strateginio_valdymo_gaires.pdf (žiūrėta 2024-02-27), 19 psl., VI skyrius.

¹¹⁶ Strateginio valdymo įstatymas, 4 str. 3 p.; Valstybės pažangos strategija „Lietuva 2030“, 7.5 p.; Ūkio ministerijos parengtos Strateginio planavimo ir strateginio valdymo gairės, prieiga per internetą: https://governance.lt/wp-content/uploads/2019/03/Strateginio_planavimo_ir_strateginio_valdymo_gaires.pdf (žiūrėta 2024-02-27), VII–VIII skyriai, 20 psl.

¹¹⁷ Vyriausybės 2012-06-06 nutarimu Nr. 665 patvirtintas Valstybės turinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašas, 25 p.

¹¹⁸ Ten pat, 29 ir 40 p.

- ✓ kasmet valstybinės reikšmės kelių atkūrimui, priežiūrai ir plėtrai numatomas finansavimas atitinka realų poreikį¹¹⁹, išanalizuoti¹²⁰ galimi ir įdiegti¹²¹ numatyti jų finansavimo šaltiniai.

3.1. Nustatytos netinkamos strateginio tikslo, susijusio su valstybinės reikšmės kelių atkūrimu, priežiūra ir plėtra, įgyvendinimo rodiklių reikšmės

55. Gairėse¹²² nurodyta, kad bendrovė kiekvienais metais turi parengti ketverių metų strateginį veiklos planą, kuriame turi apibrėžti strateginius tikslus, jiems pasiekti numatyti uždavinius, nustatyti rodiklius ir tinkamai suplanuoti (ne per daug ambicingas ir (ar) ne per daug paprastas) siekiamas jų reikšmės. Tam, kad būtų galima įvertinti jų pasiekimą ir laiku priimti jų įgyvendinimui reikalingus sprendimus, bendrovė kasmet turi analizuoti ir vertinti, kaip ji įgyvendina numatytus uždavinius ir pasiekia suplanuotus tikslus. Rekomenduojama¹²³ valdybai teikiamose ataskaitose nurodyti nustatytų rodiklių reikšmės (kiekybinis įvertinimas) ir įgyvendinimo įvertinimus, pateikti atitinkamą aiškinamąją informaciją – turėtų būti nurodomos rodiklių nepasiekimo arba viršijimo priežastys. Valdyba turi analizuoti ir vertinti veiklos rezultatus, teikti pasiūlymus kaip tinkamai pakoreguoti strateginį planą ir (arba) patobulinti veiklą¹²⁴.
56. AB „Via Lietuva“ 2021–2023 m. strateginiuose veiklos planuose kasmet buvo numaćiusi vidutiniškai 4¹²⁵ strateginius tikslus, iš kurių vienas – „Užtikrinti saugų ir patogų susisiekimą valstybinės reikšmės keliais juos efektyviai prižiūrint ir plėtojant“ – tiesiogiai susijęs su valstybinės reikšmės kelių atkūrimu, priežiūra ir plėtra. Nustatėme, kad kasmet vidutiniškai 20 proc. (4 iš 20) šio tikslo veiklos rodiklių buvo pasiekti, 40 proc. (8 iš 20) – nepasiekti, 40 proc. (8 iš 20) – viršyti (6 lentelė).

6 lentelė. 2021–2023 m. AB „Via Lietuva“ strateginio tikslo „Užtikrinti saugų ir patogų susisiekimą valstybinės reikšmės keliais juos efektyviai prižiūrint ir plėtojant“ veiklos rodiklių įgyvendinimas, vnt. (proc.)

Metai	Iš viso veiklos rodiklių (proc.)	Iš jų veiklos rodikliai:		
		pasiekti (proc.)	viršyti (proc.)	nepasiekti (proc.)
2021	20 (100)	2 (10)	7 (35)	11 (55)

¹¹⁹ Susisiekimo ministro 2022-06-30 įsakymu Nr. 3-340 patvirtintos Valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros 2022–2035 m. strateginės gairės, 10 d. ir 5 lentelė.

¹²⁰ 2020-04-23 aiškinamasis raštas Nr. XIII P-4749, Kelių direkcijos pertvarkymo į VĮ tikslai; aiškinamasis raštas prie Kelių įstatymo Nr. I-891 4, 5, 9, 10, 13, 18, 20 str. pakeitimo ir 7 str. pripažinimo netekusiu galios įstatymo projekto, įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai; AB LAKD įstatų 8 p.

¹²¹ Raštai dėl valstybės siekiamų tikslų ir keliamų lūkesčių VĮ LAKD, kuriems pritarta susisiekimo ministro įsakymais (2020-10-15 Nr. 3-622, 2022-08-29 Nr. 3-417), II-III skyriai; AB LAKD įstatų 8 p.

¹²² Ūkio ministerijos parengtos Strateginio planavimo ir strateginio valdymo gairės. Prieiga per internetą: https://governance.lt/wp-content/uploads/2019/03/Strateginio_planavimo_ir_strateginio_valdymo_gaires.pdf (žiūrėta 2024-02-27).

¹²³ Ūkio ministerijos parengtos Strateginio planavimo ir strateginio valdymo gairės, VII skyrius, 19 psl., prieiga per internetą: https://governance.lt/wp-content/uploads/2019/03/Strateginio_planavimo_ir_strateginio_valdymo_gaires.pdf (žiūrėta 2024-02-27).

¹²⁴ VĮ LAKD direktoriaus 2021-07-11 įsakymu Nr. V-117 patvirtintas Strateginio planavimo ir stebėsenos proceso aprašas, 7 p.; Ūkio ministerijos parengtos Strateginio planavimo ir strateginio valdymo gairės, VII skyrius, 19 psl.; AB „Via Lietuva“ 2024-03-05 įstatatai, 47.1 p.

¹²⁵ 4 strateginiai tikslai: 1) Užtikrinti saugų ir patogų susisiekimą valstybinės reikšmės keliais juos efektyviai prižiūrint ir plėtojant; 2) Didinti veiklos procesų efektyvumą ir skaidrumą; 3) Sukurti reikšmingą ekonominę ir socialinę naudą valstybei kuriantį valstybinės reikšmės kelių tinklą; 4) Kurti pažangią organizaciją – Kelių priežiūros ir plėtros kompetencijų centrą Lietuvoje.

2022	21 (100)	7 (33)	8 (38)	6 (29)
2023	20 ¹²⁶ (100)	3 (15)	10 (50)	6 (30)
Vidutiniškai per metus:	20 (100)	4 (20)	8 (40)	8 (40)

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal AB „Via Lietuva“ informaciją

57. Išanalizavę visų rodiklių nuokrypius nustatėme, kad jų faktinės reikšmės svyravo nuo 0 iki planuotų reikšmių viršijimo 6 kartus.

AB „Via Lietuva“ veiklos rodiklių nuokrypių pavyzdžiai

- ✓ 2021 m. veiklos rodiklio „TEN-T transporto koridoriaus „Via Baltica“ plėtra, rekonstruota“ planuota metinė reikšmė 4,1 km, faktinė – 0 km.
- ✓ 2023 m. veiklos rodiklio „Laukinių gyvūnų apsaugos sistemų įrengimas“ planuota metinė reikšmė – 5,08 km, faktinė – 30,26 km. Rodiklis viršytas 25,18 km arba 6 kartus.

58. Kadangi kasmet didžioji dalis (80 proc.) rodiklių turėjo nuokrypius ir jie reikšmingai skyrėsi nuo siektinų reikšmių, auditorių nuomone, AB „Via Lietuva“ siektinas rodiklių reikšmės buvo suplanavusi netinkamai (t. y. per daug ambicingas ar paprastas) ir jos nepadėjo objektyviai įvertinti ir parodyti strateginio tikslo pažangos. Išanalizavus rodiklių rezultatus praeityje, atlikus išsamią vidinių ir išorės veiksnių analizę, identifikavus problemines tobulintinas sritis ir kt. būtų galima nustatyti realesnes siektinų rodiklių reikšmes, kurios padėtų objektyviai įvertinti ir parodyti strateginio tikslo pažangą.
59. Be to, nustatėme, kad AB „Via Lietuva“ neišanalizavo 4,3 proc. (1 iš 23) nepasiektų rodiklių ir 84,0 proc. (21 iš 25) viršytų rodiklių nuokrypių priežasčių bei jų nepateikė bendrovės valdybos vertinimui¹²⁷. Bendrovė paaiškino, kad jai žinomos visų rodiklių viršijimo priežastys, tačiau valdybai pateikė ne visas, nes pagrindinį dėmesį skyrė priežastims, kurios lėmė rodiklių nepasiekimą.
60. Neišanalizavus visų veiklos rodiklių nuokrypių priežasčių neužtikrinama, kad būtų galima pagrįstai įvertinti, ar jų reikšmės nustatytos tinkamai, kad skatintų pažangą ir parodytų realų strateginio tikslo pasiekimą, sudėtinga identifikuoti tobulintas bendrovės veiklos sritis ir priimti sprendimus dėl reikalingų pokyčių bendrovės veikloje.
61. Bendrovė turėtų išanalizuoti visų rodiklių nuokrypių priežastis ir jas pateikti valdybai, kad ji galėtų objektyviai įvertinti tikslo ir uždavinių pasiekimo rezultatus, apžvelgti jų įgyvendinimo pažangą ir įvertinti, ar siekiamos reikšmės buvo nustatytos ne per daug ambicingos arba ne per daug paprastos. Tokio vertinimo pagrindu bendrovės valdyba galėtų pateikti pasiūlymus dėl tinkamesnio rodiklių nustatymo arba veiklos tobulinimo.

3.2. Numatytos priemonės valstybinės reikšmės kelių atkūrimo, priežiūros ir plėtros finansavimo užtikrinimui vykdomos per lėtai

62. AB „Via Lietuva“ kiekvienais metais valstybės biudžeto projektui sudaryti apskaičiuoja ateinančių 3 metų finansavimo poreikį ir jį teikia Susisiekimo ministerijai. Kartu su kitų savo

¹²⁶ 2023 m. rodikliai iš viso: (20) nėra lygu, pasiektos (3) + viršytos (10) + nepasiektos (6), nes vieno rodiklio „Lietuvos automobilių kelių direkcijos veiklos palankaus vertinimo rodiklis (reprezentatyvi visuomenės nuomonės apklausa), proc.“ reikšmės nebuvo galima įvertinti.

¹²⁷ Nenurodė Strateginio veiklos plano tikslų ir rodiklių vykdymo 2021–2023 m. ataskaitose.

reguliavimo srities įstaigų ir bendrovių finansavimo poreikiu ši ministerija jį pateikia Finansų ministerijai, kuri, įvertinusi valstybės biudžeto galimybes, nurodo finansavimo limitus. Susisiekimo ministerija juos paskirsto savo reguliavimo srities įstaigoms ir bendrovėms¹²⁸. Einamaisiais metais gali būti skiriamos ir papildomos lėšos (pvz., prioritetinių karinio mobilumo ir dvigubo naudojimo projektų valstybinės reikšmės keliuose išlaidoms apmokėti).

63. Išnagrinėję 2021–2026 m. AB „Via Lietuva“ pateiktą¹²⁹ informaciją apie apskaičiuotą finansavimo poreikį, planuojamą skirti ir panaudotą finansavimą valstybinės reikšmės kelių atkūrimui, priežiūrai ir plėtrai nustatėme, kad 2022–2023 m. šis poreikis buvo apskaičiuotas didesnis nei skirtas, o 2024–2026 m. – didesnis nei planuojamas skirti finansavimas (nuo 9,4 iki 804,8 mln. Eur) (7 lentelė).

7 lentelė. 2021–2026 m. apskaičiuotas finansavimo poreikis, skirtas ir panaudotas bei planuojamas skirti finansavimas valstybinės reikšmės kelių projektavimui, tiesimui, rekonstravimui, taisymui, priežiūrai ir pan., mln. Eur

Metai	Poreikis	Skirtas ir panaudotas	Planuojamas skirti ¹³⁰	Skirtumas (3–2 arba 4–2 st.)
1	2	3	4	5
2021	311,5	320,5	x	9,0
2022	348,3	235,2	x	-113,1
2023	479,2	469,8	x	-9,4
2024	944,1	x	510,9	-433,2
2025	1 183,4	x	378,6	-804,8
2026	1 047,5	x	274,2	-773,3

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal AB „Via Lietuva“ duomenis

64. Pažymėtina, kad 2025 m. planuojamas skirti finansavimas už poreikį mažesnis 3¹³¹, o 2026 m. – 4¹³² kartus. AB „Via Lietuva“ nurodė, kad naujoji bendrovės vadovų komanda buvo suformuota tik 2023 m. IV ketv., todėl negali įvertinti, ar ankstesnė vadovų komanda teikė realų finansavimo poreikį. Bendrovė pabrėžė, kad 2025–2026 m. biudžeto sudarymui apskaičiavo ir Susisiekimo ministerijai pateikė realų finansavimo poreikį valstybinės reikšmės keliams, kad būtų pasiekti strateginiuose dokumentuose numatyti tikslai ir rodikliai. Pavyzdžiui, jau dabar aišku, kad dėl finansavimo trūkumo bus nepasiektas iškeltas lūkestis, kad iki 2025 m. pabaigos blogos būklės valstybinės reikšmės kelių¹³³ sumažės iki 31 proc. Vien tik siekiant išlaikyti 2023 m. kelių būklę (37 proc. rodiklio reikšmę), papildomai 2025 m. reikia 465,92 mln. Eur, 2026 m. – 363,17 mln. Eur¹³⁴, t. y. 2 kartus didesnio finansavimo nei šiuo metu planuojama.

¹²⁸ Vyriausybės 2001-05-14 nutarimu Nr. 543 patvirtintos Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklės, 3–4, 6–7 p.

¹²⁹ 2024-09-02.

¹³⁰ Finansavimo limitai ir numatytas skirti finansavimas karinio mobilumo ir dvigubo naudojimo projektų valstybinės reikšmės keliuose išlaidoms apmokėti iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų.

¹³¹ Apskaičiavimas 2025 m.: 1 183,4 mln. Eur/378,6 mln. Eur = 3 kartai.

¹³² Apskaičiavimas 2026 m.: 1 047,5 mln. Eur/274,2 mln. Eur = 4 kartai.

¹³³ Rodiklio Valstybinės reikšmės kelių su asfalto danga, kurios būklės indekso reikšmė viršija leistinas ribas, dalis valstybinės reikšmės kelių su asfalto danga tinkle.

¹³⁴ AB „Via Lietuva“ 2024-05-06 raštas Susisiekimo ministerijai Nr. 2-6771 „Informacija dėl neatitikimų lūkesčių raštui“.

65. Siekiant užtikrinti tvarų susisiekimo infrastruktūros finansavimą, Vyriausybė kaip vieną iš savo programos nuostatų įgyvendinimo veiksmų 2022 m. IV ketv. buvo numčiusi¹³⁵ įsteigti infrastruktūros plėtros fondą, kuris apimtų skatinamąsias investicijas darnaus judumo ir bazinės infrastruktūros transporto sektoriuje atnaujinimo ir plėtros srityse, teiktų paskolas, garantijas, rizikos kapitalo investicijas arba įgyvendintų kombinuotas su subsidijomis finansines priemones. Iki šiol¹³⁶ fondas nėra įsteigtas, nes, Susisiekimo ministerijos duomenimis, nepriimtas sprendimas¹³⁷ dėl pradinio finansavimo skyrimo jo steigimui.
66. Planuota, kad tvariu finansavimo šaltiniu investicijoms į magistralinius kelius taps Elektroninė kelių rinkliavos sistema (*e-Tolling*), kuri pakeis dabartinę kelių mokesčio surinkimo sistemą – vinjetes. Šią sistemą AB „Via Lietuva“ planavo įdiegti iki 2023-01-01¹³⁸. Tačiau jos veikimo pradžia dėl užtrukusių viešųjų pirkimų procedūrų (teisminių ginčų¹³⁹) nukelta į 2025-07-01¹⁴⁰, t. y. 2,5 metų vėliau nei buvo numatyta pirminė įgyvendinimo data.
67. AB „Via Lietuva“ duomenimis, įdiegus *e-Tolling* sistemą planuota valstybinės reikšmės kelių plėtros ir priežiūros projektams papildomai¹⁴¹ per metus gauti 50 mln. Eur¹⁴². Taigi, vėluojant projektą įgyvendinti numatytu laiku, prarandamas finansavimo šaltinis valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų plėtros, atkūrimo ir priežiūros projektams įgyvendinti. Pagal bendrovės prognozuotus duomenis apskaičiavome, kad dėl šios sistemos įdiegimo nukėlimo iki 2025-07-01 nebus gauta apie 85 mln. Eur¹⁴³.
68. Biudžetinę įstaigą LAKD pertvarkant 2020 m. į valstybės įmonę, o 2023 m. – į akcinę bendrovę siekta, kad įmonė galėtų teikti komercines paslaugas transporto infrastruktūros srityje ir taip užsitikrinti papildomus pajamų šaltinius savo veiklai¹⁴⁴.

¹³⁵ Vyriausybės 2021-03-10 nutarimu Nr. 115 patvirtintas Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planas, lentelė „Misijų įgyvendinantys Vyriausybės programos projektai (darbai), iniciatyvos (priemonės) ir veiksmai“, 5.7.14 eil.

¹³⁶ 2024-08-01.

¹³⁷ Finansų ministerijos ir UAB „INVEGA“ turi priimti sprendimą dėl valstybės įnašo.

¹³⁸ AB Lietuvos automobilių kelių direkcijos valdybos 2023-01-05 posėdyje patvirtintas Strateginis 2023–2026 m. veiklos planas, 5 psl.

¹³⁹ Remiantis AB „Via Lietuva“ pateikta informacija, teisiniai procesai 2024-06-05 nebuvo baigti, nes Aukščiausiasis Teismas 2024-05-07 grąžino vieno iš tiekėjų pateiktą skundą nagrinėti iš naujo Apeliaciniam teismui.

¹⁴⁰ Nukeltas Kelių įstatymo nuostatos įsigaliojimas dėl atstuminės rinkliavos mokėjimo: 1) nuo 2023-01-01 iki 2024-07-01; 2) nuo 2024-07-01 iki 2025-07-01.

¹⁴¹ Palyginus su planuojamomis vinječių pajamomis.

¹⁴² Valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros 2022–2035 m. strateginės gairės, patvirtintos susisiekimo ministro 2022-06-30 įsakymu Nr. 3-340, 5 lentelė „Valstybinės reikšmės kelių plėtros ir priežiūros projektų finansavimo poreikis 2022–2035 m.“

¹⁴³ Skaičiavimas. Valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros 2022–2035 m. strateginės gairėse nurodyta, kad pirmus metus pradėjus sistemai veikti bus gauta 10 mln. Eur papildomų pajamų, kitus metus po 50 mln. Eur papildomų pajamų. Jeigu sistemos veikimo pradžia būtų pirminė Kelių įstatyme numatyta data – 2023-01-01, iki 2025-07-01 būtų gauta $10 + 50 \times 50 / 2 = 85$ mln. Eur pajamų.

¹⁴⁴ Kelių įstatymo Nr. I-891 4, 5, 7, 9, 10, 18 ir 20 str. pakeitimo įstatymo, Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo Nr. VIII-2032 9 str. pakeitimo ir įstatymo papildymo 9¹ str. įstatymo, Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo Nr. VIII-2043 1, 6, 9, 10, 11 ir 12 str. pakeitimo įstatymo, Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo Nr. IX-1132 1 priedo pakeitimo įstatymo, Triukšmo valdymo įstatymo Nr. IX-2499 9 ir 18 str. pakeitimo įstatymo ir Administracinių nusižengimų kodekso 589 str. pakeitimo įstatymo projektų aiškinamasis raštas, prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/da45e7c0852511eaa51db668f0092944?positionInSearchResults=152&searchModelUUID=e26de1f6-d8bb-4139-bdba-c0884ed02e16> (žiūrėta 2024-05-23); Kelių įstatymo Nr. I-891 4, 5, 9, 10, 13, 18, 20 str. pakeitimo ir 7 str. pripažinimo netekusiu galios įstatymo, Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo Nr. VIII-2043 1, 6, 10 ir 11 str. pakeitimo įstatymo, Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo Nr. VIII-2032 9 str. pakeitimo įstatymo, Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo Nr. VIII-2032 pakeitimo įstatymo Nr. XIII-3420 2 ir 6 str. pakeitimo įstatymo, Triukšmo valdymo įstatymo Nr. IX-2499 9, 17 ir 18 str. pakeitimo įstatymo ir Žemės įstatymo Nr. I-446 7 str. pakeitimo įstatymo projektų aiškinamasis raštas, pateiktas Vyriausybės 2021-09-01 posėdžio 14 klausimui, prieiga per internetą: <https://lrv.lt/lt/posedziai/lietuvas-respublikos-vyriausybes-posedis-1271/#accordion-14826> (žiūrėta 2024-05-23).

69. Nustatėme, kad 2021–2024 m. AB „Via Lietuva“ buvo identifikavusi nuo 1 iki 11 galimų vykdyti komercinių veiklų (pvz., atlikti kelių dangos būklės tyrimus ir vertinimus naudojant mobiliąją laboratorinę kelių tyrimų įrangą; nuomoti aikštes, suformuotas sklypuose prie valstybinės reikšmės kelių; atlikti tiltų, viadukų ir estakadų būklės įvertinimą, tyrimus bei teikti konsultacijas ir kt.). Tam, kad teiktų šias paslaugas, bendrovė 2021 m.¹⁴⁵ turėjo parengti planą¹⁴⁶ (numatyti parengiamuosius darbus¹⁴⁷ ir jų datas) ir jį įgyvendinus nuo 2022 m. uždirbti pajamų. Bendrovė planą parengė¹⁴⁸ tik 2024 m. ir jame numatė, kad komercines veiklas pradės vykdyti nuo 2025 m., t. y. 3 metais vėliau nei planavo.
70. Taigi, AB „Via Lietuva“ buvo identifikavusi, kokias komercines paslaugas galėtų teikti, bet parengiamųjų darbų neatliko: neatlikta teisinės bazės analizė dėl galimybės teikti identifikuotas paslaugas, neatlikta išsami paslaugų teikimo modelio analizė. Kadangi nebuvo pasirengta vykdyti komercinę veiklą, bendrovė, auditorių skaičiavimais, prarado galimybę 3¹⁴⁹ metus gauti papildomų apie 6,7 mln. Eur¹⁵⁰ pajamų.
71. Maždaug 3 metus vėluojant įdiegti numatytus valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų finansavimo šaltinius (*e-Tolling*) ir komercines paslaugas), prarandama galimybė gauti¹⁵¹ apie 91,7 mln. Eur papildomų pajamų kelių plėtros, atkūrimo ir priežiūros projektams įgyvendinti ir taip sumažinti esamą finansavimo trūkumą.
72. Planuota, kad pakeitus biudžetinės įstaigos statusą bendrovė galės kelių atkūrimui, priežiūrai ir plėtrai naudoti ne tik valstybės biudžeto asignavimus, bet ir finansų įstaigų suteiktas paskolas¹⁵². AB „Via Lietuva“ negalėjo pasinaudoti skolinimosi galimybe, nes, nepadengiant bent pusę visų sąnaudų iš rinkos sąlygomis uždirbtų pajamų ir veiklą finansuojant valstybės biudžeto asignavimais bei neturint sprendimų (dėl veiklos, kainodaros ir kt.) autonomijos jos prisiimami skoliniai įsipareigojimai būtų įskaičiuojami į valstybės skolą ir dėl to blogėtų valstybės biudžeto deficito rodikliai.
73. Susisiekimo ministerija ir AB „Via Lietuva“ nurodė, kad kiekvienais metais dalyvaudavo derybose su Finansų ministerija (pvz., 2023 metais derybų metu buvo papildomai 2024 metams skirta 40 mln. Eur lėšų Vilnius–Utena keliui), kreipdavosi į Seimo komitetus dėl reikiamo finansavimo. Kadangi dabartinė valstybinės reikšmės kelių finansavimo sistema neužtikrina pakankamo biudžeto kelių infrastruktūros palaikymui ir plėtrai, svarstomos ir kitos galimybės bei priemonės, kurios galėtų jį padidinti.

¹⁴⁵ Susisiekimo ministro 2021-03-31 įsakymu Nr. 3-181 patvirtintas VĮ LAKD 2021–2024 m. strateginis veiklos planas.

¹⁴⁶ Komercinių paslaugų teikimo planą.

¹⁴⁷ Teisinės bazės analizė, reikiamų teisės aktų pakeitimas, paslaugų įkainių derinimas, paslaugų suteikimo standarto sukūrimas ir kt.

¹⁴⁸ AB LAKD strateginis 2024–2027 m. veiklos planas, 27, 33 psl.

¹⁴⁹ 2022–2024 m.

¹⁵⁰ AB Lietuvos automobilių kelių direkcijos strateginio 2024–2027 m. veiklos plano 15 lentelėje „Planuojamos pajamos, tūkst. Eur“ nurodyta, kad komercinės veiklos vidutiniškai per metus turėtų generuoti 2,22 mln. Eur pajamų. Auditorių skaičiavimas: kadangi bendrovė neturi informacijos, kiek planavo uždirbti 2022–2024 m. komercinių pajamų, o nurodo, kad 2025–2027 m. uždirbtų 6,7 mln. Eur šių pajamų, darome prielaidą, kad maždaug tokią sumą bendrovė būtų galėjusi uždirbti, jeigu būtų jau teikusi paslaugas 2022–2024 m.

¹⁵¹ 2022–2025 m.

¹⁵² Kelių įstatymo Nr. I-891 4, 5, 7, 9, 10, 18 ir 20 str. pakeitimo įstatymo, Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo Nr. VIII-2032 9 str. pakeitimo ir įstatymo papildymo 9¹ str. įstatymo, Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo Nr. VIII-2043 1, 6, 9, 10, 11 ir 12 str. pakeitimo įstatymo, Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo Nr. IX-1132 1 priedo pakeitimo įstatymo, Triukšmo valdymo įstatymo Nr. IX-2499 9 ir 18 str. pakeitimo įstatymo ir Administracinių nusižengimų kodekso 589 str. pakeitimo įstatymo projektų aiškinamasis raštas, prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/da45e7c0852511eaa51db668f0092944?positionInSearchResults=152&searchModelUUID=e26de1f6-d8bb-4139-bd-ba-c0884ed02e16> (žiūrėta 2024-05-23).

Iniciatyvos dėl finansavimo valstybinės reikšmės kelių atkūrimui, priežiūrai ir plėtrai užtikrinimo

- ✓ Atsižvelgiant į Lenkijos patirtį svarstoma apie analogiško, kaip įsteigto Lenkijoje, kelių fondo sukūrimą Lietuvoje. Lietuvos kelių fondas turėtų būti nepriklausomas nuo valstybės biudžeto. Atsižvelgiant į Lenkijos gerąją praktiką svarstytinas naujo „degalų mokesčio“ nustatymas (šis mokestis kaip akcizas būtų įskaičiuotas į kuro kainą). Į Lietuvos kelių fondą lėšos turėtų patekti tiesiogiai iš nustatytų šaltinių (iš kelių naudotojo mokesčio, dalies akcizo, naujai įsteigto „degalų mokesčio“). Fondas turėtų turėti teisę skolintis be limitų su valstybės garantija; save papildomai finansuoti išleisdamas obligacijas; dalį investicijų susigrąžinti iš ES fondų teikiant finansavimo paraiškas.
 - ✓ Susisiekimo ministerija nuolat svarsto apie galimybę išplėsti apmokestintų kelių tinklą – apmokestinti valstybinės reikšmės krašto ir rajoninius kelius.
 - ✓ Keisti teisinį reglamentavimą ir nustatyti, kad kelių naudotojo mokestis, mokestis už naudojimąsi keliais važiuojant didžiagabaritėmis ir (ar) sunkiasvorėmis transporto priemonėmis, mokestis už eismo ribojimą, kurie šiuo metu surenkami į valstybės biudžetą, būtų priskirtini AB „Via Lietuva“ pajamoms ir taip sudarytų galimybę bendrovei skolintis lėšas kelių infrastruktūriniais projektams įgyvendinti.
-

74. AB „Via Lietuva“ iki 2024 m. pabaigos planuoja parengti galimybių studiją „Naujo kelių finansavimo modelio sukūrimas ir įgyvendinimas“, kurioje turėtų būti įvertintos visos valstybinės reikšmės kelių finansavimo galimybės. Parinkus tinkamiausią modelį planuojama parengti priemonių planą ir jį suderinti su suinteresuotomis šalimis.
75. Valstybinės reikšmės kelių atkūrimui, priežiūrai ir plėtrai planuojamam skirti finansavimui neatitinkant poreikio ir užsitęsęs numatytų finansavimo šaltinių įdiegimui ir naujų finansavimo galimybių paieškai, nesudaromos prielaidos kelių valdytojui pasiekti jam iškeltų strateginių tikslų dėl tinkamos kelių kokybės, kad valstybėje būtų užtikrintas saugus ir patogus susisiekimas automobilių keliais.

REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS

Laukiamas audito poveikis: įgyvendinus rekomendacijas, valstybinės reikšmės keliai ir (ar) jų elementai prioritetinėse eilėse bus reitinguojami remiantis patikimais vertinimo kriterijų duomenimis, bus užtikrintas nuoseklus ir skaidrus kelių statybos ir kitų darbų planavimas, projektavimo ir statybos darbai bus įgyvendinami nustatytais terminais, o užtikrinus pakankamą finansavimą, bus pagerinta kelių kokybė bei sudarytos sąlygos kelių plėtrai tokiu būdu pasiekiant bendrovei išskeltus strateginius tikslus.

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija / įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
3-iasis pagrindinis audito rezultatas 2021–2026 m. valstybinės reikšmės kelių atkūrimui, priežiūrai ir plėtrai skirtas ir planuojamas skirti finansavimas buvo mažesnis (nuo 9,4 iki 804,8 mln. Eur) už apskaičiuotą poreikį.	Didelės svarbos 1. Tam, kad valstybinės reikšmės kelių valdytojas užtikrintų valstybinės reikšmės kelių kokybę, saugų ir patogų susisiekimą jais ir taip pasiektų jam išskeltus strateginius tikslus dėl jų efektyvios priežiūros ir plėtojimo, inicijuoti sprendimus dėl finansavimo modelio, kuris padėtų užtikrinti tvarų kelių atkūrimo, priežiūros ir plėtos finansavimą.	Valstybinės reikšmės (krašto) kelių, kurių suminio kelio dangos būklės indekso (DBI) reikšmė viršija leistinas ribas, dalies sumažėjimas	39 proc.	17 proc.	Susisiekimo ministerija	2031-06-30
	1.1. Atlikti valstybinės reikšmės kelių infrastruktūros atkūrimo, priežiūros ir plėtos tvaraus finansavimo modelių analizę.				Susisiekimo ministerija	2026-12-31
	1.2. Inicijuoti teisės aktų projektų, susijusių su valstybinės reikšmės kelių infrastruktūros atkūrimo, priežiūros ir plėtos tvaraus finansavimo modelių, parengimą.				Susisiekimo ministerija	2028-06-30
1-asis pagrindinis audito rezultatas Negalėjome įsitikinti, kad AB „Via Lietuva“ 2021–2023 m. priimti sprendimai dėl planuojamų vykdyti darbų apimčių buvo pagrįsti.	Didelės svarbos 2. Siekiant, kad būtų užtikrintas skaidrus ir kryptingas valstybės biudžeto ir iš kitų šaltinių gaunamų bei uždirbamų pinigų panaudojimas valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų kokybei gerinti ir tinklui plėsti, reglamentuoti šių kelių ir (ar) jų elementų atrankos iš prioritetinių eilių bei jų sąrašo sudarymo,	Patvirtintas einamųjų metų valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų darbų sąrašas, kuriame nurodytas finansavimo pagal nustatytus kriterijus paskirstymas, taip pat pagal nustatytus atrankos kriterijus atrinkti konkretūs kelių ruožai ir (ar) jų elementai, kuriuose	Nepatvirtintas einamųjų metų valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų darbų sąrašas, kuriame būtų nurodytas finansavimo pagal nustatytus	Patvirtintas einamųjų metų valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų darbų sąrašas, kuriame nurodytas finansavimo pagal nustatytus kriterijus paskirstymas, taip pat pagal nustatytus	AB „Via Lietuva“	2027-12-31

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija / įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
	keitimo, atnaujinimo ir viešinimo procesus.	planuojama atlikti darbus, jų apimtis, įgyvendinimo terminai, finansavimas ir šaltiniai.	kriterijus paskirstymas, taip pat pagal nustatytus atrankos kriterijus atrinkti konkretūs kelių ruožai ir (ar) jų elementai, kuriuose planuojama atlikti darbus, jų apimtis, įgyvendinimo terminai, finansavimas ir šaltiniai.	atrakos kriterijus atrinkti konkretūs kelių ruožai ir (ar) jų elementai, kuriuose planuojama atlikti darbus, jų apimtis, įgyvendinimo terminai, finansavimas ir šaltiniai.		
	2.1. Parengta metodika, kurioje nurodytas finansavimo pagal nustatytus kriterijus paskirstymas tarp galiojančių metodikų principas.				AB „Via Lietuva“	2025-12-31
	2.2. Parengtas ir patvirtintas valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų atrankos iš prioritetinių eilių bei jų sąrašo sudarymo, keitimo, atnaujinimo ir viešinimo procesas.				AB „Via Lietuva“	2026-06-30
	2.3. Patvirtintas einamųjų metų valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų darbų sąrašas, kuriame nurodytas finansavimo pagal nustatytus kriterijus paskirstymas, taip pat pagal nustatytus atrankos kriterijus atrinkti konkretūs kelių ruožai ir (ar) jų elementai, kuriuose planuojama atlikti darbus, jų apimtis, įgyvendinimo terminai, finansavimas ir šaltiniai.				AB „Via Lietuva“	2027-03-31
1-asis pagrindinis audito rezultatas	Vidutinės svarbos	Remiantis patikimais duomenimis sudarytų ir patvirtintų valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų prioritetinių eilių dalis	0 proc.	100 proc.	AB „Via Lietuva“	2029-09-30
Negalėjome įsitikinti, ar 5 (iš 28) auditorių pasirinktų vertinti prioritetinių eilių sudarymui buvo naudojami patikimi duomenys.	3. Siekiant, kad valstybinės reikšmės kelių ir (ar) elementų statybos darbų eiliškumas pagal svarbą būtų planuojamas pagrįstai, sudarant jų prioritetines eiles, užtikrinti, kad būtų naudojami laiku pateikti patikimi ir eilių sudarymo metu aktualūs duomenys.					
	3.1. Prioritetinėms eilėms sudaryti reikalingų duomenų aktualumo, gavimo ir jų saugojimo šaltinio nurodymas				AB „Via Lietuva“	2028-12-31

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija / įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
	3.2. Prioritetinėms eilėms sudaryti naudojamų duomenų saugojimo ir jų naudojimo tvarkos parengimas.				AB „Via Lietuva“	2028-12-31
	3.3. Vadovaujantis atnaujintomis Prioritetinių eilių sudarymo metodikomis, parengtos ir patvirtintos valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų prioritetinės eilės.				AB „Via Lietuva“	2028-12-31
2-asis pagrindinis audito rezultatas Pagal 78 proc. (128 iš 165) viešojo pirkimo sutarčių 2021–2023 m. valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos darbų projektai nebuvo parengti sutartyse numatytais terminais, t. y. vėlavo nuo 5 iki 1 044 k. d. ir pagal 86 proc. (552 iš 641) viešojo pirkimo sutarčių statybos ir kt. darbai nebuvo įvykdyti sutartyse nustatytais terminais, t. y. vėlavo nuo 4 iki 1 087 k. d.	Vidutinės svarbos 4. Siekiant planuotais terminais užtikrinti saugų ir patogų susisiekimą valstybinės reikšmės keliais, tobulinti jų infrastruktūrinių projektų įgyvendinimo procesą.	Planuotais terminais įgyvendintų viešojo pirkimo sutarčių dėl valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų techninių projektų parengimo dalis	13 proc.	80 proc.	AB „Via Lietuva“	2029-09-30
		Planuotais terminais įgyvendintų viešojo pirkimo sutarčių dėl valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos darbų atlikimo dalis	1 proc.	80 proc.		
	4.1. Sutarčių valdymo metodikos parengimas ir patvirtinimas.				AB „Via Lietuva“	2028-12-31
	4.2. Projektų rizikų valdymo proceso parengimas ir patvirtinimas.				AB „Via Lietuva“	2028-12-31
	4.3. Nuolatinės projektų (ir jų sutarčių) stebėsenos proceso įdiegimas, stebėsenos rezultatą kas ketvirtį pristatant vadovų tarybai.				AB „Via Lietuva“	2028-12-31
2-asis pagrindinis audito rezultatas 25 proc. (62 iš 247) bendradarbiavimo su savivaldybėmis sutarčių nuo jų pasirašymo nebuvo pradėtos įgyvendinti (nepradėti vykdyti statybos	Vidutinės svarbos 5. Siekiant, kad būtų užtikrintas sklandus bendradarbiavimas su savivaldybėmis dėl joms svarbių savivaldybės teritorijoje esančių valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos darbų įgyvendinimo, tobulinti bendradarbiavimo su savivaldybėmis procesą taip, kad darbams atlikti būtų suplanuoti	Su savivaldybėmis sudarytų bendradarbiavimo sutarčių, kuriose numatyti jų įgyvendinimo terminai, dalis	40 proc.	80 proc.	AB „Via Lietuva“	2029-09-30

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija/ įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
projektavimo darbai) nuo 9 mėn. iki 6 metų.	terminai ir darbai įgyvendinami laiku.					
	5.1. Parengtas ir patvirtintas kelių ir (ar) jų elementų atrankos iš prioritetinių eilių bei jų sąrašo sudarymo, keitimo, atnaujinimo ir viešinimo procesas.				AB „Via Lietuva“	2028-12-31
	5.2. Sukurtas vienas informacinis kanalas visų savivaldybių kreipiniams centralizuotai registruoti ir atsakyti.				AB „Via Lietuva“	2028-12-31
	5.3. Nuolatinės projektų (ir jų sutarčių) stebėsenos proceso, apimančio susijusių šalių informavimo apie įgyvendinamų projektų (ir jų sutarčių) pasikeitimus tvarką, įdiegimas, stebėsenos rezultatą kas ketvirtį pristatant vadovų tarybai.				AB „Via Lietuva“	2028-12-31
	5.4. Atlikti bendradarbiavimo sutarčių analizę ir pristatyti rezultatus vadovų tarybai, bei gavus jos pritarimą, inicijuoti neperspektyvių sutarčių nutraukimą/ persirašymą.				AB „Via Lietuva“	2028-12-31
3-iasis pagrindinis audito rezultatas Siektinos rodiklių reikšmės buvo suplanuotos netinkamai (t. y. per daug ambicingos ar paprastos) ir jos nepadėjo objektyviai įvertinti ir parodyti strateginio tikslo „Užtikrinti saugų ir patogų susisiekimą valstybinės reikšmės keliais juos efektyviai prižiūrint ir plėtojant“ pažangą, kadangi vidutiniškai 80 proc. veiklos rodiklių turėjo nuokrypius nuo siektinų reikšmių.	Vidutinės svarbos 6. Siekiant, kad būtų galima objektyviai įvertinti ir parodyti strateginio tikslo, susijusio su valstybinės reikšmės kelių atkūrimu, priežiūra ir plėtra pasiekimą, atsižvelgiant į rodiklių reikšmes praeityje, atlikti vidinių ir išorinių veiksnių analizę bei numatyti tinkamas tikslo įgyvendinimo rodiklių reikšmes.	Pasiektos visų strateginiame veiklos plane numatytų veiklos rodiklių, susijusių su valstybinės reikšmės kelių atkūrimu, priežiūra ir plėtra, planuotos metinės reikšmės	20 proc.	100 proc.	AB „Via Lietuva“	2027-12-31
	6.1. Atlikus valstybės strateginiuose dokumentuose numatytų tikslų ir siektinų rodiklių analizę, nustatytas tikslų įgyvendinimui reikalingų resursų ir investicijų poreikis.				AB „Via Lietuva“	2025-07-31
	6.2. Analizės ir nustatyto poreikio rezultatai pateikti Akcininkui (LR susisiekimo ministerijai) išnagrinėti ir priimti būtinus sprendimus dėl tikslų ir jų pasiekimo rodiklių reikšmių.				AB „Via Lietuva“	2025-11-15

* Detalūs pokyčių vertinimo rodiklių duomenys pateikti 3 priede „Pokyčių vertinimo rodiklių duomenys“.

** Priemonės ir terminus joms įgyvendinti, pokyčiui pasiekti ir rodikliams pamatuoti pateikė Susisiekimo ministerija ir AB „Via Lietuva“.

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokyti, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija / įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		

*** Rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos metu gali būti tikslinamos arba keičiamos rekomendacijų įgyvendinimo plane nurodytos priemonės ar pokyčių vertinimo rodikliai Valstybinio audito rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos tvarkos aprašo nustatyta tvarka. Aktualus priemonių ir pokyčių vertinimo rodiklių sąrašas yra pateikiamas Valstybės kontrolės atvirose duomenyse adresu.

Atstovas ryšiams, atsakingas už Valstybės kontrolės informavimą apie priemonių įgyvendinimą ir kai kurių rodiklių reikšmes plane nustatytais terminais:
 Susisiekimo ministerijos Kelių ir oro transporto politikos grupės vyriausiasis patarėjas Tomas Pilukas, el. p. tomas.pilukas@sumin.lt, mob. +370 693 33 041;
 AB „VIA Lietuva“ Vidaus audito skyriaus vadovė Lina Talmontė, el. p. lina.talmonte@vialietuva.lt, mob. +370 618 84 375.

Veiklos audito 3-iojo departamento vadovas

Mindaugas Šalčius

Veiklos audito 3-iojo departamento vyriausioji valstybinė auditorė-audito grupės vadovė

Giedrė Piktelytė

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
„AB „Via Lietuva“ veikla
organizuojant valstybinės
reikšmės kelių atkūrimą,
prižiūrą ir plėtrą“
1 priedas

Santrumpos ir sąvokos

AB „Via Lietuva“ – akcinė bendrovė „Via Lietuva“¹⁵³ – patikėjimo teise valdo, naudoja ir disponuoja valstybinės reikšmės kelių bei organizuoja ir koordinuoja jų atkūrimą, priežiūrą ir plėtrą.

DBI – dangos būklės indeksas, leidžia įvertinti viso kelių tinklo asfalto dangos būklės lygį, nustatyti kelio ruožų suirimo lygį, nustatyti ar nagrinėjamos kelio dangos charakteristikos atitinka joms keliamus kokybinius reikalavimus ir palyginti kelio ruožų būklę viso tinklo mastu. DBI naudojamas kaip vienas iš rodiklių sudarant ir valstybinės reikšmės kelių ruožų su asfalto danga remontų prioritetines eiles.

Kelias – inžinerinis statinys, skirtas transporto priemonių ir pėsčiųjų eismui. Kelio elementai: žemės sankasa, važiuojamoji dalis, kelkraščiai, skiriamoji juosta, kelio grioviai ir kitos vandens nuleidimo sistemos, sankryžos, autobusų sustojimo aikštelės, poilsio aikštelės, pėsčiųjų ir dviračių takai, kelio statiniai, techninės eismo reguliavimo priemonės, želdiniai, esantys kelio juostoje, kelio oro sąlygų stebėjimo ir transporto eismo apskaitos, apšvietimo ir kiti įrenginiai su šių elementų užimama žeme. Priskiriamas ypatingųjų statinių kategorijai.

Statinio projektas – projektas – normatyvinių statybos techninių dokumentų nustatytos sudėties dokumentų, kuriuose pateikiami statytojo sumanyto statinio sprendiniai (statinio projekto dalys, skaičiavimai, brėžiniai), skirtų statybą leidžiančiam dokumentui gauti, statybai vykdyti ir statybos užbaigimo procedūroms atlikti, visuma.

Statinio projektuotojas – projektuotojas – Lietuvos Respublikos ar užsienio valstybės fizinis asmuo, juridinis asmuo ar kita užsienio organizacija, juridinio asmens ar kitos užsienio organizacijos padaliniai (tarp jų statybos, architektūros ar kita su šiomis sritimis susijusi mokslo ir studijų institucija), turintys šio įstatymo nustatytą teisę užsiimti statinio projektavimu.

Statinio statybos rangovas – rangovas – Lietuvos Respublikos ar užsienio valstybės fizinis asmuo, juridinis asmuo ar kita užsienio organizacija arba jų padalinys, turintys šio įstatymo nustatytą teisę užsiimti statyba ir vykdantys statybą rangos sutarties pagrindu. Statybos rangos sutartis nesudaroma, kai statytojas (užsakovas) kartu yra ir statybos rangovas.

¹⁵³ Nuo 2020-09-01 biudžetinė įstaiga Lietuvos automobilių kelių direkcija pertvarkyta į valstybės įmonę, o nuo 2023-01-02 į akcinę bendrovę, kuri pakeitė pavadinimą ir nuo 2024-03-05 tapo akcine bendrove „Via Lietuva“.

Statinys – nekilnojamas daiktas (pastatas arba inžinerinis statinys), turintis laikančiąsias konstrukcijas, kurios visos (ar jų dalis) sumontuotos statybos vietoje atliekant statybos darbus.

Statybos darbai – darbai, atliekami statant (montuojant, tiesiant) naują, rekonstruojant, remontuojant ar griauinant esamą statinį.

Statytojas (užsakovas) – Lietuvos Respublikos ar užsienio valstybės fizinis (fiziniai) asmuo (asmenys), juridinis (juridiniai) asmuo (asmenys) ar kita (kitos) užsienio organizacija (organizacijos), kurie investuoja lėšas į statybą ir kartu atlieka užsakovo funkcijas (ar jas paveda atlikti kitam fiziniam ar juridiniam asmeniui, kitai užsienio organizacijai).

TKA – viešoji įstaiga Transporto kompetencijų agentūra – atlieka eismo įvykių tyrimus kelių infrastruktūros saugumo požiūriu, tvarko eismo įvykių duomenis, atlieka jų stebėseną ir statistinę analizę.

Valstybinio audito ataskaitos
„AB „Via Lietuva“ veikla
organizuojant valstybinės
reikšmės kelių atkūrimą,
priežiūrą ir plėtrą“
2 priedas

Audito apimtis ir metodai

Audito apimtis

Audito tikslas – įvertinti, ar AB „Via Lietuva“ veikla organizuojant valstybinės reikšmės kelių atkūrimą, priežiūrą ir plėtrą yra efektyvi ir rezultatyvi.

Pagrindiniai audito klausimai:

- ✓ ar AB „Via Lietuva“ tinkamai planuoja valstybinės reikšmės kelių atkūrimo, priežiūros ir plėtros darbus;
- ✓ ar AB „Via Lietuva“ užtikrina tinkamą valstybinės reikšmės kelių plėtros, atkūrimo ir priežiūros darbų įgyvendinimą;
- ✓ ar sudarytos prielaidos, užtikrinti efektyvią ir rezultatyvią AB „Via Lietuva“ veiklą.

Audituojami subjektai – Susisiekimo ministerija ir AB „Via Lietuva“.

Informaciją rinkome iš 60 savivaldybių, Lietuvos savivaldybių asociacijos, Lietuvos projektavimo įmonių asociacijos, asociacijos „Lietuvos keliai“, VŠĮ Centrinės projektų valdymo agentūros.

Audituojamas laikotarpis – 2021–2023 m. Siekdami įvertinti tendencijas ir pokyčius, naudojome ankstesnių laikotarpių bei 2024 m. duomenis.

Auditas atliktas pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus¹⁵⁴.

Audito duomenų rinkimo ir vertinimo metodai

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslas
1. AB „Via Lietuva“ valstybinės reikšmės kelių atkūrimo, priežiūros ir plėtros darbų planavimas	<u>Teisės aktų ir dokumentų peržiūra</u> Nagrinėjome Kelių įstatymą; VŠĮ Transporto kompetencijų agentūros įstatus; VĮ LAKD direktoriaus įsakymu patvirtintas Momentinio greičio matuoklių vietų gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritетinės eilės sudarymo, Pėsčiųjų ir dviratininkų infrastruktūros rekonstravimo ir remonto prioritетinės eilės sudarymo, Vidutinio greičio matuoklių vietų ne gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritетinės eilės sudarymo bei Rekonstruotinių ir remontuotinių valstybinės reikšmės kelių ruožų vertinimo ir prioritетinės eilės sudarymo metodikas; LAKD Valstybinės reikšmės kelių ir tiltų projektų vertinimo ir atrankos komisijos patvirtintą Gyvenviečių teritorijose esančių asfaltuotinių žvyrkelių ruožų atrankos metodiką; LAKD direktoriaus įsakymu patvirtintą Vidutinio metinio paros eismo intensyvumo apskaičiavimo iš trumpalaikio matavimo duomenų rekomendacijas R VMPEI TM 20; AB „Via Lietuva“ Vidaus audito skyriaus vidaus audito ataskaitas „Kelio statinių (tiltų, viadukų, estakadų, tunelių) priežiūros organizavimas“ ir „Prioritetinės eilės kaip veiklos planavimo priemonė“; STT raštą dėl	Įvertinti, ar pagrįstai sudaromos valstybinės reikšmės kelių ir (ar) elementų prioritетinės eilės.

¹⁵⁴ 3000-asis TAAIS „Veiklos audito standartas“, prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrole.lt/LT/post/15649/> (žiūrėta 2024-08-07).

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslas
	antikorupcinio vertinimo išvados dėl Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo projekto Nr. XIVP 3015, Momentinio greičio matuoklių vietų gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinės eilės sudarymo metodikos ir Vidutinio greičio matuoklių vietų ne gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinės eilės sudarymo metodikos. <u>Duomenų analizė</u> Analizavome 5¹⁵⁵ (iš 28) atrinktų prioritetinių eilių pagal metodikose¹⁵⁶ numatytus valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų vertinimo kriterijus sudarymą; 2018 ir 2021 m. patvirtintų¹⁵⁷ Vidutinio greičio matuoklių vietų ne gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinių eilių sudarymą, vertinant vidutinio greičio matuoklių įrengimo tikslumą kelio ruožuose trumpesniuose nei 1 km ir ilgesniuose nei 10 km; AB „Via Lietuva“ pateiktus duomenis ir informaciją apie šiuos (iš viso 6) prioritetinių eilių sudarymą. <u>Stebėjimas</u> Stebėjome, kaip už prioritetinių eilių sudarymą atsakingi AB „Via Lietuva“ darbuotojai iš Valstybinės ir vietinės reikšmės kelių turto valdymo informacinės sistemos KTVIS paima prioritetinėms eilėms sudaryti reikiamus duomenis (eismo intensyvumo, DBI ir kelių ženklinimo duomenis), suformuoja reikiamas ataskaitas Excel formatu. Taip pat kur patalpina saugoti suformuotas prioritetinėms eilėms sudaryti naudojamų duomenų ataskaitas. <u>Apklausa</u> Atlikome 60 savivaldybių (atsakė 59) apklausas dėl dalyvavimo valstybinės reikšmės kelių ruožų ir (ar) jų elementų vertinime. <u>Pokalbis su:</u> AB „Via Lietuva“, Lietuvos savivaldybių asociacijos ir savivaldybių atstovais.	
	<u>Teisės aktų ir dokumentų peržiūra</u> Nagrinėjome Kelių įstatymą; Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymą; Viešojo administravimo įstatymą; Viešųjų pirkimų įstatymą; 2021–2030 m. Nacionalinį pažangos planą; 18-osios Vyriausybės programą, jos įgyvendinimo planą; 2022–2030 m. plėtros programos valdytojos Susisiekimo ministerijos susisiekimo plėtros programą; 2021–2023, 2022–2024 ir 2023–2025 m. susisiekimo ministro valdymo sričių strateginius veiklos planus; Vyriausybės nutarimus dėl Turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo ir Valstybės valdomų įmonių veiklos skaidrumo užtikrinimo gairių aprašo patvirtinimo; susisiekimo ministro įsakymu patvirtintas Valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros 2022–2035 m. strategines gaires; AB „Via Lietuva“ pateiktus Susisiekimo ministerijos raštus dėl valstybės siekiamų tikslų ir keliamų lūkesčių (2 raštai); VĮ LAKD 2021–2024 ir	Įvertinti, ar valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų einamųjų metų darbų planavimas yra nuoseklus.

¹⁵⁵ AB „Via Lietuva“ 2023-12-31 iš viso buvo patvirtinusi 28 valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų prioritetines eiles. Taikydami nestatistinį atrankos metodą, profesiniu sprendimu iš jų atrinkome 5: 1) VĮ LAKD direktoriaus 2021-12-13 įsakymu Nr. VE-233 patvirtintą Momentinio greičio matuoklių vietų gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinę eilę; 2) AB LAKD generalinio direktoriaus patarėjo 2023-05-24 įsakymu Nr. VE-106 patvirtintą Pėsčiųjų ir dviratininkų infrastruktūros rekonstravimo ir remonto prioritetinę eilę; 3) VĮ LAKD direktoriaus 2021-12-20 įsakymu Nr. VE-239 patvirtintą Vidutinio greičio matuoklių vietų ne gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinę eilę; 4) AB LAKD generalinio direktoriaus 2023-04-27 įsakymu Nr. VE-90 patvirtintą Rekonstruotinių ir remontuotinių krašto kelių ruožų prioritetinę eilę; 5) LAKD Valstybinės reikšmės kelių ir tiltų projektų vertinimo ir atrankos komisijos 2017-09-15 posėdžio protokolu Nr. 6-776 patvirtintą Ruožų, atrenkamų pagal Asfaltuotinių valstybinės reikšmės rajoninių kelių ruožų tarp skirtingų kelio dangų („zebrų“) atrankos metodiką ir pagal Gyvenviečių teritorijose esančių asfaltuotinių žvyrkelių ruožų atrankos metodiką, sąrašą. Pagal pirmąją į sąrašą iš viso įtraukti 226 kelio ruožai, o pagal antrąją – 100. Nagrinėjimui atrinkome pastaruosius 100 kelio ruožų.

¹⁵⁶ 1) Momentinio greičio matuoklių vietų gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinės eilės sudarymo metodika; 2) Pėsčiųjų ir dviratininkų infrastruktūros rekonstravimo ir remonto prioritetinės eilės sudarymo metodika; 3) Vidutinio greičio matuoklių vietų ne gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinės eilės sudarymo metodika; 4) Rekonstruotinių ir remontuotinių valstybinės reikšmės kelių ruožų vertinimo ir prioritetinės eilės sudarymo metodika; 5) Gyvenviečių teritorijose esančių asfaltuotinių žvyrkelių ruožų atrankos metodika.

¹⁵⁷ VĮ LAKD direktoriaus 2021-12-20 įsakymu Nr. VE-239 patvirtinta Vidutinio greičio matuoklių vietų ne gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinė eilė ir LAKD direktoriaus 2018-10-10 įsakymu Nr. V-223 patvirtinta Vidutinio greičio matuoklių vietų ne gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinės eilės.

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslas
	2022–2025 m. strateginius veiklos planus; AB LAKD strateginius 2023–2026 m. ir 2024–2027 m. veiklos planus; VĮ LAKD direktoriaus patvirtintą Strateginio planavimo ir stebėsenos proceso aprašą; pirkimų valdymo funkcijos procesų standartus, pirkimų valdymo veiklos vadovą; AB LAKD generalinio direktoriaus įsakymą dėl AB LAKD vadovų tarybos sudarymo ir vadovų tarybos darbo reglamento patvirtinimo; LAKD 2021–2023 m. viešųjų pirkimo planus; LAKD Metinio pirkimų plano rengimo vidaus audito ataskaitą. <u>Duomenų analizė</u> Analizavome AB „Via Lietuva“ 2021–2024 m. strateginiuose veiklos planuose pateiktą informaciją apie planuojamus vykdyti valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos ir kt. darbus; AB „Via Lietuva“ pateiktą informaciją apie 2021–2024 m. valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos ir kt. darbų planavimą, jiems numatomą finansavimą ir kt. <u>Stebėjimas</u> Stebėjome, kaip viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje <i>EcoCost</i> pirkimų iniciatoriai, remiantis Planavimo sistemoje¹⁵⁸ esančiais¹⁵⁹ ir kt. duomenimis, užpildo pirkimo poreikio paraiškas. <u>Apklausa</u> Atlikome 60 savivaldybių (atsakė 59) apklausas dėl bendradarbiavimo su AB „Via Lietuva“. <u>Pokalbis su:</u> AB „Via Lietuva“, Lietuvos savivaldybių asociacijos ir savivaldybių atstovais.	
2. AB „Via Lietuva“ neužtikrino tinkamo valstybinės reikšmės kelių atkūrimo, priežiūros ir plėtros darbų įgyvendinimo	<u>Teisės aktų ir dokumentų peržiūra</u> Nagrinęjome Civilinį kodeksą; Statybos įstatymą; Kelių įstatymą; aplinkos ministro įsakymus dėl statybos techninių reglamentų STR 1.04.04:2017 „Statinių projektavimas, projekto ekspertizė“ ir STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“ patvirtinimo; VĮ LAKD direktoriaus įsakymus dėl atliktų statybos darbų perdavimo statytojui (užsakovui) komisijos darbo reglamento patvirtinimo ir proceso standarto „PS-PP6.03 Atliktų statybos darbų perdavimas statytojui (užsakovui) darbo reglamentas“ patvirtinimo; AB LAKD generalinio direktoriaus įsakymą dėl Rengiamų kelių ir kelio statinių projektų koordinavimo komisijos darbo reglamento; LAKD direktoriaus įsakymu patvirtintą Rizikų valdymo politiką ir Įmonės rizikų valdymą; AB LAKD valdybos patvirtintą Rizikų valdymo politiką; VĮ LAKD 2021–2024 ir 2022–2025 m. strateginius veiklos planus; AB LAKD strateginį 2023–2026 m. veiklos planą; AB „Via Lietuva“ strateginį 2024–2027 m. veiklos planą; VĮ LAKD Vidaus audito skyriaus vidaus audito ataskaitą „Rengiamų kelių ir kelio statinių projektų koordinavimo komisijos veiklos vidaus auditas“; LAKD su projektuotojais pasirašytas viešojo pirkimo sutartis dėl projektų parengimo. <u>Duomenų analizė</u> Analizavome AB „Via Lietuva“ pateiktus duomenis apie 2021–2023 m. valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos darbų projektų parengimą pagal viešojo pirkimo sutartis, panaudotą finansavimą, 2021–2023 m. strateginiuose veiklos planuose, 2024-05-15 sudarytame rizikų registre, 2024-06-14 patvirtintame Papildomų priemonių rizikų valdymui veiksmų plane pateiktą informaciją apie rizikos dėl projektavimo valdymą, AB „Via Lietuva“ atsakymus į klausimus dėl projektų rengimo ir kt.; aiškinomės valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos darbų projektų parengimo pagal atrinktas 50¹⁶⁰ (iš 128) viešojo pirkimo sutartis vėlavimo priežastis, taikytas rizikos dėl šių projektų parengimo laiku suvaldymo priemonės. <u>Pokalbis su:</u> SM, „Via Lietuva“ ir Lietuvos projektavimo įmonių asociacijos atstovais.	Įvertinti, ar valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų projektai parengiami pagal numatytą planą.

¹⁵⁸ Sukurta duomenų bazėje „Access“.

¹⁵⁹ Pirkimo pavadinimą, pirkimo vertę, finansavimo šaltinius, kiekį.

¹⁶⁰ Taikydami nestatistinį atrankos metodą, profesiniu sprendimu, vertinimui iš viso atrinkome 50 (iš 128) viešojo pirkimo sutartis pagal kurias projektuotojai valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų projektus vėlavimo parengti daugiausia k. d.

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslas
	<u>Teisės aktų ir dokumentų peržiūra</u> Nagrinėjome Civilinį kodeksą; Statybos įstatymą; Kelių įstatymą; AB LAKD generalinio direktoriaus įsakymus dėl direkcijos vadovų tarybos sudarymo ir jos darbo reglamento patvirtinimo, Nestandartinių sprendimų komisijos sudarymo ir jos darbo reglamento patvirtinimo, Projektų priežiūros komiteto sudarymo ir jo reglamento patvirtinimo; AB LAKD valdybos patvirtintą Projektų valdymo politiką ir Projektų valdymo veiklos vadovą; VĮ LAKD 2021–2024 ir 2022–2025 m. strateginius veiklos planus; AB LAKD strateginį 2023–2026 m. veiklos planą; AB „Via Lietuva“ strateginį 2024–2027 m. veiklos planą. <u>Duomenų analizė</u> Analizavome AB „Via Lietuva“ pateiktus duomenis apie 2021–2023 m. valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos ir kt. darbų vykdymą pagal viešojo pirkimo sutartis, panaudotą finansavimą, 2021–2023 m. strateginiuose veiklos planuose, 2024-05-15 sudarytame Rizikų registre, 2024-06-14 patvirtintame Papildomų priemonių rizikų valdymui veiksmų plane pateiktą informaciją apie rizikos dėl statybos ir kt. darbų atlikimo laiku valdymą, AB „Via Lietuva“ atsakymus į klausimus dėl statybos bei kt. darbų ir kt.; aiškinomės valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos ir kt. darbų įvykdymo pagal atrinktas 109¹⁶¹ (iš 552) viešojo pirkimo sutartis vėlavimo priežastis, taikytas rizikos dėl šių darbų atlikimo laiku suvaldymo priemonės. <u>Pokalbis su:</u> SM, AB „Via Lietuva“, VŠĮ Centrinės projektų valdymo agentūros, asociacijos „Lietuvos keliai“, Lietuvos savivaldybių asociacijos ir savivaldybių atstovais.	Įvertinti, ar valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos ir kt. darbai vykdomi pagal numatytą planą.
	<u>Teisės aktų ir dokumentų peržiūra</u> Nagrinėjome Civilinį kodeksą; VĮ LAKD direktoriaus įsakymais patvirtintus: Valstybinės reikšmės kelių ruožų perdavimo savivaldybėms prioritetinės eilės sudarymo metodiką ir Valstybinės reikšmės kelių ruožų perdavimo savivaldybėms prioritetinės eilės sąrašą; AB LAKD direktoriaus įsakymu patvirtintą Savivaldybių finansinės dalies prisidėjimo prie valstybinės reikšmės kelių ruožų projektų sudarymo metodiką; AB LAKD generalinio direktoriaus įsakymą dėl AB LAKD vadovų tarybos sudarymo ir vadovų tarybos darbo reglamento patvirtinimo; AB LAKD valdybos patvirtintą direkcijos suinteresuotų šalių santykių valdymo politiką; AB LAKD strateginį 2024–2027 m. veiklos planą; LAKD su savivaldybėmis pasirašytas bendradarbiavimo sutartis. <u>Duomenų analizė</u> Analizavome AB „Via Lietuva“ 2023-12-31 pateiktus duomenimis apie 2016–2023 m. su savivaldybėmis pasirašytas 247 bendradarbiavimo sutartis, jų įgyvendinimą; bendrovės vadovų tarybos 2023 m. posėdžių, kuriuose buvo svarstomi klausimai, susiję su bendradarbiavimo sutarčių įgyvendinimu, protokolus (iš viso 4); atsakymus į klausimus dėl bendradarbiavimo sutarčių su savivaldybėmis įgyvendinimo ir kt. <u>Apžiūra</u> Atrinktose 162 trijose 163 savivaldybėse atlikome pagal bendradarbiavimo sutartis įgyvendinamų infrastruktūrinių projektų apžiūras. <u>Apklausa</u> Atlikome 60 savivaldybių (atsakė 59) apklausas dėl bendradarbiavimo su AB „Via Lietuva“. <u>Pokalbis su:</u>	Įvertinti, ar bendradarbiaujama su savivaldybėmis vykdam joms svarbių valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos darbus.

¹⁶¹ Iš 552 viešojo pirkimo sutarčių pagal kurias rangovai vėlavo atlikti valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos ir kt. darbus taikydami nestatistinį atrankos metodą, profesiniu sprendimu, atrinkome 26,7 proc. (109) sutarčių. Sutarčių, kurių įgyvendinimo terminas pasibaigęs, tačiau statybos darbai 2023-12-31 dar neatlikti (iš viso 144 sutartys), į atranką apsisprendėme netraukti, kadangi atrinkus jas nebūtų galimybės įvertinti valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos darbų visų vėlavimo priežasčių, išanalizuoti, ar padidėjo ir kiek bei dėl kokių priežasčių galutinė statybos darbų kaina.

¹⁶² Taikydami nestatistinį atrankos metodą, profesiniu sprendimu, atrinkome 3 (iš 60) savivaldybes (Klaipėdos m., Klaipėdos r. ir Šilalės r.).

¹⁶³ Klaipėdos m., Klaipėdos r. ir Šilalės r.

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslas
	AB „Via Lietuva“, Lietuvos savivaldybių asociacijos ir savivaldybių ¹⁶⁴ atstovais.	
3. Nesudarytos pakankamos prielaidos užtikrinti AB „Via Lietuva“ strateginio tikslo, susijusio su valstybinės reikšmės kelių atkūrimu, priežiūra ir plėtra, pasiekimą	<u>Teisės aktų ir dokumentų peržiūra</u> Nagrinėjome Strateginio valdymo, Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymus, Vyriausybės nutarimą dėl Turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo; Strateginio planavimo ir strateginio valdymo gaires¹⁶⁵; susisiekimo ministro įsakymu patvirtintas Valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros 2022–2035 m. strategines gaires; Valstybės biudžeto programoms vykdyti skirtų biudžeto lėšų panaudojimo kontrolės, strateginio veiklos plano įgyvendinimo rezultatų stebėsenos ir metinių veiklos ataskaitų rengimo ir teikimo tvarkos aprašą, AB „Via Lietuva“ pateiktus Susisiekimo ministerijos raštus dėl valstybės siekiamų tikslų ir keliamų lūkesčių (3 raštus); Strateginio planavimo ir stebėsenos proceso aprašą; AB LAKD generalinio direktoriaus įsakymą dėl AB LAKD vadovų tarybos sudarymo ir vadovų tarybos darbo reglamento patvirtinimo; VĮ LAKD 2021–2024 ir 2022–2025 m. strateginius veiklos planus; AB LAKD strateginius 2023–2026 ir 2024–2027 m. veiklos planus; VĮ LAKD 2021 m. veiklos ataskaitą; AB LAKD 2022 m. metinį pranešimą; AB „Via Lietuva“ metinį pranešimą, nepriklausomo auditoriaus išvadą ir finansinės ataskaitas už metus, pasibaigusius 2023-12-31, SM ir LAKD 2021–2023 m. valstybės biudžeto lėšų naudojimo sutartis; SM ir LAKD 2021–2023 m. KPPP lėšų, skirtų LAKD naudojimui sutartis; LAKD Strateginio planavimo ir stebėsenos proceso aprašą. <u>Duomenų analizė</u> Analizavome AB „Via Lietuva“ pateiktus duomenis apie 2021–2023 m. vieno¹⁶⁶ (iš 4) užsibrėžto bendrovės strateginio tikslo tiesiogiai susijusio su valstybinės reikšmės kelių atkūrimu, priežiūra ir plėtra bei jo uždavinių veiklos rodiklių įgyvendinimą ir jų nuokrypių priežastis, Strateginio veiklos plano tikslų ir rodiklių vykdymo 2021–2023 m. ataskaitas, Vadovų tarybos protokolus¹⁶⁷, AB „Via Lietuva“ pateiktus atsakymus į klausimus dėl veiklos rodiklių įgyvendinimo, priimtus sprendimus dėl veiklos tobulinimo ir kt. <u>Pokalbis su:</u> SM ir AB „Via Lietuva“ atstovais.	Įvertinti, ar užtikrinamas AB „Via Lietuva“ strateginių veiklos tikslų, susijusių su valstybinės reikšmės kelių atkūrimu, priežiūra ir plėtra, įgyvendinimas.
	<u>Teisės aktų ir dokumentų peržiūra</u> Nagrinėjome Kelių įstatymą; Kelių įstatymo Nr. I-891 17 str. pakeitimo įstatymą, Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo įstatymą, Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymą; Vyriausybės nutarimu dėl Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo įgyvendinimo patvirtintą Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo lėšų naudojimo tvarkos aprašą; Vyriausybės nutarimą dėl Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo; finansų ministro įsakymą dėl biudžeto sudarymo ir vykdymo formų; susisiekimo ministro įsakymu patvirtintas Valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros 2022–2035 m. strategines gaires; ekonomikos ir inovacijų ministro patvirtintą Valstybės valdomų įmonių ir jų dukterinių bendrovių vykdomų specialiųjų įpareigojimų sąrašą, KPPP 2021, 2022–2025, 2023–2026 m. sąmatas, AB „Via Lietuva“ pateiktus SM raštus dėl valstybės siekiamų tikslų ir keliamų lūkesčių (2 raštus); SM raštas LAKD dėl prognozuojamos 2024, 2025 ir 2026 m. valstybės biudžeto apimties ir informacijos 2024–2026 m. strateginio veiklos plano projektui; Kelių, Kelių priežiūros ir plėtros programos, Saugaus eismo automobilių keliais ir kt. įstatymų pakeitimo įstatymų projektų aiškinamuosius raštus (2 raštus); VĮ LAKD 2021–2024 ir 2022–2025 m. strateginius veiklos planus; AB LAKD strateginius 2023–2026 ir 2024–2027 m. veiklos planus; VĮ LAKD 2021 m. veiklos ataskaitą; AB LAKD 2022 m. metinį pranešimą; AB „Via Lietuva“ metinį pranešimą, nepriklausomo auditoriaus	Įvertinti, ar užtikrinamas pakankamas finansavimas valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų plėtrai, atkūrimui ir priežiūrai.

¹⁶⁴ Klaipėdos m., Klaipėdos r. ir Šilalės r.

¹⁶⁵ Prieiga per internetą: https://governance.lt/wp-content/uploads/2019/03/Strateginio_planavimo_ir_strateginio_valdymo_gaires.pdf (žiūrėta 2024-08-06).

¹⁶⁶ Užtikrinti saugų ir patogų susisiekimą valstybinės reikšmės keliais juos efektyviai prižiūrint ir plėtojant.

¹⁶⁷ Nuo 2023-04-17 iki 2024-01-31.

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslas
	išvadą ir finansinės ataskaitas už metus, pasibaigusius 2023 m. gruodžio 31 d.; LAKD direktoriaus įsakymu patvirtintą Rizikų valdymo politiką ir Įmonės rizikų valdymo veiklos vadovą; AB LAKD valdybos patvirtintą Rizikų valdymo politiką; AB LAKD 2022-08-08 verslo planą; Via Lietuva 2021–2023 m. valstybės biudžeto lėšų naudojimo ir KPPP lėšų, skirtų bendrovei naudojimo sutartis. <u>Duomenų analizė</u> Analizavome AB „Via Lietuva“ 2021–2023 m. strateginiuose veiklos planuose pateiktą informaciją apie komercines pajamas, <i>e-Tolling</i> sistemos įdiegimą, rizikų dėl finansavimo užtikrinimo identifikavimą ir jų valdymą, 2024-05-15 sudarytą Rizikų registrą, Papildomų priemonių rizikų valdymui veiksmų planą, AB „Via Lietuva“ pateiktus duomenis apie AB „Via Lietuva“ veiklai ir valstybinės reikšmės kelių atkūrimui, priežiūrai bei plėtrai 2021–2026 m. lėšų poreikį, limitus ir panaudojimą, SM pateiktus duomenis apie valstybinės reikšmės kelių atkūrimui, priežiūrai bei plėtrai 2021–2026 m. lėšų poreikį ir limitus, AB „Via Lietuva“ pateiktą informaciją apie komercinių paslaugų ir <i>e-Tolling</i> sistemos įdiegimą, skolinimosi galimybes, iniciatyvas dėl tvaraus finansavimo valstybinės reikšmės kelių atkūrimui, priežiūrai bei plėtrai užtikrinimo, rizikų dėl finansavimo užtikrinimo identifikavimą ir jų valdymą ir kt. <u>Skaičiavimai</u> Skaičiavome, kiek dėl vėlavimo įdiegti numatytus valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų finansavimo šaltinius¹⁶⁸ bus negaunama papildomų pajamų kelių plėtros, atkūrimo ir priežiūros projektams įgyvendinti: ✓ dėl elektroninės kelių rinkliavos sistemos įdiegimo nukėlimo iki 2025-07-01, apskaičiavimas: Valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros 2022–2035 m. strateginės gairėse nurodyta, kad pirmus metus pradėjus sistemai veikti bus gauta 10 mln. Eur papildomų pajamų, kitus metus po 50 mln. Eur papildomų pajamų. Jeigu sistemos veikimo pradžia būtų pirminė Kelių įstatyme numatyta data – 2023-01-01, iki 2025-07-01 būtų gauta $10+50+50/2=85$ mln. Eur pajamų; ✓ dėl papildomų pajamų, kurias bendrovė dėl komercinės veiklos nevykdymo prarado galimybę uždirbti per 3 metus, apskaičiavimas: bendrovė 2021 m.¹⁶⁹ turėjo parengti Komercinių paslaugų teikimo planą ir jį įgyvendinus nuo 2022 m. uždirbti pajamų. AB Lietuvos automobilių kelių direkcijos strateginio 2024–2027 m. veiklos plano 15 lentelėje „Planuojamos pajamos, tūkst. Eur“ nurodyta, kad komercinės veiklos vidutiniškai per metus turėtų generuoti 2,22 mln. Eur pajamų. Kadangi bendrovė neturi informacijos, kiek planavo uždirbti 2022–2024 m. komercinių pajamų, o nurodo, kad 2025–2027 m. uždirbtų 6,7 mln. Eur šių pajamų, darėme prielaidą, kad maždaug tokią sumą bendrovė būtų galėjusi uždirbti, jeigu būtų jau teikusi paslaugas 2022–2024 m. <u>Pokalbis su:</u> SM ir AB „Via Lietuva“ atstovais.	

¹⁶⁸ Elektroninę kelių rinkliavos sistemą (*e-Tolling*) ir komercines paslaugas.

¹⁶⁹ Susisiekimo ministro 2021-03-31 įsakymu Nr. 3-181 patvirtintas VĮ LAKD 2021–2024 m. strateginis veiklos planas.

Valstybinio audito ataskaitos
„AB „Via Lietuva“ veikla
organizuojant valstybinės
reikšmės kelių atkūrimą,
priežiūrą ir plėtrą“
3 priedas

Pokyčių vertinimo rodiklių duomenys

Rodiklis	Valstybinės reikšmės (krašto) kelių, kurių suminio kelio dangos būklės indekso (DBI) reikšmė viršija leistinas ribas, dalies sumažėjimas	Patvirtintas einamųjų metų valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų darbų sąrašas, kuriame nurodytas finansavimo pagal nustatytus kriterijus paskirstymas, taip pat pagal nustatytus atrankos kriterijus atrinkti konkretūs kelių ruožai ir (ar) jų elementai, kuriuose planuojama atlikti darbus, jų apimtis, įgyvendinimo terminai, finansavimas ir šaltiniai	Remiantis patikimais duomenimis sudarytų ir patvirtintų valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų prioritетinių eilių dalis	Planuotais terminais įgyvendintų viešojo pirkimo sutarčių dėl valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų techninių projektų parengimo dalis	Planuotais terminais įgyvendintų viešojo pirkimo sutarčių dėl valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos darbų atlikimo dalis	Su savivaldybėmis sudarytų bendradarbiavimo sutarčių, kuriose numatyti jų įgyvendinimo terminai, dalis	Pasiektos visų strateginiame veiklos plane numatytų veiklos rodiklių, susijusių su valstybinės reikšmės kelių atkūrimu, priežiūra ir plėtra, planuotos metinės reikšmės
Matavimo vienetas	Proc.	–	Proc.	Proc.	Proc.	Proc.	Proc.
Pradinė reikšmė	39	Nepatvirtintas einamųjų metų valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų darbų sąrašas, kuriame būtų nurodytas finansavimo pagal nustatytus kriterijus paskirstymas ir pagal nustatytus atrankos kriterijus atrinkti konkretūs kelių ruožai ir (ar) jų elementai, kuriuose planuojama atlikti darbus, jų apimtis, įgyvendinimo terminai, finansavimas ir šaltiniai.	0	13 ¹⁷⁰	1 ¹⁷¹	40	20 ¹⁷²
Pradinės reikšmės fiksavimo data	2023-12-31	2023-12-31	2023-12-31	2023-12-31	2023-12-31	2023-12-31	2023-12-31
Siektina reikšmė	17	Patvirtintas einamųjų metų valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų darbų sąrašas, kuriame nurodytas	100	80	80	80	100

¹⁷⁰ 2023 m. turėjo būti parengti projektai pagal 40 sutarčių, iš jų 5 parengti sutartyse numatytu laiku. Apskaičiavimas $5/40 \cdot 100 \text{ proc.} = 13 \text{ proc.}$

¹⁷¹ 2023 m. turėjo būti atlikti darbai pagal 165 sutartis, iš jų 2 atlikti sutartyje numatytu laiku. Apskaičiavimas $2/165 \cdot 100 \text{ proc.} = 1 \text{ proc.}$

¹⁷² 2023 m. nepasiekti 10, viršyti 6 rodikliai. Iš viso numatyta 20 rodiklių. Apskaičiavimas $100 \text{ proc.} - 16/20 \cdot 100 \text{ proc.} = 20 \text{ proc.}$

Rodiklis	Valstybinės reikšmės (krašto) kelių, kurių suminio kelio dangos būklės indekso (DBI) reikšmė viršija leistinas ribas, dalies sumažėjimas	Patvirtintas einamųjų metų valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų darbų sąrašas, kuriame nurodytas finansavimo pagal nustatytus kriterijus paskirstymas, taip pat pagal nustatytus atrankos kriterijus atrinkti konkretūs kelių ruožai ir (ar) jų elementai, kuriuose planuojama atlikti darbus, jų apimtis, įgyvendinimo terminai, finansavimas ir šaltiniai	Remiantis patikimais duomenimis sudarytų ir patvirtintų valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų prioritetinių eilių dalis	Planuotais terminais įgyvendintų viešojo pirkimo sutarčių dėl valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų techninių projektų parengimo dalis	Planuotais terminais įgyvendintų viešojo pirkimo sutarčių dėl valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos darbų atlikimo dalis	Su savivaldybėmis sudarytų bendradarbiavimo sutarčių, kuriose numatyti jų įgyvendinimo terminai, dalis	Pasiektos visų strateginiame veiklos plane numatytų veiklos rodiklių, susijusių su valstybinės reikšmės kelių atkūrimu, priežiūra ir plėtra, planuotos metinės reikšmės	
		finansavimo pagal nustatytus kriterijus paskirstymas ir pagal nustatytus atrankos kriterijus atrinkti konkretūs kelių ruožai ir (ar) jų elementai, kuriuose planuojama atlikti darbus, jų apimtis, įgyvendinimo terminai, finansavimas ir šaltiniai						
Tolerancijos ribos	Gerei	17,1–20,0	Patvirtintas sąrašas	85–99,9	70-79,9	70-79,9	70-79,9	85–99,9
	Vidutiškai	20,1–23,0		70–84,9	50-69,9	50-69,9	50-69,9	70–84,9
	Blogai	≥ 23,1	Nepatvirtintas sąrašas	≤ 69,9	≤ 49,9	≤ 49,9	≤ 49,9	≤ 69,9
Siektinos reikšmės fiksavimo data		2030-12-31	2027-09-30	2029-06-30	2029-06-30	2029-06-30	2029-06-30	2027-06-30
Periodinės reikšmės fiksavimo data		Kasmet	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį
Duomenų šaltinis rodikliui skaičiuoti		AB „Via Lietuva“ duomenys	AB „Via Lietuva“ duomenys	AB „Via Lietuva“ duomenys	AB „Via Lietuva“ duomenys	AB „Via Lietuva“ duomenys	AB „Via Lietuva“ duomenys	AB „Via Lietuva“ duomenys
Detalus skaičiavimo / vertinimo aprašymas	Rodiklį apskaičiuoja AB „Via Lietuva“. Jo apskaičiavimo metodika nurodyta ir rodiklis skelbiamas https://osp.stat.gov.lt/npp-svieslente (Rodiklio ID 5.3.5)	Vertinami AB „Via Lietuva“ parengtas ir patvirtintas einamųjų metų valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų darbų sąrašas, siekiant išsiaiškinti, kaip pagal nustatytus kriterijus paskirstytas finansavimas ir kaip pagal nustatytus atrankos kriterijus atrinkti konkretūs kelių ruožai ir (ar) jų elementai, kuriuose planuojama atlikti darbus, kokia jų apimtis, įgyvendinimo terminai, finansavimas ir šaltiniai.	Remiantis patikimais duomenimis sudarytų valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų prioritetinių eilių santykis su visomis sudarytomis prioritetinėmis eilėmis.	Viešojo pirkimo sutarčių dėl valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų techninių projektų įgyvendintų laiku santykis su visomis tais metais turėtomis įgyvendinti sutartimis.	Viešojo pirkimo sutarčių dėl valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos ir kt. darbų atlikimo įgyvendintų laiku santykis su visomis tais metais turėtomis įgyvendinti sutartimis.	Atnaujintų ir naujai sudarytų bendradarbiavimo su savivaldybėmis sutarčių santykis su visomis sudarytomis bendradarbiavimo sutartimis.	Pasiektų veiklos rodiklių, susijusių su valstybinės reikšmės kelių atkūrimu, priežiūra ir plėtra, santykis su visais šiam strateginiam tikslui numatytais siektiniais veiklos rodikliais.	

Valstybinio audito ataskaitos
„AB „Via Lietuva“ veikla
organizuojant valstybinės
reikšmės kelių atkūrimą,
prižiūrą ir plėtrą“
4 priedas

Atrinktų prioritetinių eilių sudarymo metodikos ir jose numatyti kelių ruožų ir (ar) elementų vertinimo kriterijai

Eil. Nr.	Atrinktos prioritetinės eilės			Prioritetinių eilių sudarymo metodikos pagal kurias parengtos atrinktos prioritetinės eilės			
	pavadinimas	patvirtini mo data ir dokumen to Nr.	kelių ruožų ir (ar) elementų skaičius	pavadinimas	patvirtinimo data ir dokumento Nr.	kelių ruožų ir (ar) elementų vertinimo kriterijai	
						Iš viso nusta tyta	Kriterijai (skiriami balai)
1.	Momentinio greičio matuoklių vietų gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinė eilė	LAKD 2021-12-13 įsakymas Nr. VE-233	3442	Momentinio greičio matuoklių vietų gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinės eilės sudarymo metodika	LAKD 2021-12-13 įsakymas Nr. VE-233	6	1) Gyvenvietės tipas (0–30 balų); 2) Teritorijos užstatymas (0–10 balų); 3) Vidutinis metinis paros eismo intensyvumas VMPEI (0–10 balų); 4) Formaliojo švietimo įstaigos (0–20 balų); 5) Įskaitiniai eismo įvykiai (0–20 balų); 6) Greičio valdymo priemonės kelio ruože (0–10 balų).
2.	Pėsčiųjų ir dviratininkų infrastruktūros rekonstravimo ir remonto prioritetinė eilė	LAKD 2023-05-24 įsakymas Nr. VE-106	2881	Pėsčiųjų ir dviratininkų infrastruktūros rekonstravimo ir remonto prioritetinės eilės sudarymo metodika	LAKD 2021-04-23 įsakymas Nr. VE-70	5	1) Infrastruktūros būklė (0–40 balų); 2) Eismo įvykiai (0–30 balų); 3) Vidutinis metinis paros eismo intensyvumas VMPEI (0–15 balų); 4) Infrastruktūros pločio atitikimas norminiams dokumentų (0–10 balų); reikalavimams; 5) Apšvietimas (0-5 balai).
3.	Vidutinio greičio matuoklių vietų ne gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinė eilė	LAKD 2021-12-20 įsakymas Nr. VE-239	3881	Vidutinio greičio matuoklių vietų ne gyvenviečių teritorijose parinkimo ir įrengimo prioritetinės eilės sudarymo metodika	LAKD 2021-12-13 įsakymas Nr. VE-233	4	1) Vidutinis metinis paros eismo intensyvumas (aut./parą) VMPEI (0–20 balų); 2) Eismo įvykių pasekmės (0–30 balų); 3) Nesaugus važiavimo greitis yra, tikėtina, pagrindinė eismo įvykių lėmusi priežastis (0–30 balų); 4) Lenkimo ribojimas kelio ruože (0–20 balų).
4.	Rekonstruotųjų ir remontuotųjų krašto kelių ruožų prioritetinė eilė	LAKD 2023-04-27 įsakymas Nr. VE-90	1586	Rekonstruotųjų ir remontuotųjų valstybinės reikšmės kelių ruožų vertinimo ir prioritetinės eilės sudarymo metodika	LAKD 2021-04-28 įsakymas Nr. VE-72	6	1) Kelio dangos būklė (0-60 balų); 2) Bendras eismo intensyvumas (0–15 balų); 3) Krovinio transporto eismo intensyvumas (0–10 balų); 4) Kelio statinio būklė (0-5 balai); 5) Sankryžos pertvarkymo poreikis (0-5 balai); 6) Socialiniai veiksniai (0-5 balai).

Eil. Nr.	Atrinktos prioritetinės eilės			Prioritetinių eilių sudarymo metodikos pagal kurias parengtos atrinktos prioritetinės eilės			
	pavadinimas	patvirtinimo data ir dokumento Nr.	kelių ruožų ir (ar) elementų skaičius	pavadinimas	patvirtinimo data ir dokumento Nr.	kelių ruožų ir (ar) elementų vertinimo kriterijai	
						Iš viso nustatyta	Kriterijai (skiriami balai)
5.	Ruožų, atrenkamų pagal Asfaltuotinių valstybinės reikšmės rajoninių kelių ruožų tarp skirtingų kelio dangų („zebrų“) atrankos metodiką ir pagal Gyvenviečių teritorijose esančių asfaltuotinių žvyrkelių ruožų atrankos metodiką, sąrašas	Valstybinės reikšmės kelių ir tiltų projektų vertinimo ir atrankos komisijos 2017-09-15 posėdžio protokolas Nr. 6-776	100 ¹⁷³	Gyvenviečių teritorijose esančių asfaltuotinių žvyrkelių ruožų atrankos metodika	Valstybinės reikšmės kelių ir tiltų projektų vertinimo ir atrankos komisijos 2017-09-15 posėdžio protokolas Nr. 6-776	5	1) Gyventojų skaičius gyvenvietėje (0–30 balų); 2) Vidutinis metinis paros eismo intensyvumas (aut./parą) VMPEI (0–25 balai); 3) Visuomenės prašymai (0-5 balai); 4) Ruožo asfaltavimo ekonominiai rodikliai (0–20 balų); 5) Atrinktų asfaltuotinių kelių ruožų vertinimas savivaldybėje (0–20 balų).

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal AB „Via Lietuva“ duomenis

¹⁷³ Ruožų, atrenkamų pagal Asfaltuotinių valstybinės reikšmės rajoninių kelių ruožų tarp skirtingų kelio dangų („zebrų“) atrankos metodiką ir pagal Gyvenviečių teritorijose esančių asfaltuotinių žvyrkelių ruožų atrankos metodiką, sąrašas buvo sudarytas pagal dvi metodikas: Asfaltuotinių valstybinės reikšmės rajoninių kelių ruožų tarp skirtingų kelio dangų („zebrų“) atrankos metodiką ir Gyvenviečių teritorijose esančių asfaltuotinių žvyrkelių ruožų atrankos metodiką. Pagal Asfaltuotinių valstybinės reikšmės rajoninių kelių ruožų tarp skirtingų kelio dangų („zebrų“) atrankos metodiką į minėtą sąrašą įtraukti iš viso 226 kelio ruožai, o pagal Gyvenviečių teritorijose esančių asfaltuotinių žvyrkelių ruožų atrankos metodiką – 100 ruožų. Nagrinėjimui atrinkome 100 kelio ruožų, kurie į sąrašą buvo įtraukti pagal Gyvenviečių teritorijose esančių asfaltuotinių žvyrkelių ruožų atrankos metodiką.

Valstybinio audito ataskaitos
 „AB „Via Lietuva“ veikla
 organizuojant valstybinės
 reikšmės kelių atkūrimą,
 priežiūrą ir plėtrą“
 5 priedas

Valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos darbų projektavimo paslaugų neatlikimo nustatytais terminais pavyzdžiai

Projektų parengimo vėlavimo laikotarpis	Sutarčių skaičius (proc.)	Pavyzdžiai
Iki 1 metų (nuo 5 iki 360 k. d.)	100 (78,1 proc.)	Pagal 2020-07-17 viešojo pirkimo sutartį Nr. 2020-0981 buvo numatyta, kad projektuotojas iki 2021-10-17 gaus prisijungimo (projektavimo) sąlygas, parengs Užsakovo pateiktoje techninėje specifikacijoje nurodytus reikalavimus atitinkantį Valstybinės reikšmės magistralinio kelio A5 Kaunas-Marijampolė-Suvalkai ruožo nuo 72,50 iki 79,00 km rekonstravimo techninį darbo projektą, suderins jį su visomis suinteresuotomis institucijomis ir Užsakovu, atliks Projekto viešinimo procedūras ir kitas procedūras, nurodytas Užsakovo techninėje specifikacijoje, gaus statybą leidžiantį dokumentą Lietuvos Respublikos statybos leidimų ir statybos valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje „Infostatyba“, pateikiant prašymą (-us) ir įkeliant su prašymu privalomus pateikti dokumentus, bei, esant poreikiui juos tikslinant. Tačiau užsakovas iš projektuotojo visas atliktas paslaugas, pasirašydamas Paslaugų priėmimo-perdavimo aktą, priėmė 2022-08-31, t. y. 1 metais vėliau nei buvo numatyta sutartyje.
Nuo 1 iki 2 metų (nuo 366 iki 668 k. d.)	22 (17,2 proc.)	Pagal 2021-05-12 viešojo pirkimo sutartį Nr. 2021-0517 buvo numatyta, kad projektuotojas iki 2022-03-12 parengs Užsakovo pateiktoje techninėje specifikacijoje nurodytus reikalavimus atitinkantį valstybinės reikšmės rajoninio kelio Nr. 4707 Grigiškės-Lentvaris-Dobrovolė ruožo nuo 5,2 km iki 6,376 km kapitalinio remonto techninį darbo projektą, suderins jį su visomis suinteresuotomis institucijomis ir Užsakovu, taip pat atliks kitas procedūras, nurodytas Užsakovo techninėje specifikacijoje, tačiau užsakovas iš projektuotojo visas atliktas paslaugas, pasirašydamas Paslaugų priėmimo-perdavimo aktą, priėmė 2024-01-09, t. y. 2 metais vėliau nei buvo numatyta sutartyje.
Nuo 2 iki 3 metų (nuo 755 iki 1044 k. d.)	6 (4,7 proc.)	Pagal 2019-11-04 viešojo pirkimo sutartį Nr. 2019-0963 buvo numatyta, kad projektuotojas iki 2020-09-04 parengs Tilto per užliejamas pievas valstybinės reikšmės krašto kelio Nr. 206 Šilutė-Rusnė 2,112 km kapitalinio remonto techninį darbo projektą ir atliks projekto vykdymo priežiūrą, tačiau užsakovas iš projektuotojo parengtą techninį darbo projektą, pasirašydamas Paslaugų priėmimo-perdavimo aktą, priėmė 2022-10-31, t. y. 3 metais vėliau nei buvo numatyta sutartyje.
Iš viso:	128 (100 proc.)	

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal AB „Via Lietuva“ duomenis

Valstybinio audito ataskaitos
 „AB „Via Lietuva“ veikla
 organizuojant valstybinės
 reikšmės kelių atkūrimą,
 priežiūrą ir plėtrą“
 6 priedas

Valstybinės reikšmės kelių ir (ar) jų elementų statybos ir kitų darbų neįvykdymo nustatytais terminais pavyzdžiai

Statybos darbų įvykdymas vėlavo metais	Sutarčių skaičius (proc.)	Pavyzdžiai
Iki pusės metų (nuo 4 iki 180 k. d.)	353 (63,9 proc.)	Pagal 2021-12-07 viešojo pirkimo sutartį Nr. S-1524 buvo numatyta, kad rangovas iki 2023-03-16 įvykdys Rajoninio kelio Nr. 1415 Ceikiniai–Velykamiškis–Šventa ruožo nuo 5,495 iki 8,129 km kapitalinio remonto, darbus, tačiau užsakovas visus atliktus statybos darbus, pasirašydamas Rangovo atliktų statybos darbų perdavimo statytojui (Užsakovui) aktą, priėmė 2023-09-12, t. y. 180 k. d. (0,5 metų) vėliau nei buvo numatyta sutartyje.
Nuo pusės metų iki 1 metų (nuo 181 iki 370 k. d.)	151 (27,4 proc.)	Pagal 2020-10-22 viešojo pirkimo sutartį Nr. S-1372 buvo numatyta, kad rangovas iki 2021-08-29 įvykdys Rajoninio kelio Nr. 1314 Biržai – Anglininkai – Papilys ruožo nuo 2,461 iki 3,680 km kapitalinio remonto, darbus, tačiau užsakovas visus atliktus statybos darbus, pasirašydamas Rangovo atliktų statybos darbų perdavimo statytojui (Užsakovui) aktą, priėmė 2022-08-26, t. y. 362 k. d. (1 metais) vėliau nei buvo numatyta sutartyje.
Nuo 1 iki 3 metų (nuo 371 iki 1087 k. d.)	48 (8,7 proc.)	Pagal 2018-07-31 viešojo pirkimo sutartį Nr. S-511 buvo numatyta, kad rangovas iki 2019-12-14 įvykdys kelio Nr. 3703 Ylakai–Vabalčiai–Prialgava ruožo nuo 0,713 iki 5,524 km, įskaitant tiltą per Luobą, kapitalinio remonto darbus, tačiau užsakovas visus atliktus statybos darbus, pasirašydamas Rangovo atliktų statybos darbų perdavimo statytojui (Užsakovui) aktą, priėmė 2022-12-23, t. y. 1087 k. d. (3 metus) vėliau nei buvo numatyta sutartyje.
Iš viso:	552 (100 proc.)	
Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Via AB „Via Lietuva“ duomenis		

